

COMMENTARII
DE REBUS
IN
SCIENTIA NATVRALI
ET
MEDICINA
GESTIS.

PRIMAE DECADIS SVPPLEMENTVM IV.

LIPSIÆ MDCCLXVIII.
APVD IOH. FRIDERICVM GLEDITSCH
Venduntur etiam

Amstelodami apud I. Schreuder, et Petr. Mortier, Londini apud
Io. Nourse, Parisiis apud Briasson, Patauii apud I. Manfré,
Holmiae apud L. Saluium.

Jos: Banks

I.

Bibliothèque choisie de médecine, tirée des ouvrages périodiques, tant françois qu'étrangers. Avec plusieurs autres pièces rares, et des remarques utiles et curieuses. Par M. PLANQUE, Doct. Med. à Paris chez d'Houry. 4. Tom. I. 1748. 3 Alph. tab. aen. 28. Tom. II. 1749. 3 Alph. 14 pl. tab. aen. 21. Tom. III. 1750. 3 Alph. 11 pl. tab. aen. 24. Tom. IV. 1753. 4 Alph. 5. pl. tab. aen. 24. Tom. V. 1759. 3 Alph. 17 pl. tab. aen. 15.

i. e.

Bibliotheca selecta medica, ex operibus periodicis gallicis et exterorum collecta, atque multis scriptis rarioribus et adnotationibus vtilibus aucta. Auctore Cl. PLANCO, D. M. T. I. II. III. IV. V.

Quamquam initium nimis ampli huius operis, iam ante annum huius seculi quinquagesimum, quo anno nostrae librorum medicorum relationes initium sumserunt, factum est, maximaque voluminum, quibus illud componitur, pars post annum huius seculi sexagesimum prodiit, neque ad decennium hoc pertinere cuidam videri possit; commodissimum tamen nobis visum est, hic loci de illo ad Lectores nostros referre, quia, si expectandum esset,

esset, donec absolutum prorsus haberemus, iusto diutius haec relatio dilata videretur. Ex eius autem inscriptione, a nobis communicata, patet, Auctorem Cl. hoc sibi proposuisse, ut ex variis diariis et scriptis variarum academiarum optima quaeque et notatu maxime digna, quae ad artem salutarem pertinent, colligat, quo ii, quibus haec maiora opera non ad manus sunt, his tamen medicis excerptis uti possint. Licet vero hoc consilium per se dignum sit laude ac commendatione, fatendum tamen est, in eo exsequendo Auctorem Cl. ita versatum esse, ut multa in eo reprehendenda et desideranda nobis videantur. Non solum enim Auctor Cl. usus est scriptis antiquioribus, recentioribus multum vel plane neglectis, sed et ex ipsis scriptis, quae potissimum adhibuit, multa omisit, quae omnino maiore attentione digna sunt. E contrario autem alia inseruit, quae vel plane inutilia sunt, vel ad medicos practicos, ad quorum tamen usum hoc opus conscriptum esse videtur, minime pertinent. Usus autem est alphabetico ordine, ita tamen, ut, ubi multi articuli sub vna voce proponendi erant, inter duas voces materiam diuideret, veluti factum est, cum iis, in quibus de foetu sermo est, qui sub voce *accouchement* et *enfantement* reperiuntur. Multa tamen retulit ad titulos, ad quos minime pertinent; nonnulla bis proposuit, ita ut facile appareat, hoc opus sine multo studio aut iudicio compilatum esse. Adnotationes additae nullam coniunctionem cum articulis, quibus subiunctae sunt, habent, sed ea continent, quae hinc inde ex variis scriptis Cl. Auctor collegit, nullo ordine observato, ita ut miremur, auctorem hac ratione non quinquaginta volumina facile repleuisse. Nonnunquam in ipsis adnotationibus ea, quae in ipso articulo aut textu iam proposita sunt, repetuntur

untur, quod satis testatur ne minimam quidem curam in iis ordinandis et seligendis Auctorem adhibuisse. Excerpta vero, quibus hoc opus componitur, desumpta sunt ex LA ROQUE diario medico, RLEGNY zodiaco, ephemeridibus academiae naturae curiosorum, transactionibus Anglicis (sed tantum ex prioribus voluminibus,) actis academiae Parisinae, diario Verdunensi, Triuultiano et illo, quod *mercure* dicitur. Passim quoque programmata quaedam Gallica inserta sunt.

Primum volumen sequentes continet voces: T. I.

Abscès, ubi simul de hydatidibus, ex abscessu in regione epigastrica prorumpentibus, calculis lingualibus aliisque, quae vix huc pertinent, quaedam observationes traduntur: *Abstinence*: *Accouchement*, quo loco etiam de sectione caesarea, in foetu extra-uterino administranda, dissertatio exstat: *Accouchement monstrueux*: *Accouchement avancé* siue abortus: *Accouchemens difficiles*: *Accroissemens* sub qua voce etiam variae de ossibus emollitis observationes exstant.

In secundo volumine reperiuntur sequentes T. II.

articuli: *Acide*: *Air*: *Alcali*: *Alchymie*: *Alimens*, sub qua voce etiam Cyprini anatome ex actis Parisinis inserta est: *Alkaest*: *Amputation*: *Aneurisme*: *Antimoine*: *Apoplexie*: *Apostème*: *Articulation*: *Asthme* et *Bain*. In tertio: *Bec de lièvre*: T. III.

Bestiaux, ubi de lue bouina variae dissertationes insertae sunt: *Bile*: *Blessure*: *Boisson*: *Bouche*: *Calcul*: *Cancer*: *Carie*: *Carnosité* siue de carunculis in vrethra: *Catalepsie*: *Cataracte*: *Catarrhe*: *Cephalalgie*: *Cerveau*: *Circulation*: *Coeur*: *Colique*: *Coma*: *Commotion*, scilicet de commotione cerebri: *Constipation*: *Convulsion*: *Corps étranger*: *Crane*: *Dartres*: *Dents*: *Difformité* et *Digestion*. Quar-

tum componitur articulis: *Dysenterie*: *Eau*: *Eaux* T. IV.
minérales: *Enfantement*: *Emphyseme*: *Empyème*:

Engourdissement, vbi torpedinis historia, a Cl. REAUMUR conscripta, inseritur: *Epilepsie*: *Epiploon*: *Estomac*: *Fer*: *Fermentation*: *Fièvre*: *Fistule*: *Fœtus*: *Foie*: *Fracture*. Quintum tandem continet voces *Gangrene*, sub qua voce etiam relatio de usu olei oliuarum in morfu viperae exstat: *Generation*, qui quidem articulus varia scripta Cl. LE CAT ex diario Verdunensi, quae huc pertinent, comprehendit: *Glace* vbi de potu, glaciei ope refrigerato, agitur: *Glande*: *Glaucome*: *Goitre*, vbi glandulae thyroideae descriptio datur: *Gonorrhée*: *Goutte*: *Hémoptysie*: *Hémorrhagie*: *Hémorrhoides*: *Hernie*: *Hoquet*: *Hydatides*: *Hydrocele*: *Hydrocephale*: *Hydropisie*: *Hymen*. De reliquis voluminibus proxime alio loco dicturi sumus.

II.

Las Obras de HIPPOCRATES mas selectas, con el texto Griego y Latino, puesto en Castellano, è ilustrando con las observaciones practicas de los antiguos y modernos para la Juventud Española, que se dedica a la medicina, por el Doctor ANDRÉS PIQUER, Cathedratico de anatomia de la Universidad de Valencia, Medico de Camara de S. M. y Protho - Medico de Castilla. T. I. 1757. 4. Alph. 1. plag. 13. Praefat. pl. 10. T. II. 1761. Alph. 1. pl. 9. Praefat. pl. 5. Madrid en la Oficina de Joachin Ibarra.

i. e.

HIPPOCRATIS opera selecta, graece et latine, in Hispanicam linguam translata, et practicis

Græcis observationibus illustrata ab ANDREA
PIQUERO.

Laudabili consilio Cl. Editor reuocare inter suos
studium HIPPOCRATIS, et hanc rei medicae
literariae partem illustrare conatus est, ut suae etiam
aetati communis esset illa laus, quam propter scien-
tiam linguae graecae ciuibus suis omnium tempo-
rum deberi profitetur. Ac illorum quidem causa,
qui ab artis medicae historia alieniores sunt, co-
piosis prolegomenis, quae septuaginta sex paginis
constant, de historia HIPPOCRATIS ipsiusque ar-
tis exposuit: neque ideo nostrum putamus, sum-
mam eius disputationis repetere, quae nihil conti-
net, quod non multo vberius tractatum sit ab iis,
qui hanc rei literariae partem consulto persecu-
ti sunt. Sed hoc Cl. PIQUERO proprium est,
quod de versionibus Hispanicis tradidit, quas p. 50.
ipse certe optime diiudicare potuit. Duas autem
nominauit, alteram prognosticorum, quae CHRIS-
TOVAL DE VEGA auctorem habet, quam exactam
appellat, alteram librorum de epidemiis, auctore
IAYME ESTEVE, qui et commentarium addidit,
quem tamen GALENI fuisse, sed, eius nomine
oppresso, ab editore sibi assertum, inuidia sparsit.
De externis versionibus Cl. PIQUERUS aequae et
humaniter iudicat. Agitur etiam de consensione p. 52.
Hippocraticae doctrinae cum libris sacris, qui
quidem locus lubricus ad lapsum est, et fore plus
amoris erga hominem graecum prodit, quam par
videtur. Vidimus praeterea, tres leges esse con. p. 27.
stitutas, secundum quas de spuris ac genuinis HIP-
POCRATIS libris iudicandum sit. Sunt autem
hae: I) Quos libros maior aut melior pars scripto-
rum HIPPOCRATI tribuit, aut in quibus repe-
riuntur

riuntur signa, quibus genuinos esse agnoscitur, ii sunt Hippocratici. 2) Quos libros vel genus dicendi, vel methodus, vel argumentum arguit, aut quos maior meliorue pars HIPPOCRATI abiudicat, ii non sunt Hippocratici. 3) De quibus libris veteres recentioresque auctores dissentiunt, quorumque argumentum partim dignum est HIPPOCRATE, partim indignum, ii dubii sunt. Quae quidem ita dici posse, et criticis interdum profuisse, non negamus; sed an sufficient, dubitamus. Quam multa enim ante definienda sunt, quam dici hoc possit, quod in his legibus est, praesertim si quaeratur, quae illa melior pars scriptorum veterum ac recentiorum sit.

Sed iam de editione ipsa dicendum est. Primus tomus continet prognostica. Praeter textum graecum, accurate et luculentis literarum formis impressum, sed e recensione FOESII, versio Hispanica illius CHRISTOVAL DE VEGA, quem supra nominauimus, et latina in qualibet pagina occurrit. Subiectae sunt illustrationes, vere prolixae, non illae quidem ad graecitatem & interpretationem utiles, quod tamen fieri ab eo debuit, qui studium ipsius HIPPOCRATIS reuocare vellet; sed partim *περὶ φερασινῶς* repetitur sententia auctoris, partim quaedam, etiam notissima & indubitata, dicuntur, quod fieri tironum causa potuit, partim multa ad ipsam artem vtiliter explicantur, tamquam historiae morborum, praesertim cum artem olim facturis tota haec editio comparata sit, quod non solum in praefatione alterius tomi diserte professus est Cl. PIQUERUS, sed in ipso quoque primi tomi titulo, vbi practicis observationibus et veterum et recentiorum illustratum esse HIPPOCRATEM dixit. Ad calcem paucae lectiones variae, inprimis Charterianae editionis, collectae et diiudicatae sunt.

Tomus

Tomus alter librum primum de epidemiis complectitur, plane similis priori, praeterquam quod nulla lectionis varietas notata est. Praefatio praeter laudes experientiae de modo, quo HIPPOCRATES in obseruando vsus est, exponit, huiusque rationis dignitatem demonstrat.

Debetur ergo Cl. PIQUERO doctrinae admiratio et studii commendatio, dolendumque est, paucos forte ex his morborum historiis ac practicis obseruationibus iustam vtilitatem percepturos, quoniam pauci eas hoc loco quaerent.

III.

En Refa til Norra America på Kongl. Svenska Vetenskaps Academiens befallning och Publici kostnad, förrättad af PEHR KALM, Oeconomiae Professor i Åbo, samt Ledamot af Kongl. Svenska Vetenskaps-Academien. Stockholm, tryckt på Lars Salvii kostnad. Tom. I. 1735. pag. 484. Tom. II. 1756. pag. 524. Tom. III. 1761. pag. 538. absque indicibus, cuilibet tomo additis, 8.

i. e.

Iter in Americam septentrionalem, iussu regiae scientiarum Academiae Svecicae & impensis publicis peractum a PETRO KALM.

Iter, quod in hoc libro describit Cl. Auctor, Ill. LINNAEI consilio praecipue iniit, qui quum videret KALMIUM, historiae naturalis cognitione probe a se imbutum, peregrinandi desiderio ardere, Americam septentrionalem vel maxime indigere periti botanici indagine indicauit, vtque stirpium

numerosarum, plane nondum cognitarum, feracissi-
 ma esset, inter quas existerent, quae et hiemis in
 Suecia vim commodè ferrent, et usu suo in oeco-
 nomia et medicina summo sese commendarent.
 Patriae igitur, anno 1747. ad finem properante va-
 ledixit. Quoniam vero tam in Noruegia, ad quam
 terram navis ventorum iniuria appulsa fuit, quam
 in Anglia, ubi per complures menses nauigium,
 quod eum in Americam transueheret, deficiebat,
 moram capere oportuit, ea, cum breui narratione
 itineris, inter Vpsaliam et Gothoburgum facti, prae-
 misit, quae de his regionibus nosse commoda illi
 visa sunt et haec cunctatio praesertim in causa
 fuit, ut non ante medium septembris an. 1748.
 mensem ad Americam perueniret. Philadelphiae
 substitit navis. Prouincia tum, cuius caput est
 nempe Pensyluania, nec non Yersey noua, Noue-
 boraco, Albanyaque perlustratis; per regionem
 gentis Irequois perrexit, et quum mare, Ontario
 dictum, superasset, ipsam Canadam petiit, ubi non
 ultra 22. miliaria supra Quebecum septentrionem
 versus progressus est. Philadelphiae redux februa-
 rio medio a. 1751. naui, reditum in Europam pa-
 rans, sese iterum commisit. Oeconomicis, et quae
 historiam naturalem spectant, observationibus in hoc
 itinere in primis intentus fuit. Interim nec ea si-
 lentio prorsus praeterit, quibus regionum, quas
 inuisit, clima, tempestatum varietas, mores, victus
 amictusque ratio, vitae genus, reditus etc. cogno-
 scuntur. A prolixioribus rerum naturalium de-
 scriptionibus studio abstinuit, ut quas singulari ope-
 ri reseruatas, voluit. Multa quoque horum ple-
 nius ab Auctore videmus, in actis regiae academiae
 scientiarum Suecicae, et in dissertationibus Aboae
 habitis, exposita. Ordo, quem Cl. Auctor sequu-
 tus est, omnino idem est, quo observationes suas in

in aduersaria itineris retulit, qui licet id commodi habeat, vt ob rerum varietatem lector itineris quasi comes fuisse sibi persuadeat, multa tamen, quae iucundius iunctim legerentur, diuellit. Tres hos tomos quartus, isque vltimus, excipiet, qui notatu digniora reditus Auctoris ex Canada ad Sueciam vsque comprehendet. Exstat etiam libri huius versio * Germanica. Iamiam vero operam dabimus, vt Lectores praecipua momenta, quibus Cl. Auctor de incrementis historiae naturalis et medicinae meruit, pernoscant.

Tomus primus in stirpes, ex quibus turfa, quae p. 5. haud procul ab Orebuoa Sueciae effoditur, constat, accuratius Cl. Auctor inquisiuit, plurimamque partem eriophori vaginati sobolem esse reperit. Gothoburgi hinc inde in vsu fuit, iuniperi ra- p. 12. mos-concisos in conclauium pauimenta, odoris et refrigerii grati causa, spargere. (Cuius arboris loco autem nouimus alibi in Sueciae abietis ramos adhiberi.) Ad oua contra putredinem per itinera p. 14. maritima tuenda commode in saccharum farina- ceum immitti obseruatum. Vltiori autem inda- gini

* Cuius titulus: *Des Herrn PETER KALMS, Professors der Haushaltungskunst in Aoba, und Mitgliedes der königlichen schwedischen Academie der Wissenschaften Beschreibung der Reise, die er nach dem nördlichen America auf den Befehl gedachter Academie und öffentliche Kosten unternommen hat, Göttingen, im Verlage der Wittwe Abraham Vandenhocks, 1ster Theil 1754. 2ter Theil 1757. 3ter Theil 1764. 8. Priores duos tomos Cl. IO. PHIL. MURRAY, Phil. Professor, tertium frater eius, Cl. IO. ANDR. MURRAY, Med. Professor, Germanice vertit. Icones, versioni additas, aeneas et longe nitidiores istis, quae Suecicae editioni insertae sunt, vtpote lignae, deprehendimus.*

- gini subūcitur; anne eodem artificio stirpium semina possent ex remotioribus locis per mare transferri?
- p. 19. Retulit quidam Nostro, transplantari haud aegre posse abietes, modo caueatur, ne ista trunci pars quae ad septentrionem olim respexit, in aliam coeli plagam conuertatur. Empetrum nigrum ad stirpes refertur, quae ad arenam mobilem compescendam faciunt. Pro stupa lampadum pauperibus in Westrogothia caules iunci conglomerati inferuiunt.

- p. 50. Grönstadii Noruegiae baccae pruni padi (quod alias de tam nauseosis baccis vix aliquis credidisset) contusae vino vel spiritu vini, grati saporis causa, infundi solent. Eodem loco, deficiente pabulo commodiori, cortex quercuum tenerior discissus, vel pauxillo farinae conspersus, bobus proiicitur. Ad muscos, prata vitiantes, delendos cineribus ea conspergere, a re esse perhibetur. Panis quoque ibi coquitur ex secali verno et auena, vna satis, qui ipse, si iunctim frumenti ista genera procreuerint, gratia saporis longe antistare pani, ex comixtis postea granis cocto, existimatur.

- p. 78. Plura indicia Cl. Auctor profert decrementi aquarum, in Noruegia percepti. Alii nimirum grandaeui homines saxa, in infantia sua sub aqua recondita, supra eius superficiem iamiam prominere, retulerunt; alii conchylia, terra ad 4 vel 6 pedes effossa, se reperisse narrarunt, cuius similis fere spectaculi ipse KALMIUS testis est. Nec hoc solum in vicinia maris, sed longa saepe ab isto distantia perceptum. Quin fuit, qui profunditate 20. pedum anchoram loco, a mari valde remoto, ostendit. Alii quoque asseuerarunt, fluuia et riuos pariori iam longe, quam olim aquae copia esse instructos. Omnes vero in eo conuenerunt, lentius hic longe, quam

quam in mari Balthico decrementum contingere.
 Quod cancer gammarus, per annum supraque ci p. 81.
 stae suae immissus, absque vlllo pabulo, ipsi submi-
 nistrato, superstes esse possit, quia sub isto defectu
 pinguescere, a multis confirmatum: vnde patet so-
 lum istum limum, per vim maris agitatum, ad vitam
 eius sustentandam sufficere. Quod vero longe di-
 uersum, in cancro paguro, qui vix 8. dies pabuli
 expers esse, sine vitae iactura potest. Echini escu-
 lenti testae in casis hominum inferioris sortis, in-P. 83.
 star ornamenti, in Noruegia seruantur. Parciores
 piscium, de quo hodie circa littora queruntur, pro-
 uentum, haud pauci gammarorum frequenti captioni
 adscribunt, cuius nimirum ouis pisces nimium dele-
 ctantur. De clupea harengo quidam Auctori narrarunt, p. 93.
 quod squamae, quibus tegitur, alimenti genus prae-
 cipuum isti suppeditent, vnde coaceruatim natate
 obseruatum, vt quae sub affricu mutuo separen-
 tur squamae, a vicinis piscibus deglutiri queant.
 Signa tempestatum ventorumque futurorum ex
 narrationibus rusticorum sollicite Noster colle-
 git, quae vero omittimus, quum non omnibus lo-
 cis, etiamsi satis fida essent, applicari possint.
 Hypni loco ad aedium ligno, constructarum, rimas
 obturandas in hac Noruegiae parte (Grönstadii)
 sphagnum vsurpatur. Sistitur petromyzonis quae-
 dam species, cui id singulare est, quod per omnes p. 100.
 corporis aperturas tenacem mucum et quasi ge-
 latinam effundat, aliisque piscibus adhaerens,
 suctione eos vita priuet. Zosteria cum foeno com-
 mista, quin piscium capita, aqua emollita, et ster- p. 109.
 cus equinum per hyemem, sub penuria commo-
 dioris pabuli Christiansandiae bobus offertur.

Sub annonae defectu supra Dronthemium se-
 ptentrionem versus, ipsos homines corticibus pini
 acquiescere oportet, quibus, ne frugibus quidem
 inuentis,

- inuentis, abstinent, eos cum auena commiscendo, ut ne scilicet duro alimenti genere et exsucco defuescant. Eandem miscelam equis quoque proiciunt. In ouium autem nutrimentum cortices betularum et alnorum deglubunt. Pro hominum usu alii corticem alni, pini cortici substituunt. De
- p. 111. aue quadam marina, gaul, magnitudine anseris refertur, quod copia plerumque insigni volatum exerceat, et quidem ita, ut altera alteram recta linea insequatur.
- p. 113. Christianсандiae maris vi, arenae copiam in litus proici, eaque ratione terram augmentum insigne capere, incolae obseruarunt. Accidit et hic cuidam, ut, dum terram foderet, anchoram, notabili a mari distantia, detegeret.
- p. 141. Initio februarii a. 1748. Londini Noster aduenit, ex qua vrbe per moram, quae eum in Anglia detinuit, varia in ipsam regionem, prouincias scilicet Cantium et Essexiam, itinera instituit. Plurima, quae inter haec memoriae prodidit, ad oeconomiam pertinent, ita ut inde quid in hac artium parte, qua Angli, ut in tot aliis, florent, praestiterint, addisci possit. Comparationem inter Sueciae et Angliae partis, quam inuisit, clima faciens, huius tam mite describit, ut pecora, exceptis interdum vaccis, per ipsum adeo hiemem sub diu relinquantur, et ut terra quolibet anni tempore vomere subigi possit. Vltterius id patet ex catalogo stirpium, initio martii flores ferentium. Adiun-
- p. 160. git paullo post illi alium stirpium indicem, quarum usus pro sepibus ibidem fit, inter quas aquifolium eum in finem imprimis magno in pretio est. Ex huius cortice gluten aucuparium conficitur.
- p. 169. Londini a ditioribus copiam pauonum, pullorum praecipue causa, quibus vescuntur, ali vidit.

Vt agros contra cornicis fructilegae iniurias p. 173.
tueantur, frumenti grana aqua, cum nuce vomica
cocta, infundunt; quibus tum auis ista inebria-
tur, ita vt vel pereat, vel in terram delapsa interfici
possit. Nec vlla ipsi frumento inde noxa, inducitur.
Multus Noster est in commodis, quae vlex Eu-
ropaeus, frutex in Anglia frequentissimus, pro
focis accendendis, pro sepibus construendis, pro
vestiendis parietibus et pabulo ouibus et cuniculis
comparando, praestat, recensendis. *Conf.* p. 200.
249. 258.

De CL. ELLIS in oeconomia peritia, docu- p. 338
menta in proprio fundo, quem perlustravit, tenuia
modo se vidisse testatur, prout de hoc ipso viro in
vniuersum paullo durius iudicat.

Perplacet nobis mos iste, in Anglia vicens, p. 206.
quod scilicet diuersae oeconomiae partes non iunctim
vbiuis, sed sigillatim exerceantur, ita vt in vna pro-
vincia vel ditione agriculturae, in alia lupuli satio-
ni, in tertia rei pecuariae, et sic porro operam dent.
Conf. Tom. II. p. 59. Pteridem aquilinam copiose
pro focis adhibent. Medicaginem catmam et tri-
folium pratense hedysero onobrychidi Angli pro
pabulo pecudum longe praeferunt. Retulit No-
stro quidam oeconomiae peritus, erinaceos vacca-
rum lac, dum istae in campis prostratae iacent,
exfugere. Ab ELLISIO autem percepit, porcos
smilacibus insigniter delectari.

Clavi ferrei mentio fit, in trunci arboris me- p. 235.
ditullio reperti, qui sine dubio ante illi infi-
xus, sensim succrescente ligno, illo reclusus fuit.
De annulis, quos in fagorum truncis dissectis ex- p. 243.
minauit, varia notatu digna profert, quibus in-
crementum arborum, pro varia aetate diuersum,
constat. *Conf. p. 306.* Cum his comparari meren-
tur, quae de annulis hederæ alio loco habet. Fu-
liginis

liginis virtus ad agros stercorendos et muscos auferendos valde extollitur.

p. 257. Ex creta, qua ista terra tantum abundat, vſtione commodam calcem pro aedificiis construendis in Anglia parari, multi Auctori Nostro aſſeruerunt. Proprio eius ſcrutinio autem patuit, copiam concharum in iſta latuiſſe. Nec ſine dubitatione ſubſcribit iis, qui ex vulgari filice, qua ſcintillae excutuntur, calcem elici, illi retulerunt. Inter tot artificia, quibus in ſtercorandis agris vtuntur, memoramus hic modo conſuetudinem, lacinias ex panno laneo in hunc ſcopum adhibendi, vnde optimum triticum procreſcit. *Conf. p. 305.* Hederae arboreae folia ouibus gratum pabulum praebent. *Conf. p. 347.* Ex teſtimonio viri, in cultura apum exercitati, ſal eximie per hiemem iis nutriendis inferuit, ſacharoque vel melli valde praefarendum eſt.

p. 263. Fodinam iſtam, tatternel dictam, in ditione Bedfordſhire ſitam, in qua lapis freeſtone frangitur, ample Noſter deſcribit. In hoc lapide ſingulare eſt, quod in ipſa fodina griseum colorem et tantam mollitiem habeat, vt facile cultro incidi poſſit digitisque frangi, aeri autem expoſitus, inſtar cretae fere albeſcat, et inſigniter indureſcat. Inuenit autem in illo globulos pyriticos, radices arborum, peſtinites oſtreasque. Commune eſt ex illo do-

p. 286. mos conſtruere. Cretae in ſilicem tranſmutationem multis teſtimoniis et propria obſervatione Auctor conſtat, quod vero non de omni cretae genere valere inde euicit, quod multis in locis, creta obſiſtis, ne vllum quidem ſilicis fruſtulum animaduertit. Quomodo calx ex creta uratur, pariter Cl. Auctor exponit. *Conf. Tom. II. p. 78.* Alias vero in agris ſtercorandis vſus celebris eius in Anglia eſt. *Conf. Tom. II. p. 60.*

Radices

Radices esculentae, vt dauci, pastinacae per p. 307.
hiemem commode seruantur; modo stramine ex
tritico inuoluantur. Quercum vidit Noster, quae p. 353
in ambitu suo 15. vlnas, longitudine autem sua
mensura a solo ad extimos ramos sumpta, 58. vlnas
aequauit. Crambe maritima, vt cibus, copiose in
Anglia colitur.

Laros in horto quodam hunc vsu praestare ob p. 356.
seruauit, quod cum lumbricis, erucis, limacibus
aliisque animalculis, vim hortis inferentibus, libe-
rarent. Piratam illum famosum Angriam, vt nauigia
eius praedae intenta tanto celerius cursu absolue-
rent, solitum fuisse ista extrinsecus nucibus cocos
discissis laeuigare, narratum Auctori est. Prout an-
tea lapidis *Freestone* naturam descripsit, ita et hic p. 371,
illum *Portlandstone* dictum ad praestantissima aedifi-
cia, monumenta, pontes, cet. adhiberi solitum, perse-
quitur. Opera quoque, quae ad hortum culinarem
pertinent, ex more, ibi apud hortulanos recepto,
non iunctim, sed inter plures dispersa, procurantur,
ita vt vnus legumina, alter olera, tertius arborum
propagationem, quartus flores sibi praecipue com-
mendatos habeat. Quomodo vero horti culinares
instructi sint, separatim alio loco KALMIUS tradit.
Varia notatu digna musei IOANNIS SLOANE, p. 376.
tum 94. annos nati, recenset, adiungens quaedam,
quae vitam eius illustrent. *Conf. p. 388. 427.*

Circumforanei, qui contrectatione colubri Beri,
venenatissimi serpentis, admirationem pepererat,
astutia, pecuniae summa soluta, postea comperta
fuit, qui nimirum serpenti, mox postquam illum
cepisset, dentes callide euellere nouit. Animad-
vertit Noster circa Londinum plantas multas vul p. 414.
gares longe maiores, quoad omnes suas partes,
quam in Suecia; quod soli fertilitati adscribit. Con-
tra ea medicago lupulina in campis misere procre-

p. 455. uit. Chelseani horti eiusque praefecti, MILLERI
 p. 473. mentio fit, botanicis haud ingrata futura. Vlmus
 Anglis inprimis in deliciis est, adeo ut pleraque
 ambulacra ex hac arbore effinxerint.

Tomus secundus. Pergit initio huius tomi Cl.
 Auctor observationes suas, in Anglia factas, suppeditare. Lac, ut coagulum aestate concipiat, in provincia
 p. 5. Essex in cistis plumbeis seruare solent, quum acidum,
 lac vitians, nec lotionem eluendum, vasis ligneis, quae
 alibi usurpantur, adhaerescere, expertum sit. Lacti
 quoque non tam longam moram, antequam cremo-
 rem pro butyro inde parando separent, concedunt.
 Hinc inde anseribus, adhuc viuis, plumas, pului-
 nis farciendis destinatas, euellunt, quarum in locum
 mox aliae succrescunt; et istae quidem plumis occi-
 forum longe praestantiores magisque elasticae re-
 putantur. Cerasa provinciae Kent, quorum plan-
 tationem hic Noster describit, reliquis aliorum
 p. 9. locorum a multis praeferuntur.

Stratorum terrae sedulus Noster pluries scru-
 tator fuit. Conf. p. 41. 50. 63. Prope urbem Gra-
 uesand puteus, in ipso monte cretaceo fossus, insi-
 gnis altitudinis occurrit, isque aquam optimae
 notae largiens. Existimat autem Auctor plerorum-
 que puteorum, qui Grauesandii sunt, aquam
 eiusdem originis esse. Fontes contra ea in pro-
 uincia Kent et quoad magnam partem in provin-
 cia Essex valde rari sunt. Trifolii pratensis et medi-
 caginis satiuae vbiuis in provincia Kent crebra cul-
 tura fit, quum gramina ob cretaceum solum par-
 ticipius proueniant. Salicorniam seminibus sinapi et
 p. 20. aceto, additis variis aromatibus, ut acetarii genus
 p. 48. obtineant, condiunt.
 p. 91. Tandem Noster initio augusti nauem, in Ame-
 ricam tendentem, ingressus est, quam ipsam orbis
 p. 97. partem

partem septembri medio, via per fluuium Delaware ad Philadelphiam directa, attigit. Parcior quidem suppetiit per hoc interuallum, quo per Oceanum circumactus fuit, Auctori Nostro sciendi suam cupiditatem satiandi occasio. Fuci tamen, varii pisces, medusae, aliaque animalia marina, aues aduolantes, tempestatis ratio, colloquia cum itineris sociis vtilia, aliaque animum Auctoris defixum tenuerunt. Fucum ab Anglis Golfweed dictum, qui per maris undas inde a Florida propelli existimatur, curatius describit. Crebrius sub itinere auis, procellaria vocata, naui aduolauit. Hirundo quoque per tempus moram in illa cepit. Quum magis Americae appropinquaret, pisces volantes in Nostri conspectum venerunt, qui, quod singulare, plerumque contra ipsius venti directionem volatum direxerunt.

Philadelphia ob commercia, quae alit, floren- p. 170.
tissima, prima Americae vrbs fuit, quam Cl. Auctor perlustrauit. Aedes ibi ligno cupressi thyoidis (white cedar Anglis) tectae sunt, quod ipsum, tam ob leuitatem, quam quoniam putredini eximie resistit, huic vsui vel maxime idoneum est. Nume- p. 192.
rum per complures annos ibi demortuorum ex diptychis definit. Quot vero quotannis nascantur, indicare non potuit, quum vix vlla horum in tabulis ratio habeatur, nec de his ex demortuis ob aduenas, qui quotannis Philadelphiae appellant, constitui potest. Iucundi praesertim botanicis et proficui tomi duo itinerarii huius posteriores sunt, quoniam ad stirpium Americae septentrionalis, arborum nominatim et fruticum notitiam, siue earum characteres, siue natura et vsus spectetur, accuratiorem ducunt.

Operae pretium existimamus, nomina praecipuarum arborum indigenarum, quas circa Philadelphiam crescentes Noster vidit, adponere. p. 201.
Quer-

cus alba. Quercus rubra, eiusque varietas. Juglans alba. Rubus occidentalis. Acer rubrum. Rhus glabra. Vitis labrusca, vulpina aliaeque species. Sambucus Canadensis. Quercus phellos. Azalea lutea. Crataegus crus galli. Vaccinii species variae. Quercus prinus. Cornus florida. Liriodendron. Prunus Virginiana. Prinos verticillatus. Platanus occidentalis. Nyssa aquatica. Liquidambar styraciflua. Alni varietas. Fagus castanea. Juglans nigra. Rhus radicans. Acer negundo. Prunus domestica. Ulmus Americana. Rosa canina. Laurus sassafras. Crataegus tomentosa (the currant tree). Fraxinus excelsior. Smilax laurifolia. Kalmia latifolia. Morus rubra. Rhus vernix. Hamamelis. Diospyros virginiana. Pyrus coronaria. Juniperus Virginiana. Laurus aestivalis. Carpinus ostrya. Carpinus betulus. Fagus sylvatica. Species iuglandis Anglis butter-nut. Pinus Pensylvanica (an Pinus Strobilus?). Betula lenta. Cephalanthus occidentalis. Pinus taeda. Cercis Canadensis. Robinia pseudo-acacia. Magnolia. Tilia Americana. Gleditsia hiacanthos. Celtis occidentalis. Annona muricata.

p. 206. Rore septembris mense madidam non superiorem modo foliorum superficiem, sed et inferiorem Auctor notavit, exceptis foliis verbasci thapsi. Ketmie Indicae folio ficus, fructu pentagono, recurvo, esculento, graciliori et longiori (*Miller's Gard. Diction. sp. 18.*) fructu aethiopes in iusculis suis utuntur. Capsicum annuum commune aroma in culinis fuit. Rhus glabrum gerit baccas, pueris, utut acidas, gratas, quae tinctoribus autem colorem rubrum largiuntur. Racemi, qui ex iis constant, cocti, atramentum suppeditant. Ipse autem truncus plurimam partem medullaris naturae

p. 212. est. Rhus vernix deleteria arbor est, cuius tamen venenum id singulare habet, quod quidam impune plantam

plantam contrectare possint, aliis autem illa tumorem corporis, dolorem vesicasque ex solo odoratu vel contrectatione excitet. Quae vis et solis arboris huius exhalationibus tribuitur. Adeo vero venenata est, ut rhus radicans illi longe postponendum videntur. In Auctore Nostro iste effectus non, nisi cuti, sudore madidae, folia imponerentur, sese exseruit. *Conf. p. 227.*

Varia genera vinorum, ex fructibus indigenis *P. 218.* paratorum, Auctor enumerat, inter quae modo vinum ex fragis memoramus. *Conf. p. 228.* Ligna pro focis accendendis valde communia ex iuglande alba, quercu alba et nigra ibi desumuntur. Sciuri magnam stragem in agris, zea mays confitis, exercent. Vnde in Marylandia cuius rusticorum lege tenetur, ad quatuor capita sciurorum interfectorum iudici quotannis offerenda, et pretium iis, qui haec animalia sclopetis necant, soluitur. Refertur ad ea animalia, quae serpens crotalophorus aspectu suo ita fascinare creditur, ut ineuitabili fato in serpentis ritum apertum irruat. Vrsi lotoris caro gratum cibum constituit, pellis autem ad pileos inde parandos, vix castoris secundos, adhibetur. *Conf. Tom. III. p. 24.*

Boues in Americam Europaeorum sollertia *p. 233.* primum translati sunt. De his, prout reliquis pecoribus, mactari solitis, nec indigenis obseruatum, quod tertio vel quarto generationis gradu minorem staturam adipiscantur. Ita et homines ibidem citius ad maturitatem tam animi, quam corporis peruenire existimat, celerius quoque fastigium senectutis attingere, adeo ut raro octogenarius vel nagenarius occurrat. Quin haec KALMIUS ad arbores extendit. Vnde nec naues, ex lignis in America indigenis constructae, per tot annos perdurant, ac istae ex lignis Europaeis fabrefactae.

Ad quaestionem, cur stirpes Americae septentrionalis tam sero in Europa (subintelligitur inprimis Suecia) flores et raro maturos fructus ferant, respondet, id inde pendere, quod hiems in ea Americae parte, nominatim in Pensyluania, Canada. Noeboraco, etsi satis frigida, longe breuior sit, et dies calidiores frequentius longe, quam in Europa, incidunt. Quod manifestius adhuc ex adiectis tabulis metereologicis fit.

- p. 244. Spinae crataegi, crus galli dictae, loco acuum et aliorum instrumentorum, quae acutam figuram requirunt, vsurpantur. Quoniam quercus Americanae adeo in putredinem procliues sunt, pars nauium suprema, quae mox supra aquae superficiem attollitur, mox submergitur, ex ligno iuniperi Virginianae constat, quae putredini inprimis resistit. Ex testimonio Cl. BARTRAM, viri, in historia naturali Americae versatissimi, vrsi, quorum copia magna in America prostat, bobus, morfu per cutem facto, inflatione aeris necem p. 250. afferunt. In cassiae chamaecristae foliis pariter vim ex attactu sese contrahendi Auctor animaduertit. Americani spadicem cum seminibus ari Virginiani pro cibo coquunt, quod per coctionem acedine sua liberatur. In sarothra gentianoide virtus vulneraria praesertim laudatur.

- p. 255. Fructus diospyros Virginianae, instar pruni spinosae initio acerbus, frigore mitescit et grate editur, nec minus iucundum vinum largitur. Cereuisiam quoque inde coquunt. Lignum vero eius fabris lignariis acceptum. Conf. p. 437. Phytolaccae folia ab aue quadam copiose ingeri obseruauit. Gnaphalii margaritacei, quod pulchritudine sua feminis Anglis tantopere sese commendat, flores ad dolores sopiendos et contusiones dispellendas in fomentis et facculis, aqua coctis, vsurpantur. Loco
lin;

lini quibusdam caules apocyni cannabini ad lintea rudiora sunt.

Nec desunt ibidem multa decrementi aquarum vestigia, quae vero repetere necessaria breuitas interdicat. *Conf. p. 444.* Zea mays vulgatissimum frumenti genus apud Indos constituit. *Conf. p. 434.* Chenopodii anthelmintici semina optimo successu infantibus verminosis exhibentur. *Conf. p. 291.* Insignis utilitatis arbor acer rubrum est, non ligni tantum causa, ex quo varia vasa et utensilia sunt, sed et corticis, qui colorem intense coeruleum subministrat, et succi, ex quo syrupus et saccharum coquitur. Portulaca inter zeam copiose sponte emerfit. *p. 259. p. 288. p. 291.*

Pisa rarius ob insectum, quod illa depascit, in America coluntur. Non multum defuit, quin KALMIUS idem malum in Europam secum reportaret. Quum enim chartam, cui pisa, in America collecta, indidit, in patria aperiret, ecce erosa illa inuenit, et in quolibet semine insectum, caput suum efferens, reconditum. Non neglexit vero, malo tempestive praeuere. Rhus radicans vim vernicis in eo aemulatur, quod venenum eius nonnullis modo hominibus noxam inferat, quibus vero adeo deleterium est, ut vel halitibus, corpus alluentibus, illud intumuerit. Tuberum conuoluuli batatas cultura et usus fere idem est ac solani tuberosi. Materia ista ceracea, quae fructum myricae ceriferae obuoluit, coctione cum aqua separatur. Superficiem enim aquae petit, ut inde facile auferri possit. Sebo plerumque, ut inde candelae parentur, commiscetur. Pauperibus tamen maiori in pretio, quam ditioribus cera ista est. Pro sapone quoque commoda est, et chirurgi emplastris suis admiscent. *Conf. Tom. I. p. 384. p. 297. p. 300.*

- p. 314. *Melissae pulegioides sudorifera virtus multis arrisit.* Teneris foliis *phytolaccae decandrae* Angli et Sueci, in America degentes, instar oleis vescuntur. Postquam autem ista adoleuerint, ob vim drasticam suspecta sunt. Baccae tamen ab infantibus interdum autumnali tempore innoxie ingurgitantur. *Conf. Tom. III. p. 90.* *Collinsonia Canadensis* in fomentis doloribus medetur, quin semel homini, a crotalophoro demorso, spe fere omni restitutionis deleta succurrit. *Cornus florida*,
p. 321. quae nitidissimis floribus instructa est, ob duri-
tiem ligni praestans censetur. *Conf. Tom. III. p. 104.* Pulchritudine vero et usu longe antecellit
liriodendron tulipifera operibus scriniariis maxime idoneum. Cortex a quibusdam cortici Peruuiano suppar habetur. Folia contusa in cephalalgia ca-
piti imponuntur. *Magnolia Virginiana* peregrinantes gratissimo florum odore reficit. Baccae eius contra morbos pectoris adhibentur, adeo ut et phthisin sanare posse, perhibitum sit. Cortex diarrhoeam sistit. Aduersus catarrhum autem et refrigerationem rami aqua coquuntur. Ut de ligni praestantia nihil dicamus.
- p. 326. Recensentur ab Auctore varia animalium ferorum genera, quae mansuefacere ars edocuit. De trochili (*Hummingbird*) natura et vitae genere multa lectu iucunda habet, quae auis magnitudine apem maiorem refert, splendore et colorum varietate omnes reliquas aues superat et nutrimentum ex florum nectariis haurit. Succus salviae expressus, cum limoniorum succo mistus, febres intermittentes feliciter profligauit, dum versus paroxysmi tempus ingereretur. Cortex quercus albae autem contra diarrhoeam et dysenteriam efficacem multis sese exhibuit, qui alias ad lanam, colore bruno tingendam, usurpatur.

Ad littora maris conchae species, *clam* vo. p. 375.
cata colligitur, quae non solum vbiuis cibo inferuit,
sed cuius testa inter ornamenta et monetas Indo-
rum, quas *wampum* nuncupant, refertur. Est
nimirum haec ipsa hinc inde violaceis maculis di-
stincta, quae ipsa pars pro indicato scopo a reliqua
testa separatur. Vierra putorius, ob vrinam foeti p. 378.
diffimam et corrodentem, infestum animal est. Hanc
solet in sui defensionem per longam distantiam eia-
culari. Oryza in Carolina copiose plantatur.

Rariores lupi in Pensylvania sunt, qui vero eo p. 387.
tempore, quum Europaei accederent, variolasque
secum ferrent, odore cadaueroso hominum, eo mor-
bo extinctorum, allekti, frequentissime ad habita-
cula incolarum sese transtulerunt, ita vt morbo hoc
adhuc confluentes, viuique vix sese contra illos tueri
possent. Apes consensu omnium quoque non ante p. 390.
aduentum Europaeorum in America notae fuerunt.
Iam vero earum cultura egregie succedit, exceptis
locis, magis ad septentrionem spectantibus. Hinc
quum examina sua habent, nunquam versus septen-
trionem, sed versus austrum excurrunt. In causas p. 391.
inquit Auctor, cur auium et piscium minor hodie
copia, quam olim, in Pensylvania proftet. Ani-
mal *moose - deer* dictum, cuius cornibus insignis
valde magnitudo tribuitur, alcem esse existimant.

Saxum talcosum particulis spataceis granatis p. 398.
que immixtis, Anglis *soap - stone*, ad varia aedifi-
ciorum genera in Pensylvania adhibetur, et delen-
dis vestium maculis commodum. Fontes salini, p. 400.
minerae plumbeae, magnes, amianthus reperti hinc
inde sunt. Ferri vero tanta copia prostat, vt et
magno cum fructu in ipsam Europam transmitti
posset. De formicis varia narrat Auctor ex ore
FRANKLINI percepta, quae haud obscure significant,
iis vim esse sensus animi inter sese communicandi.

p. 408. Rigandorum pratorum tempestate nimis sicca compendiaria via exponitur.

p. 419. Sciurus cinereus per totum annum colorem suum seruat, singularem sciuri hi sollertiam impendunt pabulo suo, pro hieme tempestiue conquirendo. Facile mansueti reddi possunt. Aliquando magna copia ex syluis ad colonias Anglicas sese transferunt, quod plerumque indicium hiemis valde frigidae habetur. Saepe serpenti crotalophoro vi fascinationis in praedam cedunt, quae etiam serpenti atro cuidam tribuitur. Zeae mays noxii valde sunt, cuius herba et seminibus tantum delectantur, vnde et praemia, necantibus istos, statuta. Sciurus volans aequae facile mansuescitur potest. Hic ultra 4. ad 5. orgyas vna vice volatu suo non absoluit. Sciuro striato autem id proprium est, quod nidum suum non in truncis arborum ponat, sed instar cuniculorum in foveis sub terra sese abdat. Ibi etiam promptuaria sua habet in varios loculos diuisa, in quorum quouis singulare pabuli genus seruat.

p. 430. Kalmiae latifoliae frondes ouibus, vitulis, bobus et equis valde noxiae sunt, quum tamen ceruis et auibus quibusdam congruum pabulum constituunt. Pleraque Pensylvaniae, Yerseae nouae et Marilandiae gramina annua sunt. Quae vero septentrioni propius proueniunt, perennem durationem habent. Vnde haud raro foeni in prius dictis prouinciis penuria percipitur, ad quam vero resarciendam multi, semina graminum perennium sibi ex Anglia mittenda, curarunt. Cucurbitae variae species edules memorantur. Fagopyrum frequenter colitur.

p. 441. Febres intermittentes ex vulgatissimis morbis Yerseae nouae sunt, quibus et infantes tenerrimi corripiantur. Vt istam profligarent, quidam corticem

cem Peruvianum, alii corticem liriodendri vel corticem radicum corni floridae, vel corticem persicae, alii folia potentillae reptantis vel potentillae Canadensis adhibuerunt. Inter haec remedia praecipue gei riualis radix notari meretur, (cuius pretium experimentis Cl. BERGII, Professoris Stockholmiensis, abunde confirmatur). Perceptum quoque est, eos, qui prope ad ferri fodinas habitant, nunquam fere febribus istis infestari, qui vero iis corripentur, haud aegre potu aquarum martiarum iterum curari. Pleuritis quoque prae reliquis p. 481. multos afficit. Omnes in eo consenserunt, Aethiopicum colorem etiam tertia et quarta generatione in America constantem manere. Fertilitatis Americani- p. 486. canorum luculenta quaedam exempla producuntur.

Grylli erueae variae arborum, quarum istae *caterpillars* ab Anglis vocatae pessimae indolis sunt, vermes quidem gramina depascentes, pulices, cimices, blattae, panem confumentes, acarique molestissima in America insecta sunt. Lana seminum anemonum Virginianae, spiritu vini madida, ad sedandam odontalgiam denti cauo immittitur. Alia etiam contra hoc malum, prout hinc inde in hoc libro contra alios morbos commendata inuenimus remedia, quae vero studio omisimus, quoniam saepe modo ex narrationibus medicae artis rudium hominum profecta sunt. p. 512.

Tomus tertius totus Americae dicatus est. Iucundum lectu est, quanta simplicitas in omnibus p. 1. ante Europaeorum aduentum in America obtineat. Ferrum licet ubiuis minerae ferreae in septentrionali America occurrunt, omnino illos latuit. Secures, cultri aliaque necessaria instrumenta ex fragmentis lapidum, ossium etc. confecta fuerunt. Molarum loco in mortariis frumenta sua contuderunt.

- runt. Ahena vel ex argilla, vel lapide ollari facta fuerunt. Hamorum ferreorum loco vnguibus auium, vel fragmentis ossium pisces ceperunt.
- p. 8. Lepores Americani Suecicis longe minores sunt, instar cuniculorum. Quo intensius hieme frigus est, eo magis pinguescunt. Castoris moschati, castoris fibri et mustelae cuiusdam, non valde a mustela putorio distinctae, vitae genus ulterius Auctor persequitur.
- p. 19.
- p. 27. Sedulo in hoc, prout praecedenti tomo, ad tempus gemmationis, et foliorum lapsus, vti et ad tempus eruptionis florum attendit. *Conf. p. 99.*
- p. 33. Inter complures aues, ab Auctore recensitas, mentionem hic modo binorum facimus, quae agris, zea consitis, magnum detrimentum afferunt. Alteram vocat CATESBY monedulam purpuream, alteram sturnum nigrum, alis superne rubentibus. Ut primum grana emissa fuerunt, iam aduolant, praedam quaesiturae. Quod ne fiat, grana decocto radice veratri albi (*Conf. p. 47.*) antea immittunt, unde inebriantur aues, et reliquae exemplo eorum edoctae aufugiunt. Ad eas necandas incolae publicis praemiis excitati sunt; verum FRANKLINUS inde vermes in pratis nimium augmentum cepisse, notauit. Praeter dictas aues ex pici genere variae zae valde noxae sunt. Baccae vaccinii hispiduli eodem modo ac vitis idaeae baccae in Suecia et in Hercynia condiuntur & conditae in Europam mittuntur.
- p. 48. Veratri albi radix in decocto scabiem sanat, et infantum pediculos necat; infesta vero omnibus animalibus notis haec ipsa reperta est.
- p. 49. Quod numerus Americanorum post aduentum Europaeorum adeo decreuerit, praeterquam bellis crebro gestis, variolis et spiritus vini abusui, tribuit. Ante istum triticum, hordeum, secale, auena et oryza ignota fuerunt, omnino frumenta; et

et zea mays contra ea, quaedam species fabarum
et cucurbitarum fere sola alimenta ex stirpium nu-
mero exstiterunt. Accessere postea ad haec, tu p. 51.

vera glycines apios, radices sagittariae sagittae-
liae, radices ari Virginiani, quae acrem vim ope-
ignis perdunt, orontium aquaticum et baccae va-
riarum specierum vaccinii, quarum quaedam ad-
huc cibos Americanorum intrant. Loco cannabis p. 78.

Americani telas varias et funes ex apocyno canna-
bino parant. Olim pappo typhae latifoliae pului p. 79.

nos suos infarferunt, hodie autem folia eius, in an-
nulos contorta, equorum collis appendunt, ut ne,
temone curruum, frictionem patiantur, vel pro se-
dilibus contexunt. Hirundinem rusticam ex mi p. 85.

gratione sua d. 10. aprilis n. st. aduenire vidit, hi-
rundinem pelagicam autem d. 3. maii n. st. Ex

circae cortice funes conficiunt, lignum vero
ipsum valde tenax est. Olim quoque folia rumicis p. 90.

crispi et chenopodii albi pro olere adhibita sunt.

Ad migratorias aues auis ab Anglis *whip poor* p. 93.
will dicta, quam LINNAEUS pro varietate capri-
mulgi habet, referenda. Nomen Anglicum ex sin-
gulari clamore, quem noctu edit, tulit. Meloe p. 98.

proscarabaeus folia veratri albi auide ingessit. Li-
quidambar styraciflua paruum modo copiam balsami p. 102.

in Yersa noua stillat, largiorem longe in prouin-
ciis australioribus. Conf. T. II. p. 282. 501. Gof-
ypium herbaceum seri iamiam ibi incipit, sed in p. 106.

Carolina ob aestatem calidiorem et longiorem feli-
cius. In stagnis et paludibus rana boans, cuius p. 110.

vox bouinam refert, frequens Nostro occurrit.
Pullis anserum et anatum, nec non gallinarum in-
diatur.

Anglorum, qui in America degunt, *white ce-* p. 114.

lar est cupressus thyoides LINNAEI, quae arbor in-
signem staturam adipiscitur, et lignum habet putre-
dini

- dini quam maxime resistens. Ad palos igitur cymbas, fascias doliorum, aedificia, tecta adhibetur. Salutare etiam lignum concisum in infusa theaeformi habetur, et ipsa aqua stagnorum, in quibus arbor haec crescit, commoda appetitui ciendi
- p. 119.** iudicatur. *Red Cedar* Anglorum autem iuniperus Virginiana LINNAEI est. Iisdem fere vsibus, ac arbor modo dicta inseruit. Ob colorem suum rubrum, qui vero solis vi facile perit, ad opera scriniaria praesertim placet. Aequae fugax est odor ligni, initio gratissimus. *Smilax laurifolia* peregrinantibus
- p. 123.** per loca palustria, quoniam se circa frutices vicinos circumuoluit, et spinis magnis instructa est, multa incommoda parit.
- p. 138.** De angue nigro CATESBY (*Black-snake*) fuisse Cl. Auctor egit. Maxima eius longitudo 6 pedes constituit. Cursus eius valde celer est, ut vix aliquis eius insidiis subripere sese possit. Veneno etiam caret: eandem tamen vim aues et sciuros fascinandum illi adscribunt ac crotalophoro. Cuius singularis effectus varias coniecturas Auctor proponit. Auium oua exhaurire solet et lacte impense delectari. *Kalmia angustifolia* latifoliae vi venenata non
- p. 147.** cedit. *Dioscorea alata* ob tubera radice, sapore solanum tuberosum aemulans, copiose in australi America plantatur, in septentrionali autem proferculo rariore habetur.
- p. 177.** Circa Albanyam, urbem ducatus Noueboracensis, multas arbores et frutices, circa Pensylvaniam crescentes, non inuenit, quum regio septentrioni propior sit, montosa praeterea et multis fluuiis percursa, qui cursum suum versus austrum in oceanum dirigunt, hinc semina ex septentrionalibus
- p. 179.** partibus versus australes transferunt. Fluxus et refluxus maris termino 8 ad 10 milliarium Anglicorum
- supra

supra Albanyam subsistit, adeoque ad distantiam 156
milliarium Anglicorum a mari pertingit.

Iunio mense medio iter KALMIUS in Cana-
dam ingressus est. Ad locum quendam, Cohoes,
insignis istius cataractae, quam amnis Mohaak facit,
antequam in fluuium Hudsonis incidat, spectator
fuit. Altitudo eius ad 12½ orgyas censetur. Thuya
occidentalis primum Nostro in vicinia Canadae oc-
currit. Noctu pacato, etsi omnino aere, arbores
procures, maximo fragore sponte in sylvis caden-
tes, audiuit. *Conf. p. 231.* Ulmi Americani arbo-
ris in sylvis frequentis cortex ad cymbas conficien-
das usurpatur. Qua arte, ipse KALMIUS didicit,
quum eius in vsum ad iter per fluuium absoluendum
eiusmodi cymba conficeretur. Sed infidum naui-
gium, quum et sub ingressum ipsum pedibus facile
perforetur, et a ramis et lapidibus acutis in aqua
obuiis dilacerari possit. Culices, praesertim puli-
cares, et acaros Americanos peregrinantibus insi-
gnes molestias parare Auctor queritur. Hosce po-
steriores in Actis Acad. scient. Suec. 1754. p. 19.
curatius descripsit. Columbae macrourae, quae co-
piose hieme in inferiores prouincias sese transferunt,
in sylvis Canadae nidos suos effinxerunt. *Conf.*
p. 39.

Multum contulit Dux DE LA GALLISSONIERE,
dum rebus Gallicis in America praeesset, ad histo-
riae naturalis incrementa, quum nimirum propria
scriptione praefectis arcium, urbium et militum
praecipuas Americae res naturales indicauerit, eos-
que, vt reliqua omissa adderent, seduloque radices,
femina, etc. quo Parisios mitti possent colligerent,
multis modis excitarit. *Conf. p. 452.* Radice gal-
lii tinctorii hystrieum aculeis colorem gratissime
rubrum Indi impertiunt, et feminae vestimentis
suis. Apocynum androsaemifolium vi venenata
Rhus

- Rhus vernicem aemulari affirmarunt, in eo quoque, quod quibusdam modo ex attactu labem afferat. Lacte, quod ex planta stillat, vesicas confestim excitari in aliis vidit, quum ipse tamen illud propriis
- p. 257.** manibus impune illineret. Sifonis Canadensis herba gratum et salutare olus est. Licet vero asclepias Syriaca corrosiuo lacte scateat, Galli nihilominus tamen in Canada turiones verno tempore instar asparagi edunt. Flores iucundissimo odore reficiunt, et saccharum praebent, quod expressione succi florum, rore madidorum, et insequenti coctione parant. Lana, semina includens, a pauperibus ad puluinos ea farciendos vsurpatur.
- p. 263.** Dolores rheumatici, pleuritis, intermittentes febres, lues venerea, ex vulgaribus maxime apud Indos morbis sunt. Luem veneream sciunt isti radicibus quibusdam, sine vlllo mercurii adiumento tollere, qua de re Cl. Auctor fusius in *act. Acad. scient.*
- p. 286.** *Suec. 1750. p. 284.* egit. Boues feri copiose in australi Canadae parte reperiuntur, quorum vituli vero vix vlla arte manueferi potuerunt. *Conf. Tom. II. p. 226. 388.* Rhus glabrum, sassafras, morus rubra, platanus occidentalis, iuniperus Virginiana, aliaeque arbores, quae in inferioribus provinciis sponte proueniunt, hic, nonnisi arte, propagari potuerunt.
- In coloniis tam Anglorum, quam Gallorum (quorum nimirum in possessione tum erant) pluribus in locis panax quinquefolium, cuius radix nomine ginseng inclaruit, crescit, et apud Gallos ob vim asthma tollendi, ventriculum corroborandi et fertilitatem feminarum promouendi, magno in pretio est. Copiose in Galliam transmittitur, quin in ipsam Chinam translata, vt tanto carius
- p. 338.** vendi posset. Frondes adianthi pedati in infuso theaeformi phthificis, tussi et aliis pectoris morbis
- labe-

laborantibus, exhibetur. Lichenem rangiferinum p. 353.
Galli in itineribus suis, necessitate coacti, pro cibo coquunt.

Quum Auctor ipse Cl. fusiozem catalogum stirpium Canadensium ad peculiare opus reseruasse indicet, nolumus plantas, sparsim ab Auctore memoratas, recensere, nisi quaedam de usu vel singulari earum natura adiuncta fuerint. Ideo thuyam occidentalem silentio praeterire non licet, quam Galli in Canada cedre blanc, Angli autem Albanyae white Cedar vocant. Ex annulis 142, quos in discissa arbore Auctor numeravit, patet, eam ad insignem aetatem peruenire. Ad palos, trabes, ligna pro focis, scopisque aptissima est. Dolores rheumaticos in vnguento, ex axungia facto mitigat. Quidam polypodium fronde pinnata, pinnis alternis ad basin superne appendiculatis cum thuyae strobilis commistum et in cataplasma redactum, eundem in finem imponunt. Pars Canadae septentrionalis p. 396. nullos serpentes venenosos fouet, quum e contrario in australi tanto frequentiores sint. Quebeci p. 403. canes assuefacti sunt, ad aquam ex fluuio in plaustris aduehendam, et hieme merces horum adiumento solent transferri.

Locus quidam Cap aux Oyes, 25 milliaria p. 424. Quebeco distans, vltima statio versus septentrionem in Canada fuit, vbi Auctor pedem fixit. Delectauit eum imprimis ibidem copia stirpium, quas et Suecia alit. Has inter plantago maritima est, cuius folia in iusculis coquuntur, et acetaria in trant. Ita et arbutus vva vrsi copiose ibi creuit, cuius folia tabaco pro fumo admiscere in usu est. Delinnaea; vite idaea cet. nihil monemus. Iter in eam plagam praecipue ob mineras quasdam pro argenteis plumbeisque habitas, et nouissime detectas, institutum fuit. Ibi et fontes sulphurei scaturiebant.

- P. 441.** riebant. Sub reditum via ad cataractam Montmorenci directa est, quae inter altissimas refertur, altitudine circiter 110 vel 120 pedum, latitudine circiter 5 vel 6 orgyarum. Strepitus eius ad 2 miliaria usque percipitur, et ex lapsu nubem quasi ad insignem distantiam sese dispergentem generat. Clima,
- P. 456.** tempestatisque circa Quebecum ratio ex observationibus metereologicis, a medico Cl. GAULTHIER cum Auctore Nostro communicatis, accuratius cognoscitur. Nicotianae fumum haurire pueris adeo
- P. 463.** 10 annorum familiare fuit. Quidam illam cum cortice corni sanguineae miscuerunt. Pontederæ
- P. 468.** cordatae radicem sues auide ingesserunt. Cucurbitae citrulli, cuius fructus ubique in Canada editur, duplex varietas exstat, carne fructus rubra et alba, nec minus multae aliae cucurbitae species in deliciis sunt, et variis ferculis inseruiunt.
- P. 481.** Ob abusum spiritus vini, in quem adeo Indi proclives sunt, lege in Canada vetitum fuit, hoc liquidum ad illos transferre. Pleraeque merces, quas Canadenses ab Indis emunt, in pellibus animalium consistunt, quarum species et pretia apud Auctorem legere est. Cuprum nativum ad lacum superiorem (lac superieur) effoditur. Nimis prolixum esset, omnia ista alimentorum genera hic repetere, quibus Indos uti Auctor narrat, quae
- P. 484.** vero de fertilitate terrae et naturae beneficiorum varietate insigniter testantur. Zizania aquatica ad ista pertinet, cuius grana vix oryzae cedunt. Et ex animalium classe castor, cuius carne diebus quoque ieiunii Romano-catholicis, quod istud animal ad pisces referendum esse autumant, vesci licitum est.

IV.

The history of health and the art of preserving it: or an account of all that has been recommended by physicians and philosophers, towards the preservation of health, from the most remote antiquity to this time. To which is subjoined a succinct review of the principal rules relating to this subject, together with the reasons on which these rules are founded. By JAMES MACKENZIE, M. D. Phys. at Worcester and Fellow of the Roy. College of Physicians in Edinburg. The third edition to which is added an account — of inoculating the small pox etc. Edinburg printed for W. Gordon 1760. 8. p. 464.

i. e.

Historia sanitatis et artis eam conseruandi: siue expositio omnium regularum, quae medici et philosophi veteres pariter, ac recentiores ad conseruationem sanitatis proposuerunt, cum succincta praecipuarum ex iisdem contemplatione: additis principiis, quibus superstructae sunt. Auctore IACOBO MACKENZIE, M. D. Editio tertia aucta relatione de inoculatione variolarum.

Inter praestantissima scripta, quibus recentiorum studia illam scientiam, quae docet, quemadmodum sanos agere conueniat, nostris temporibus auxerunt, omnino quoque referri meretur illud,
Qq 2 quod

quod nunc indicamus Cl. MACKENZIE opus*, multo studio conscriptum et ex longo artis exercitio profectum. Est enim illud fructus otii senilis, quo Cl. Auctor post longam artis medicae culturam fruebatur; qui cum non amplius sanitate aegrorum restituenda reipublicae utilis esse posset, voluit tamen in hoc seruire commodo publico, ut regulas, quibus sanitas conseruari potest, ad communem usum proponeret. In vniuersum autem, ita in hac re versatur, ut primo historiam artis sanitatem conseruandi tradat, praecipuosque illius artis doctores eorumque varias sententias recenseat, additis, si scriptor aliquis singularem et plane nouam sententiam proposuerit, nominibus etiam reliquorum auctorum, qui hanc sententiam defenderunt, licet post huius Auctoris tempora vixerint. In altera vero parte praecipuas regulas conseruandi valetudinis tam generales, quam particulares, ex praecipuis scriptoribus collectas, exponit.

- P. 17. Capite primo ad quintum vsque historiam sanitatis et diaeteticas, a mundi creatione ad HIPPOCRATIS vsque tempora, describit, atque cum hae aetati de nulla fere alia sex rerum non naturalium regulae datae essent, quam de victus ratione, de alimentis tantum, his temporibus vsitatis, verba facit, et hac occasione capite quarto praecipuos scriptores, qui de alimentis singularibus libris exposuerunt, ad nostra vsque tempora recenset. Occurrunt tamen gerocomices siue regularum circa curam sanitatis senum iam quaedam in sacris scriptis
- P. 54.

*. Exstat etiam versio huius libri Gallica ad secundam editionem facta, quae Hagae Comitum an. 1759, apud DAN. AILLAUD sub titulo: *Histoire de la sante & de l'art de la conseruer* prodiit, nec non alia Germanica, Altenburgi eodem anno typis Richteri excusa.

ptis et HOMERO vestigia. PYTHAGORAS quoque circa alias res non naturales varia praecepta dedit, et post eum HERODICUS, qui inter HIPPOCRATIS praeceptores vulgo refertur, hanc scientiam auxit, inprimis quod diaetam imbecillium, et methodum vitam eorum prolongandi attinet, corporisque exercitationem multum commendauit. p. 78.

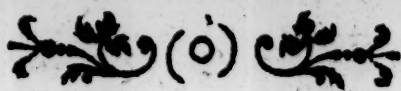
Hunc vero HERODICUM non Auctorem esse librorum trium de diaeta, qui inter HIPPOCRATIS scripta vulgo numerantur, contra LE CLERC Auctor probat. Sexto capite de HIPPOCRATE agit, p. 80. omnesque tam vniuersales, quam particulares regulas diaeteticas, quas ille in scriptis suis sparsim dedit, multo studio collectas, iusta serie ordinatas, Lectoribus exhibet, et in adnotationibus adiectis veram harum regularum adplicationem docet. Septimo capite Auctores post HIPPOCRATEM, p. 128. POLYBIUS, DIOCLES CARYSTIUS, CELSUS et PLUTARCHUS recensentur, et simili ratione uti in HIPPOCRATE factum est, ex CELSO et PLUTARCHO regulae diaeteticae excerptae notisque variis auctae, subiunguntur. Capite octauo p. 165. de GALENO Noster exponit, qui egregium de sanitate tuenda opus reliquit, ex quo vero tantum eas regulas Noster excerptit, quae nouae sunt, nec antea ab aliis propositae erant, inprimis vero eas commemorat, quae de praeceptis diaeteticis vniuersalibus, aetatibus et temperamentis diuersis accommodandis, agunt. Nono capite de PORPHYRIO et p. 190. libris eius de abstinencia ab animalibus necandis agit, atque hac occasione etiam de aliis Auctoribus, qui carnis ad victum vsum reiecerunt, disserit. Decimo capite de ORIBASIO, AETIO, P. AEGINETA et ACTUARIO, simulque de equitationis usu medico disputat, quem primus commendauit. Atque cum ACTUARIUS ope panaceae vel anti-

- doti, quod *sanitatem* appellabat, vitam conseruari omnesque morbos praecaueri posse putauerit, hac occasione Cl. MACKENZIE reliquorum quoque Auctorum recentiorum V. C. ROGERII BACONIS (*Friar Bacon*) et FRANCISCI BACONIS DE VERULAMIO (*Lord Verulam*); qui similia proposuerant, sententias explicat. Vndecimo capite de Arabum meritis in diaeteticam agit, in quorum scriptis multae egregiae, regulae reperiuntur. Duodecimo exponit de schola Salernitana Noster, seu de iis regulis sanitatem conseruandi, quas sub fine saeculi vndecimi ad vsum ROBERTI Ducis Normandiae, IOANNES AB MILANO versiculis inconditis proposuit, simulque de aliis, qui, sermone ligato, similia tentarunt, differit. Decimo tertio de iis agit, qui astrologiam iudiciariam ad diaeteticam transfulerunt, MARCELIO FICINO aliisque, in quo inprimis admirandum est Auctoris Cl. studium, qui et ex leuissimis scriptis, quaesiuerat bona colligere, et collecta ad vsum suum adhibere didicerat. Decimo quarto capite Noster exponit de LUDOVICO CORNARO aliisque, qui adeo curiosi fuerunt in quantitate alimentorum metienda, vt illa staterae ope ponderarent.
- p. 245. Decimo quinto capite Auctores diaetetici saeculi decimi sexti recensentur ante SANCTORIUM, de quo Auctor Cl. sequente capite agit, et de medicina illius statica aliisque Auctoribus ad Lectores refert, qui experimenta eius circa perspirationem in Belgio et Anglia repetierunt, regulasque, ab eo datas, ad climata harum regionum accommodarunt. Praecipui quoque aphorismi ex SANCTORIO aliisque hic collecti sunt. Decimo tandem septimo capite scriptores diaetetici exterorum a SANCTORIO ad RAMAZZINUM vsque et vltimo scriptores Anglici ad RICHARDUM MEAD vsque enarrantur.

Altera pars plurimas continet regulas diae-P. 324.
 teticas, quas scriptores omnes, philosophi pariter
 ac medici, proposuerunt, in aptum ordinem reda-
 ctas, et adeo perspicue expositas, vt etiam ii, qui
 nulla rei medicae cognitione imbuti sint, haec omni-
 no cum fructu legere queant. Neque regulae tan-
 tum hic traduntur, sed confirmantur etiam at-
 que vltius explicantur, rationibus ex mechanica
 corporis humani structura repetitis. Hinc primo
 de digestionem alimentorum et circulatione sanguinis
 Noster agit, physiologicaeque expositioni regulas
 diaeteticas, quae ad has actiones pertinent, statim
 subiungit. Deinde praecepta de vsu sex rerum
 non naturalium et temperamentis exponit, additis
 consiliis, cuius temperamento aptis. Tandem re-
 gulas diaeteticas specialissimas, diuersae viuendi ra-
 tioni diuersorum hominum accommodatas, pro-
 fert, atque ad prophylaxin siue modum morbos
 imminentes auertendi et praecauendi transit. Ad-
 dita est huic disputationi brevis dissertatio de in P. 426.
 oculatione variolarum, cuius praestantiam Noster
 laudibus extollit, docetque eius ope periculum, a
 variolis extimescendum, optime tolli posse. Vlti-
 mum caput de longaeuitate inscribitur, in quo de
 signis illius et ratione, vitam per satis longum tem-
 pus prolongandi, Noster exponit, atque simul de
 medicina infusoria et transfusoria inter longaeuita-
 tis praesidia olim relata differit, et vehementer do-
 let, licet conatus nonnunquam successu caruerint,
 nulla tamen experimenta vltius hac in re instituta
 fuisse.

Einleitung in eine wahre und gegründete Hebammenkunst, verfasst von HEINRIC IOHANN NEPOMUCENUS CRANTZ, M. D. und der Keyf. Acad. der Naturforsch. Mitgl. Wien bey I. T. Trattner 1756. 8. pl. 10.

i e.

Introductio in artem obstetriciam veram et firmis fundamentis superstructam. Auctore H. I. N. CRANTZ.

Continet praesens libellus illas regulas artis obstetriciae, quas Cl. Auctor, tum ex celeberrimi magistri artis obstetriciae Parisini LEVRETI, cuius discipulus fuit, institutione, tum sua experientia collegit, atque ad foeminarum obstetricantium maxime usum in ordinem digessit, licet multa quoque in eo inueniantur, quae, vel exercitatis iam in hac chirurgiae parte, utilia et proficua esse possint. Dolendum itaque est vehementer, quod ob angustos, quibus circumscriptum est, terminos Cl. Auctor nonnunquam coactus fuerit, breuior in regulis istis proponendis esse, reseruata quippe ulteriore earum explicatione priuatis suis lectionibus. Primum caput de partibus mulierum genitalibus agit, in quo simul de pelui ossea, diuersarum, quibus componitur, partium usu, et differentiis peluis foemineae a virili, disputat. Secundo Auctor Cl. de vtero et foetu, et tertio de grauiditate eiusque signis disserit. Atque cum ex eius mente ex iis vnicum certum minusque fallax sit illud, quod a motu foetus in vtero desumitur, qui ope manus, abdomini impositae, sentiri potest, notas, quibus
motus

motus, a foetu profectus, a motu alius cuiusdam rei, p. 32.
 in abdomine contentae, dignosci potest, addit.
 Quarto de mutatione vteri grauidi et exploratione
 grauidarum, et quinto de partu naturali atque in-
 primis de ea specie agit, quae maxime naturalis
 dici meretur, in qua scilicet caput primum facie,
 ad os sacrum conuersa, progreditur, Placentam p. 48.
 nunquam extrahendam et funiculum discindendum
 esse monet, antequam de foetus, in lucem editi, vita
 obstetricans certum iudicium ferri queat, cum foe-
 tus debilis ad vitam iterum reuocari possit, sanguine
 a matre ad eum per placentam transeunte. Prae-
 cocem quoque eiusdem extractionem cum recen- p. 50.
 tiorum plurimis, tanquam multorum malorum caus-
 sam, reiicit, docetque eam nunquam extrahendam
 esse, nisi vtero iam contracto. Immissionem etiam
 manus in vterum, a multis post placentae extractio-
 nem commendatam, damnat. Deinde ad agrippa-
 rum partum progreditur, qui cum saepius sine
 multo obstetricantis auxilio peragi queat, licet ab
 aliis v. c. BOESSELIO semper praeternaturalis di-
 catur, ad naturalem partum a Nostro quoque re-
 fertur, variasque et egregias plane adnotationes de
 versione in vniuersum, et in specie de brachii ex-
 tractione subiungit. In ea ex Nostri mente con-
 uersio faciei foetus, quae os pubis respicit ad os
 sacrum, non amplius fieri debet, si lumbi iam pro-
 cesserint, sed iam in initio extractionis adminis-
 tranda est, quod tamen nonnunquam nullo modo fieri
 potest. Tertiam partus naturalis speciem facit
 eam, in qua nates primum progrediuntur, tandem-
 que de partu gemellorum signisque, ex quibus foe-
 tum in vtero mortuum esse, cognosci potest, et de
 aliis impedimentis partus naturalis, in corpore foe-
 tus existentibus, v. c. de funiculi vmbilicalis circa
 collum foetus contorsione verba facit. Sexto capi-

te rationem exponit dignoscendi, ope exploratio-
nis, diuersas partes corporis foetus, quae se, orificio
vteri aperto, primae offerunt, et septimo modum
docet, quo ex parte, quae prima tangitur, situs
partium reliqui corporis determinari potest, quae
duo capita ob egregias, quas continent regulas, qua-
les a nemine ante tam perspicue et docte traditae
sunt, omni attentione et perlustratione digna iudi-
dicanda sunt. Octauum caput de partu praeterna-
turali inscribitur, quorsum Cl. Auctor omnes par-
tus refert, ad quos absoluendos obstetricantis au-
xilium requiritur. Hinc primo de situ vteri obli-
quo exponit, et contra DEVENTERUM monet,
rarissimam eam esse speciem, in qua orificium ver-
sus os pubis conuersum est, nec vnquam in alia,
quam in tali accidere foemina, cuius peluis distorta
est. Adiicit varia de auxilio, quod hoc in casu
parturienti, inprimis situ corporis in vniuersum
mutato, ferri potest, multusque est in explicatione
signorum, quibus diuersas obliquitatis vteri species
distingui possunt. Atque hoc loco inprimis ea at-
tentionem Lectorum merentur, quae Cl. Auctor de
signis speciei obliquitatis, de qua modo verba feci-
mus, profert. Tandem de situ foetus praeterna-
turali et versione agit, recteque monet, eam non
fieri posse in eo casu, vbi caput nimis magnum par-
tus difficilis causa est, et in vniuersum egregias alias
de versione regulas proponit. Nono tandem capi-
te de extractione placentae et decimo de electione
nutricis Noster exponit.

):(o):(

VI.

Grundlegung zur Hebammenkunst vor die Wehmütter und vor Frauen, die Wehmütter werden und sich unterweisen lassen wollen, wie auch vor die schwangere, gebährende und entbundene Frauen -- Nebst einem Anhang von Hebammen-Eyde, von GEORG DANIEL BOESSEL, Med. Doct. Stadt- und Land-Physico am Herzogthum Schleswig. Altona gedr. bey den Gebr. Burmester 1753. 8. pl. 13.

i. e.

Elementa artis obstetriciae in vsum obstetricum aliarumque foeminarum, quae ad ferendam aliquando parturientibus opem instrui cupiunt, nec non in commodum gravidarum parturientium et puerperarum. Cum appendice de iuramento obstetricum. Auctore GEORG DANIEL BOESSEL, Med. Doct.

Ad institutionem obstetricum etsi satis multa recentioribus temporibus in tanto artis huius lumine scripta sunt; istud tamen, de quo nunc ad Lectores referimus, opusculum, ex nostro quidem iudicio ob systematicum ordinem, dictionis perspicuitatem, regularumque, quas continet, praestantiam, reliquis fere omnibus palmam facile praeripere videtur. Non quidem inveniuntur in eo omnia artis obstetriciae elementa, est enim non ad vsum medicorum obstetricium, qui instrumentis uti possunt, conscriptum; nec potuerit facile hic liber a foemina, aliarum scientiarum experte, cum fructu integer legi, varia enim Auctori praemittenda erant, quae

quae non proprie ad obstetrices pertinent; nihilominus tamen ita conscriptum hunc librum reperi-
mus, ut difficiliora minusque necessaria commode
omitti possint. Inprimis autem Cl. Auctor ideo
laudandus est, quod tentauerit, artem obstetriciam
redigere ad iustam illam debitamque simplicitatem,
ad quam et possunt et solent reduci omnes fere re-
liquae artes atque scientiae, quae non longe admo-
dum abesse a perfectione sua videntur; qualis etiam
haec omnino dici, nemine, ut putamus, dubitante,
poterit. Accedit et hoc, quod dictione Auctor usus
sit plana ingeniisque earum, quibus scriptum est
hoc opusculum, egregie accommodata; in qua ta-
men dictionis perspicuitate, totiusque operis breui-
tate nil omissum est, quod ad utilitatem fructum-
que legentium facere posse videbatur. Nec minus
ad commendationem huius libelli valet hoc, quod
methodum doceat simplicem eam quidem, sed tamen
praestantissimam, maximam partem difficiliorum
partuum praecauendi. Hoc enim fieri, versionis
ope, posse, instituendae statim in initio post pri-
mum aquarum effluxum, si signa situs non natura-
lis aut in vniuersum partus difficilioris futuri ad-
sunt; ita testatum est multiplici experientia, ut
omni dubitatione prorsus careat. Quae quidem
cautela quam sapienter excogitata sit et quam pro-
ficua, omnes nobiscum fatebuntur, qui perpende-
rint, post aquarum omnium effluxum, saepius ver-
sionem impossibilem esse, multasque praeterea
foeminas haemorrhagia aut alio modo perire, quae
si versio statim in initio tentata fuisset, omnino vna
cum foetu seruari potuissent. Ut autem dicamus
etiam de ordine, quo hic liber scriptus est; primo
capite Cl. Auctor differit de partibus genitalibus
mulierum; secundo de grauiditate; tertio de partu
in genere, de partu naturali difficili, de partu
prae-

praeternaturali, id est, in quo alia pars, quam caput, prior progreditur, facili et difficili, tandemque de partu spurio. Inter causas obliquitatis vteri claudicationem et placentae extra fundum vteri adhaesionem referri posse, quodammodo Noster dubitat, cum in foeminis claudicantibus nullam saepius obliquitatem repererit, atque observauerit, fundo vteri ad dextrum latus conuerso, placentam tamen in sinisteriore vteri latere collocatam fuisse.

Ad praesidia solutionis placentae, ab vtero facilius impetrandae, etiam ligaturam funiculi umbilicalis duplicem refert, sanguine enim in vasis retento, illa disrumpuntur et hac ratione separationi placentae ab vtero ansa praeberi potest. Effluxum aquarum praecocem, ut inter causas, quae partum naturalem difficiliorem reddere valeant, numeret, vix impetrare a se posse fatetur. Causae sunt, quia, vel quadraginta horis praeterlapsis post rupturam vesicae aquarum, partus tamen ex voto saepius succedit, quid quod, membranis in somno statimque sub partus initio disruptis, tamen feliciter iste, trium tantum horarum spatio praeterlapso, factus sit. Quod vero ad regulas speciales, a Cl. Auctore obstetricantibus propositas, attinet, in variis earum limitatione quadam, imprimis nostris, id est recentioribus temporibus opus esse, aut correctione, negari non potest. Non solum enim obstetricantem medicum, id est, talem, qui instrumentorum auxilio partum absoluat, variis in locis * Noster nimis tarde adhiberi iubet: sed et in angustia pelvis versionem commendat **, quo tamen in casu caput, cuius basis non aequae ac superior pars cedere solet, saepius intra vterum maximo cum vitae foetus dispendio retinebitur: tandemque in eo casu, ubi versio
nulla

* v. c. p. 92.

** p. 96. et 140.

nulla amplius fieri potest, et sine successu iam tentata est, praeternaturalem situm in naturalem mutari vult *, quod uti omnes, qui ipsi hoc tentarunt, concedent, vix possibile est, sed obstetricantis medici auxilium exigit. Medici igitur, qui hoc libro ceteroquin utilissimo ad obstetricum institutionem uti voluerint, admonendi omnino sunt, ut ad haec similiaque diligenter attendant foeminasque doceant, ut statim medicum obstetricantem aduocent, neque nimis longa expectatione, aut inutili opera parturientem foetumque perdant. Ex formula iurisiurandi hic proposita patet, ex Cl. Auctoris mente obstetrices eo adstringendas esse, ut in omnibus parturientibus regulas, ab Auctore hoc in opusculo datas, sequantur, et imprimis non solum in partu praeternaturali versionem statim instituunt, quod sapientissimum utilissimumque est, sed et in naturali difficiliore, quae res omnino ulteriori explanatione et limitatione indiget.

VII.

De febribus, ab chyli cruditate productis, opus
IOSEPH MARIAE ROCCA, Phil. et Med.
Doct. Feltriae 1751. ex typographia Seminarii apud Eduardum Foliolum, 4. 1 $\frac{1}{2}$ Alph.

Iniuriam Cl. Auctori faceremus, nisi hunc multa cum assiduitate conscriptum et lectione veterum pariter, ac recentiorum ditatum libellum indicaremus. In quo cum multa lectu digna et scitu necessaria contineantur, nec omnia, a nobis commemorari possint, liceat totius libelli summam, dein quaedam selecta tradere. Constat hic liber ex duodecim sectionibus, in quarum prima

* v. c. p. 165. et 169.

ma Cl. Auctor locum ac sedem harum febrium, seu causae efficientis earundem considerat; secunda quotnam sint cruditatis fontes et quanam cruditas magis noxia, perpendit; tertia de causis procatarteticis et proxima, efficiente ac essentiali harum febrium et quarta de signis agit: quinta porro monstrat multitudinem et particularitatem febrium, quae ab chyli cruditate nascuntur, additque earum descriptiones, febrium quarundam quorundamque symptomatum distinctiones; et febres minus creditas huius generis argumentis probat. In sexta reddit rationem mechanicam phaenomenorum per sua principia et septima tradit prognostica. Quibus praemissis, proponit Cl. Auctor in octava sectione effectus variarum medicationum, in nona sanguinis missionem ad curandas has febres, in decima purgationem, in vndecima alterantia, digerentia et diuerforia et in vltima diaetam, regimen et praeservationem expendit.

Relictis FERNELII AC SENNERTI aliorumque sententiis, qui locum ac sedem harum febrium in abdomine solo quaesiverunt, stat Noster a partibus HIPPOCRATIS, qui quidem originem harum febrium a ventre deriuat, morbum ipsum autem in viis sanguiferis, sanguinem crudum ex chyli cruditate vehentibus, haerere autumat. Patere quoque hoc Nostro videtur ex superficie chylosae concretionis in sanguine, ab initio morbi e venis misso, eiusmodi aegrorum. Chylus itaque crudus, sanguinem crudum reddens, est harum febrium materia. Crudescit autem chylus, tum in primis regionibus, tum in sanguine; in primis regionibus ex mala materia, ex alimentorum multitudine et varietate nimia, ex laesione viscerum, chylum elaborantium; in sanguine ob nimiam sanguinis et chyli ipsius copiam, ob vasorum et viscerum secundae dige-

P. 3.

p. 12. digestionis vitia, ut pulmo est. Praeterea eo deteriores febres excitantur, quo diutius latuit interna cruditas et eam omnium pessimam iudicat Noster, quae in sanguine a causis variis proficiscitur. Sola autem cruditas primarum viarum non gignit has febres, nisi in sanguinem migret ibidemque remaneat.

p. 18. Vigent hae febres initio autumnii et veris in melancholicis et studiosis, biliosis et pituitosis, quorum varia pro diuersitate febrium sunt signa. Linguam habent interdum similagine conspersam et albo velamine, quod demum in melleum colorem vergit, obductam, crebris punctis intersignatam, uti linguae variolosorum et morbillosorum: interdum circa quartum diem obscurus in medio, ad latera albus, farinosus, linguam occupat color, eaque sicca, utrinque arida, aspera et veluti callosa apparet, non raro lentor quidam glutinosus aut luridus dentibus adhaeret.

Sudores viscerum, vinctuosi capitis, aliquando et corporis, in aliis parcius, vberius in aliis sine magno calore prorumpunt.

p. 28. Foeces interdum croceae, albicantes, luteae, virides, in nonnullis mucosae, pingues, viscidae, in multis durae, cretaceae aut obscuriores, foetidissimae sunt. Nec minus vermes viui ac mortui per superiora et inferiora cum viscosissima, viridescente foece egrediuntur. Urina varia: rubicunda, oleosior, pallidior, serum lactis imitans, turbulenta, copiosa, non raro pauca.

Sanguis, e vena missus, habet mucosam, flauo viridem, interdum coeruleam superficiem, quae autem a crusta inflammatoria ratione densitatis et coloris albi facile distingui potest. Separatio enim huius superficiei mucosae admodum facilis est, cum

cum e contrario crustae inflammatoriae densitas atque tenacitas multo maior deprehendatur.

Ratione primarum viarum tandem, ut praecipua signa, a Nostro commemorantur, alius parca, dura, oris, ructuum et flatuum insolitus foetor, dolores ventris, interdum acutiores fixi et vagi. Omnino autem monet Cl. Auctor, haec signa cruditatis in primis pariter, ac in secundis viis non semper adesse, sed quaedam in his, quaedam in illis, nec semper vnum ab altero posse distingui, imo interdum sese excipere, interdum vniri inter se.

Multitudinem harum febrium dum perpen- p. 31.
dit Noster, generalem febrium acutarum et chronicarum, ab chyli cruditate in vasis sanguiferis or-
tarum, tradit ideam. Quodsi enim chylus crudus sanguinem perturbat et huius quantitatem et qualitatem auget vitiatque, eius circulationem retardat et nimia distensione vasa irritat, febres variae acutae et chronicae oriuntur. Quibus recensitis, ad symptomata progreditur Noster, quae omnino in communia et propria diuidit, et propriis annumerat molestissimam inappetentiam, capitis dolorem grauium persistentem, vertiginosum, augmentum accessionale vespertinum a prandio, et nocturnum a coena, conuulsiones et spasmos atrocissimos, vrinam crySTALLINAM, sudorem vinctuosum, vigilias, anxietates, anhelitus.

Sanguis e vena missus, qui a sero separatus, p. 143.
de vitro inclinato libenter effluit, cultroque facile seiungitur, ac superficiem rubram habet, breuem morbum et felicem eius exitum praenunciat; superficies sebacea, viridescens morbi grauitatem indicat. Malus sanguis, qui non secernit serum.

Surditas in febribus his, inprimis post eua- p. 148.
uationes, semper salubris, ab initio autem omnium acutorum, praesertim malignorum, periculosissima.

Supplement. IV.

Rr

Oculi

Oculi aegrorum opaci, puluerulenti, floccosi, graues, obtusi, raro bonum morbi pollicentur euentum. Diuturnus meri et vinosorum spirituorum abusus febres mali ominis producit chronicas.

p. 152. Abundans vrina, etiamsi cruda, absque siti indigestionem quidem ex obstructione viscerum denotat, sed bona iudicanda est, cum chyli cruditatem in sanguine, aliquo saltem modo, victam esse, exinde appareat.

p. 167. Quod ad methodum medendi attinet, omnia calida ac sudorifera in his febribus reiicit, eosque sudores vtiles censet, qui, venaesectione et purgatione instituta, aut spontaneo secessu abundante oborto, cessante febre, proueniunt. Omnia omnino vesicantia ob defectum feri in his febribus, imprimis in principio harum febrium, et purgantia sine praemissa sanguinis missione dissuadet: nec minus aquam calidam, temperatam et frigidam ad has febres sanandas inutilem et perniciosam iudicat.

p. 177. His et aliis remediis reiectis, ad sanguinis missionem venit Noster, quae tutam et efficacem medendi methodum his febribus, acutis aequae ac chronicis, affert. Vitiatus enim est sanguis qualitate & quantitate, primum igitur debet esse remedium phlebotomia, ac quidem reuulsoria, in brachio e. gr., larga pro repletionis, virium et aetatis ratione, ita vt in pueris ad sex, in aliis ad octo, in pluribus ad decem et in nonnullis ad vndecim uncias extrahendus sit, idque temporis eligendum, quo remissit febrilis impetus, quod plerumque horis matutinis fieri solet. Repetendae venaesectionis necessitas ex pulsu, morbi incremento et decremento et symptomatum ratione diiudicanda est. Superfluam putat Noster sanguinis euacuationem interdum in infantibus, dein in incipientibus

tibus febribus, massa sanguinis non adeo inquinata, ubi sola laxantia sufficiunt: porro in recidiuis, exceptis iis, qui a suppressione menstruorum, haemorrhoidum, spiritus vini abusu oriuntur: in verminosis denique febribus ob crudiores spiritus animales et vitales, pulsum debilem, exilem ac pressioni deficientem. Pariter necessariam in chronicis febribus, uti sunt hypochondriacae, hecticae, nec non symptomatiae, arbitratur venaesecutionem, ac in acutis, partim ob spissitudinem sanguinis imminuendam, partim symptomatum, ut dolores convulsionesque, mitigationem efficiendam.

Quemadmodum Cl. Auctor, omissa ab initio p. 188 venaesecutione, sic quoque, purgantibus neglectis post venaesecutionem, plane nihil in his febribus curandis posse praestari arbitratur. Cum vero omnium harum febrium una eademque sit causa, nec pauca omnibus communia sint symptomata, eandem ferme purgationem omnibus praescribit, ita tamen, ut remediorum quantitatem, eorundem materiam atque ipsa exhibendi tempora interdum mutet. Omnium e. gr. optimum tutissimumque remedium in malignis quibuscunque, etiam a contagione epidemicisque febribus, oleum tartari per deliquium, ad drachmas duas in emulsione datum, vomitoria e contrario et alia laxantia minus convenire compertus est Noster: nec minus lac asininum et serum lactis caprinum cum herba mercuriali mistum, nec non corticem Peruvianum post universales euacuationes, ut lenè et tutum commendat laxans. Hypochondriacis porro hecticisque febribus, quae praecipue in imbecilles cadunt, conveniunt aquae chalybeatae minerales Recobarii, Vallis Solis, quae, viscera roborando, leniter purgant: Aloeticorum autem, scammoniatorum et omnino resinorum usum in symptomaticis chronicis, nec

minus omnia laxantia, immo et clysmata in febribus, a mera ataxia spirituum ortis, quae vix febres sunt plane interdicat.

p. 214. Alterantia et diuersoria simul acutarum febrium sunt vesicantia. Quorum efficacia per diluentia et resoluentia praecipue augetur, inter quae ex Nostri opinione primum locum obtinet, mercurius dulcis.

p. 234. Quod demum diætam spectat, sedulo eo respiciendum esse suadet Noster, ut ea, quae ingeruntur, non augeant resistantiam, sed vires, nec minus medicamentis ipsis contrariantur.

VIII.

Plantae et papiliones rariores, depictae et aeri incisae, a GEORGIO DIONYSIO EHRET, Palat. Heidelb. Londini 1748. ad annum 1759. Tab. I—XV. fol. mai.

Ad verum plantarum characterem cognoscendum, describendum et delineandum, etsi videantur eae tantum plantae adhiberi posse, quae in loco natali et proprio sponte crescentes collectae sunt; siquidem cultura vegetabilium in hortis, sub coelo inprimis extraneo sitis, plantarum habitum ceterasque proprietates mire diuersas reddit; non prorsus tamen negligendae sunt illae plantae, quae, in hortis curiosorum cultae, faciliiori negotio comparari atque a nobis examinari possunt. Parem igitur laudem merentur, cum, qui ad veram plantarum cognitionem methodicam consequendam, dissitas maxime adierunt regiones, tum vero etiam ii, qui plantas easdem, in nostris terris cultas, eadem cura examinarunt, veros eorum characteres delinearunt, figurisque fidis expresserunt. Quo quidem nomine alio tempore iam in commentariis nostris

stris laudauimus egregium illum pictorem Cl. EHRETUM, qui natus in Germania, post iter in Angliam susceptum, plura artis suae specimina eaque plane egregia dedit, quorum partem, uti alio loco diximus, Ill. TREWIUS publicauit * Praeter vero illa alias quoque idem Cl. EHRETUS plantas, in variis hortis curiosorum in Anglia cultas, multo studio depinxit, atque sub titulo, quem praemisimus, ab anno huius seculi quadragesimo octauo ad annum quinquagesimum nonum usque, quindecim ex his tabulas in lucem edidit. In quo opere quamquam libenter agnoscimus insignem Cl. Auctoris artem studiumque egregium; tamen non diffitemur minus probari, illam eiusdem rationem, qua in vna eademque tabula, plures plantas, velut in fasciculum collectas, depinxit, quo factum est, ut nonnullae ex iisdem, non sine summa difficultate, examinari possint. Quae res, licet forte oculis illorum, qui plantas tantum ob colorum splendorem colunt, nullo autem vero botanices amore ducuntur, placeat, specifici tamen characteris cognitionem, omnino, ut nobis videtur, difficilior rem solet reddere. Contra vero id nobis magna laude dignum visum est, quod EHRETUS non nudas tantum plantarum imagines proposuerit, sed vbiq; floris structuram genericosque characteres multo studio accurate in aliis tabulis, prioribus additis, expressit, ita ut omnino hic liber inter praestantiora scripta, quibus nostra aetas plantarum cognitionem adiuuit, referri mereatur.

Continet vero tabula prima figuras *Martyniae* Tab. I. *annuae* LINNAEI, *Craniolariae* porro *annuae* LINN. quam Noster *Martyniam aceris folio, flore albo, tubo longissimo, vocat, et Cytisi procumbentis Americani flore*
Rr 3 luteo,

* vid. Comment. nostr. Vol. XIII. Part. I. p. 131.

- luteo ramosissimo* PLUKEN. f. *Sophorae tinctoriae* LINN. Addita quoque est figura *Papilionis ricini* LINN. Habitus etiam *Martyniae annuae* figura minore expressus est. Secunda tabula continet icones *Oldenlandiae corymbosae* LINN. *Cytisi foliis subrotundis glabris, floribus amplis, glomeratis, pendulis* SHAW. *Cacti flagelliformis* LINN. et cuiusdam papilionis minoris. In tertia delineatur *Carica papaya* LINN. *Lyfimachia linum stellatum* LINN. et *Panicum colonum* LINN. atque *Papilio midamus* LINN. Quarta exhibet genericos *Martyniae*, *Sophorae*, *Oldenlandiae*, *Cacti*, *Cytisi* et *Lyfimachiae* characteres, quinta vero *Verbena orubica* LINN. *Amaryllis zeylanica* LINN. et habitus eius, et tandem *Arachis hypogoea* LINN. pinguntur. Adiecta est figura papilionis *demolei* LINN. Sexta comprehendit *Hibiscum cannabinum* LINN. *Iridem versicolorem* LINN. et *Pharnaceum molluginem* LINN. cum quodam papilione. Septima *Napaeam dioicam* LINN., quae hic *Abutilon folio profunde dissecto, pedunculis multifloris* vocatur, *Convolvulum purpureum* LINN. et papilionis figuram continet. In octava variarum harum plantarum characteres et *Napaeae* habitus pingitur, in nona vero *Coreopsis verticillata* LINN. *Martynia perennis* LINN. *Amaryllis sarniensis* LINN. nec non *papilio anchises* delineantur. In decima inveniuntur figurae *Crini Africani* LINN. *Oxalis purpureae* LINN. et *Iridis variegatae* LINN. nec non papilionis *heleni*. Undecima *Plumeriam rubram* LINN. exhibet, nec non papilionem *midamum*, et duodecima *Huram crepitantem* cum fructu eius. In tabula decima tertia picta est *Beureria petalis coriaceis, oblongis calicis foliolis reflexis*, quam LINNAEUS *Calycanthum floridum* dixit, mutato eius plantae nomine, quod CL. EHRETUS ei in honorem IOH. AMBROS. BEURERI, pharmacopei Norimbergensis im-

imposuerat. Decima quarta figuram *Amomi ze-T.XIV, rumbet* LINN. et *Gratiolae Monneriae* LINN. comprehendit. In vltima tandem elegantissima illa planta T. XV reperitur, quae in horto Warneriano primum 1758 ex capite bonae spei allata, floruit, quam Noster *Iasminum ramo unifloro, pleno, petalis coriaceis*, LINNAEUS vero *Gardeniam floridam* dixit. In explicatione huius tabulae autem *Rondeletia trifoliata* delineatur.

IX.

LAURENTII HEISTERI Descriptio noui generis plantae rarissimae et speciosissimae Africanae ex bulbosarum classe, cui in honorem atque sempiternam memoriam Seren. Principis ac Domini CAROLI Brunsvicensium ac Luneburgensium Ducis hodie regnantis, tanquam rei herbariae summi promotoris et fautoris munificentissimi BRUNSVIGIAE illustre nomen imposuit. In qua simul multae botanicorum quorundam hallucinationes indicantur et emendantur. Brunsvigiae typis orphanotrophei 1753. fol. mai. pl. 7. tab. aen. 3. coloribus pictae.

Plantae, quae hac tractatione describitur, bulbus, capitis infantis magnitudinem habens, in hortum medicum Helmstadiensem anno huius seculi quadragesimo octauo ex capite bonae spei illatus est, ibidemque septembri mense duo folia protrudit, quae tamen, vere subsequente, iterum exaruerunt. Autumno anni 1749 quatuor noua folia redierunt, quae tamen idem ac priora fatum experta sunt, donec eodem anni tempore anno 1750 flo-

- res tandem prodirent, quos, et scapum, cui adhaerebant, aliasque proprietates Cl. Auctor hic sollicite describit. Habet vero haec planta ex Nostri descriptione *perianthium* s. *calycem uniuersalem, ex duabus valuis compositum. Flosculi sunt monopetali nudi in sex plerumque longas inaequales, angustas, lanceolatas, acuminatas et ad fundum usque diuisas lacinias varia ratione incuruatas discissi. Stamina, filamenta sex inaequalia, setacea, sursum in multis inflexo; antherae oblongae. Pistillum, stylus setaceus, staminibus aequalis; stigma simplex obtusum, pericarpium s. uterus triangularis, sub flore positus, qui abit in capsulam membranaceam trilocularem. Semina subrotunda. Est vero haec planta omnino ad *Amaryllidis LINNAEI* genus referenda, atque sine dubio ea species, quae apud eundem LINNAEUM sub nomine *Amaryllidis (orientalis) spatha multiflora, corollis inaequalibus, foliis linguaeformibus* occurrit, licet Cl. Auctor minime concedat, hanc, quam, ut nouam, proposuit plantam, antea cognitam fuisse. Sic enim plantam, quae apud FERRARIUM sub nomine *Narcissi indicis flore liliaceo sphaerico* inuenitur, minime *Brunsvigiani* esse, licet aliqua inter has duas plantas sit affinitas, pluribus docet, idemque hoc de aliis quoque plantis similibus, a variis Auctoribus propositis, probare contendit. Atque hoc quidem summo iure factum est in *Amaryllide Sarniensi* etc. Cum autem in uniuersum in *Amaryllidis LINN.* diuersis speciebus mira in spatha et corolla varietas*
- p. 13.
- p. 14.
- p. 20. obseruari possit, HEISTERUS varias species, ut noua genera proponit, atque v. c. *Amaryllidi Sarniensi* nomen *Imhofiae* imposuit. Aliud quoque genus nouum *Spreckeliae* illas species *Amaryllidis* continet, quae corollam irregularem habent. In adiectis tribus tabulis aeneis egregiis, viuis coloribus distinctis, planta, radix et folia, quae post florem

rem demum, tribus septimanis elapsis, prodierunt, pinguntur.

X.

Observations sur les causes et les accidens des plusieurs accouchemens laborieux, avec des remarques sur ce qui a été proposé ou mis en usage pour les terminer; et de nouveaux moyens pour y parvenir plus aisément. Par Mr. LEVRET, Maître en Chir. de l'Acad. Roy. de Chir. et Chirurg. ord. du Roy en son Artillerie. à Paris chez Charles Osmont, 1747. 8. pl. 12. tab. aen. 1. Suite des Observations etc. 1751. chez Delaguerre 1 Alph. 5 pl. tab. aen. 2.

i. e.

Observationes de causis et symptomatibus multorum partuum difficiliorum, cum annotationibus super remediis, hucusque propositis et adhibitis, ad partus hos ad finem perducendos, et variis novis adminiculis, quorum ope facilius possint perfici. Auctore Cl. LEVRET, una cum continuatione harum observationum etc.

In eo, quod cepimus, consilio recensendi, si non omnia, saltem praecipua scripta, quae hoc decennio publicata sunt, iniquum profecto esset, si velimus praeterire praesens opus Cl. LEVRETI, cuius studio praecipue debemus illud lumen, quo nunc obstetriciam artem illustratam videmus. Est quidem prior huius libri pars iam ante decennium, in cuius scriptorum enumeratione nostram operam

Rr 5

ponimus,

ponimus, edita; attamen cum ea, quae in posteriore volumine continentur, ex parte nitantur iis, quae sunt in priore, atque praeterea commemoranda etiam sit Germanica huius libri versio multis annotationibus aucta, veniam Lectorum hac de re facile impetraturos nos esse speramus, si huius quoque partis recensitionem intulerimus in hanc scriptorum feriem.

p. 1.

Sectione prima voluminis primi agit Cl. Auctor de extractione capitis foetus, in agripparum partu a reliquo corpore separati, et intra vterum relictī, atque causas huius infortunii exponit, nec non varia auxilia, a variis Auctoribus proposita et instrumenta, hunc in finem excogitata, examinat. Docet vero, plurima ex instrumentis, quibus capitis molem imminuere, et illud extrahere studuerunt, inutilia esse, atque hac occasione multa profert, quae in uniuersum ad perforatoriorum et vncorum historiam pertinent.

p. 10.

Reiicit quoque marsupia et fundas, quas MAURICELLUS et AMANDUS commendarunt, cum eas difficillime non solum adplicentur, sed et verticem capitis abrupti versus basin

p. 13.

deprimentes, eius latitudinem augeant. Tandem nouam *forcipem tribrachialem* (*forceps à trois branches*), quam ipse excogitauit, Cl. LEVRET, fusius describit, figurisque adiectis explicat, quae quidem forceps, quae nunc amplius non in usu et probe distinguenda est, a curua Leuretiana, quam nunc plurimi obstetricantium nostris temporibus adhibere solent.

p. 45.

Secunda sectione de capite, in agripparum partu intra vterum relictō, cum corpore adhuc cohaerente, exponit. Licet enim agripparum partus nonnunquam facillimus sit, et multis hanc ob causam exoptabilis esse videatur, difficultas tamen, qua caput haud raro extrahitur, saepe summam foetui

et

et matri noxam affert. Auxilium vero Cl. LEVRET in eo ponit, ut mentum, quod ut plurimum tunc symphysin ossium pubis respicit, versus os sacrum conuertatur, et ita demum extrahatur. In qua tamen conuersione et extractione obstetricantem cautionem adhibere vult, ne corpus foetus adstanti imprudenti tradat, cum ex eiusmodi hominis imperitia aliquando caput auulsum sit. Hinc potius P. 54. ipse corpus contineat, quo, quantum fieri possit, hoc infortunium vitetur. Tandem docet, quae ratione caput, manus ope, ad latus peluis conuerti debeat, et quomodo, si id non succedat, hoc in casu forceps tribrachialis adplicanda sit. Excipit hanc tractationem alia de paragomphosi capitis foetus (Gallis *tête enclavée*), in qua primo de vncis et perforatoriis, quorum adminiculo varii hanc speciem partus difficilioris tollere conati sunt, exponit; ut v. c. de capititrahā (*Tire-tête*) Cl. MAURICEAU, quam reiiicit, de instrumento MESNARDI, de cochlearibus PALFYNI, quae tanquam primam forcipem, cochlearis formam habentem, considerat, de forcipe emendata a LE DOUX et sequentibus, tandemque de forcipe CHAMBERLAINI, cuius tamen inuentionem Gallis tribuit, atque vitimo forcipem Anglicanam, qualem ipse emendauit, describit. Vbi tamen tenendum est, Auctorem hic semper adhuc de recta tantum forcipe verba facere. In eo casu, vbi vnum tantum forcipis brachium in vterum immitti potest, alterum vero ob angustum in eo latere spatium minime in eum penetrat, brachium hoc primum in latere, cui caput foetus minus apprimitur, adplicare et deinde in oppositum latus, arcu quasi facto, circumducere iubet. Quo in extractione capitis, forcipis ope, absoluenda, perinaeum non disrumpatur, caput, quod primum deorsum tra-

- trahebatur, simulac illud sub symphyfin ossium pu-
p. 97. bis descendit, iterum eleuandum est. Hoc ipso
 quoque loco curuae forcipis, qua nunc in praxi
 sua LEVRETUS vtitur, primum mentionem facit,
 licet eam non fusius describat, et adhuc cum dubi-
 tatione quadam de eius praestantia prae forcipe
 tribrachiali loquatur. Vsum vero forcipis huius
 tribrachialis obseruatione quadam, vbi caput incu-
 neatum, eius ope, extractum fuit, probare annititur.
- p. 113.** Inter causas obliqui situs capitis foetus, qui haud
 raro partus difficilioris causa est, placentae extra
 fundum vteri adhaesionem refert: quae etiam situs
 vteri obliqui causa existit, licet a DEVENTERO
 non inter causas huius obliquitatis relata sit. Pro-
 bat quoque Noster aduersus eundem, placentam
 omnino extra fundum vteri adhaerere. Vteri vero
 obliquitatem, ex hac praeternaturali sede placentae
 ortam, explicat ita, vt doceat, vterum maxime in
 parte opposita, loco adhaesionis, extendi et tenuio-
 rem fieri, et hinc foetum, qui in hac ipsa parte situs
 est, pondere suo vterum versus latus, adhaesioni
 placentae oppositum, inclinare. Cum vero, vt
 diximus, vterus multo tenuior sit hoc in loco, et
 foetus oblique situs sit, facilius etiam ruptura vteri
- p. 115.** hoc in loco accidere potest. Deinde Cl. Auctor
 fusius de diuerso situ capitis foetus in partu, inpri-
 mis in capitis paragomphosi, loquitur, diuersasque
 species tam subtiliter enumerat, vt ob hanc ipsam
 subtilitatem ex hac tractatione minor, quam alias
 fieri potuisset, vsus ad Lectores redundet. In ipsa
 vero hac descriptione id praecipue adnotandum est,
- p. 119.** quod a vulgari consuetudine recedens Cl. Auctor,
 diametrum peluis maiorem vocet illam, quae inter
 symphyfin ossium pubis et os sacrum est, minorem
 vero, quae est inter vtrumque os ilium, quam
 alii

alii omnes maioris diametri nomine insignire solent *. Minoris huius diametri magnitudinem esse dicit, quatuor ad quinque pollicum, maioris quinque ad sex, quam tamen mensuram in pelui, ab omnibus partibus mollioribus non prorsus denudata, Cl. Auctor cepit. Iam generales quasdam regulas, ad quas in omni partu maxime vero in difficiliore attendendum est, Cl. Auctor proponit, et di. p. 143. uersas peruersi situs capitis foetus species ordine examinat, atque in singulis praestantiam suae methodi demonstrare annititur.

In praefatione posterioris harum observationum voluminis Cl. Auctor, se librumque suum contra anonymum defendit, qui contra volumen primum varia in diario eruditorum, vulgo dicto *Journal des Sçavans* protulerat, quae ad capitis incuneati extractionem, quam anonymus, forcipis tribrachialis ope, fieri posse negat, ad forcipis porro curvae inuentionem et ad placentae extra fundum vteri adhaesionem spectant. In ipso vero opere Noster p. I. exponit primum de causis, quae, capite foetus in partu etiam praeuio, separationi tamen huius capitis a reliquo corpore, trunco in vtero relicto, ansam praebere possunt. Praeter putredinem et praeternaturalem magnitudinem trunci foetus, etiam caput humeris auelli potest, si, capite ex vtero iam egresso, humeri ita siti sint, ut eorum alter ossibus pubis infideat, alter vero os sacrum respiciat, cum in naturali partu semper foetus corpus, humeris versus latera directis, procedat. Hoc vero in casu ex Auctoris Cl. observatione, simulac caput in vagina haereat

* Monendum tamen est, Cl. Auctorem in posteriore harum observationum volumine p. 144. vulgarem sententiam et dictionem sequi.

p. 12. haereat, parturiens nullos amplius dolores experitur, quod quidem phaenomenon, ita LEVRETUS explicat, ut doceat, dolores in partu oriri ex extensione orificii vterini per compressionem capitis, in hoc orificium nitentis. Hinc licet vterus se contrahat, tamen parturiens nullos sentit dolores, irritatione orificii vterini deficiente. Quo vero capitis avulsionem praecaveat, partumque feliciter ad finem perducatur, Cl. Auctor expectat, donec caput intra vaginam haereat, atque tunc foeminam genubus incumbere iubet, quo operator a posteriore foeminae parte humerum, qui os sacrum respicit, in latus convertere possit, ut humeri maiorem diametrum pelvis intrent; ex quo loco patet, sententiam, superius de maiore minoreque pelvis diametro propositam, minus veritati consentaneam esse. Si vero foemina iam nimium defatigata est, idem hoc artificium, ea in dorso sita, adhibet. Cum autem haud raro medicus obstetricans accedat, capite iam humeris avulso, instrumentum Noster excogitavit, quo mediante, corpus sine parturientis noxa extrahi possit. Vncus hic est, cui inter costas deiecto, vagina ita adaptari potest, ut non solum, eo elapso, mater non laedatur, sed et univsum corpus firmitus arripi et extrahi queat. Cuius descriptionem vberiore cum sine figuris vix intelligi possit, de industria hic praetermittimus.

p. 39.

In altera sectione, quae additamenta ad antecedentem tractationem continet, Cl. Auctor de causis obliqui situs foetus agit, quas praecipue in placentae extra fundum vteri adhaesione ponit. Hinc primo DEVENTERUM fusius refellit, qui negavit, placentam alio loco, quam fundo adnatam, reperiri posse, putans in iis casibus, ubi varii Auctores hanc minus consuetam adhaesione se reperisse testati sunt, semper placentam, fundo agglutinatam, vterum

rum vero ipsum obliquum fuisse; et ita Auctores, qui
 aliam sententiam fouent, cum non in axi peluis pla-
 centam inuenisse sibi visi sint, falso putasse, eam
 lateribus vteri adhaerere. Probat itaque Cl. LE-
 VRET, placentam omni vteri ambitui affigi posse,
 commemoratque exemplum, quod maxime hanc rem
 illustrat, placentae haerentis supra orificium vteri
 internum, quem casum periculi plenum esse, nemo
 ignorat. Neque negari potest, DEVENTERUN
 ipsum simile quid vidisse, licet putauerit, hoc in ca-
 su secundinas, in fundo antea sitas, iam solutas, san-
 guine vero congelato, ori vteri aut vaginae ita rur-
 sus agglutinatas fuisse, vt concretae vel vnitae ei
 visae sint. Veram autem placentae super orifi-
 cium adhaesionem saepius accidere, Cl. LEVRET
 hic multis, tam propriis, quam aliorum obseruationi-
 bus ita probat, vt id nunc extra omnem dubita-
 tionem positum sit. Indicantur porro ab eo si-p. 66.
 gna, quibus haemorrhagia vteri, quae ex hoc prae-
 ternaturali placentae situ, sub initio partus oritur,
 a reliquis haemorrhagiae speciebus, ad quas obste-
 tricis in parturientibus attendere debet, dignosci
 potest. Ea partim, digito in vaginam immisso, ex-
 plorationis ope, cognoscuntur, cum scilicet obstetri-
 cantis digito spongiosa massa, non durior, qualis
 foetus corpus est, se offerat, partim ex ipso
 tempore, quo sanguinis profluvium cum im-
 petu ingruit, petenda sunt. Augetur enim non so-
 lum illud sub ipso tactu, sed et sub ipsis partu-
 rientis doloribus, quod ideo notatu dignum est,
 quia omnis alia vteri haemorrhagia, doloribus acce-
 dentibus, ob contracta eo tempore vteri vasa im-
 minuatur. Cum vero hoc in casu vnicum auxilium,
 quo matris et, si nondum periit, foetus quoque vi-p. 68.
 ta conseruari potest, positum sit in cita foetus per
 pedes extractione, placentam ante manus in vterum
 immissio-

- immissionem ita separandam esse Noster monet, ne in media sua parte perforetur, quod alii suadent, sed digito, in os vteri inserto ac circumducto, exploretur locus, in quo soluta, iam deprehenditur, manusque tunc demittatur in hunc locum, placentae autem pars, cum vtero connexa, adhuc, usque post foetus extractionem, integra relinquitur. Addit huic tractationi Auctor plures alias observationes, in quibus placenta vteri lateribus, non fundo, adhaesit, tandemque causas obliquitatis vteri, a DE VENTERO propositas, examinat. Putat enim ille, graviditatis tempore vterum non in omni suo ambitu aequali ratione extendi, sed augeri potissimum fundi siue partis, quae supra ligamenta rotunda est, magnitudinem. Ipsa vero haec ligamenta non sufficere autumat, quo, eorum ope, vterus in situ suo retineatur, sed illum facillime quaquaversus deflecti, ponderique foetus, in eo contenti, cedere posse. Errare autem hac in re DE VENTRUM, Cl. LEVRET hic pluribus argumentis probat, docetque, oriri saepenumero obliquum placentae situm ex placentae extra vterum adhaesione, eoque in casu ipsius quoque orificii vterini situm et figuram quodammodo mutari. Quod vero inaequalem vteri dilatationem attinet, quae etiam ex Cl. Auctoris mente ab iniquo placentae situ oritur, eam ille ita explicat, ut ostendat, placentam primis graviditatis mensibus foetus magnitudinem multum superare, atque partem vteri, cui adhaeret, non aequali ratione, ac reliquum vteri corpus dilatari, vterumque hinc versus illum locum, cui affixa est placenta, inclinari, sicque obliquum situm accipere. Ipsum vero vteri orificium non eodem modo, quo fundus inclinatur, licet etiam quodammodo in latus conuertatur, ita, ut vterus, collo eius inflexo, haud raro retortae quasi figuram accipiat.
- Ipsius

Ipsius porro placentae situ mutato, locus etiam connexionis funiculi umbilicalis cum ipsa placentae substantia mutatur. Quodsi enim placenta fundum occupat, mediae ut plurimum eius parti funiculus infigitur: cum contra placenta, in laterali vteri parte collocata, etiam funiculus margini, aut laterali parte placentae insertus sit, ita, ut eo propius sit margini, quo magis ab vteri fundo placenta distet. Tandem Cl. Auctor demonstrat, locum etiam, in quo aquarum vesica sub ipsius partus initio disrumpitur, a situ placentae determinari.

Sequenti articulo Cl. Auctor de placenta, pe-p. 119
culiari sacco aliquo ex vteri contractione inclusa, differit, quam nonnulli incarceratam dicunt. Quodsi enim illa laterali vteri parti adfixa est, tunc substantia huius visceris, foetu expulso, ita nonnunquam contrahitur, ut obstetricans, manu ad eius solutionem in vterum immissa, eam in cellula aliqua, aut cornu, quasi reconditam deprehendat. Hinc Cl. Auctor propositis iis, quae hac de re apud alios adnotata inuenit, in phaenomeni huius causas inquirat et ostendit, contractionem hanc non ex spasmodica quadam fibrarum vteri constrictione oriri, sed in partu ex vteri obliquo situ difficiliore, vterum contrahi omnem, excepta parte, cui placenta affigitur, et vteri vicinam partem, circa hunc locum contractam, saccum, cui placenta includitur, efficere. Hinc si placenta lateribus vteri adhaeret, fere semper extractio eius, manus ope, adiuuanda est.

Tertio articulo Cl. LEVRET de signis, quae, p. 128.
aquarum vesica nondum disrupta, iam ostendere possunt, placentam lateribus, non fundo vteri agglutinari, differit, quorum tamen plurima non satis certa nobis esse videntur. Cum hoc in casu semper ex eius mente, simulac orificium vteri satis apertum est, versio instituenda sit, de versione et in

- fine de placentae extractione exponit, si irregularem figuram, funiculo, laterali eius parti, inserto, habet, quales placentas Galli *en raquette* vocare solent. Addit observationem quandam, qua in obliquo placentae situ, funiculo umbilicali prolapso, versionem Noster cum successu instituit, atque monet, in capitis extractione, quae in agripparum partu, vti diximus, saepe difficillimum opus est, conversionem faciei ad latus pelvis summi usus esse.
- P. 147. Articulus quintus continet aliam observationem de usu vnci incurui, vagina muniti, quem in initio voluminis huius descripsit, in extractione trunci foetus, cuius caput abruptum erat; sexto vero articulo Noster de usu forcipis incuruatae differit, ubi quasdam regulas, in applicatione eius observandas, pluribus exponit, huiusque instrumenti praestantiam prae forcipe recta confirmat. Adnotatione digna est partus quoque historia hic relata, in quo Auctor, brachio prolapso, tamen capiti vicino forcipem applicavit, ipsumque partum feliciter finiuit.
- P. 203. Septimo articulo de forcipe Belgica s. vecte ROONHUYSIJ secundum RATHLAVII descriptionem exponit, atque instrumenta alia, hoc in opusculo descripta, simul examinat, pluribusque docet, dilatationem orificii vterini, hoc vecte tentatam, valde noxiam esse. Articulo sequente SMELLII forcipem, sed rectam tantum minorem, sub examen vocat, variaque contra illum, inprimis ratione corii, quo SMELLIE eam obducebat, monet, utilitatem vero eius non negat, sed concedit, se ipsum eam, ad partum aliquem difficiliorem terminandum, cum fructu adhibuisse. Addit quoque descriptionem forcipis GIFFARDI et FREKE. No-
- P. 237. no articulo de sectione caesarea agit, quam antiquioribus temporibus saepe sine necessitate institutam

tam fuisse, atque causas, quibus existentibus, vulgo illam indicari autumant, non semper illam necessario urgere recte monet. Exponit vero in primis de casu, in quo foetus extra uterum positus est, signaque, quibus talem situm adesse, iam durante graviditate, cognosci possit, perpendit, quorum tamen plurima incerta sunt. Vnicus casus, in quo sectio caesarea absolute indicatur, est, si tanta adest pelvis angustia, ut impossibile sit, foetum egredi posse. Ipsa vero operatio in hoc casu instituitur, aquis nondum effluxis, cum, utero adhuc aquarum mole distento, seque post sectionem contrahente, omnino minor sectio sufficiat, quam eo iam contracto. Disputat quoque Noster de ratione, quae p. 245. sectio haec in foemina, hernia ventrali affecta, instituenda sit, tandemque ipsam operationem ita describit, ut varia ad eius descriptionem, olim a ROUSSETTO et RULEAU datam, addat. Locum incisionis ponit in medio loco inter lineam albam et lineam, a fine anteriore cristae ossis ilii ad illum locum ductam, ubi costae ultimae verae cum cartilaginibus suis cohaerent. Incisio satis ampla sit, quo foetus, vel utero iam ex parte contracto, tamen commode educi queat. In fine quoque de situ aegrae post operationem et vulneris cura varia monet.

Decimus articulus disquisitionem in causas p. 267. maxime frequentes subitaneae mortis puerperarum, statim post partum insequentis, continet. Haec ut plurimum ex inertia fibrarum uteri, a nimia eius extensione aliisque causis profecta, oritur. Quod si enim ex hac causa uterus post foetus exclusionem non contrahitur, et vasorum orificia hac ipsa contractione non clauduntur, tunc omnibus, quae partum constituunt, rite peractis, puerpera haemorrhagia perit. Hinc Cl. LEVRET iubet, ne partus

- ipsaque placentae extractio nimis acceleretur, sed vteri euacuatio lente suscipiatur, quo fibrae sensim contrahantur. In hoc vero casu obstetricans manum vtero immittat, illumque agrum purget. Puerperae autem manus aceto immergantur, lintaeque, aceto madida, abdomini eius adplicentur,
- p. 273. sique id, si haemorrhagia non subito aegram interficit, per temporis rationem fieri potest, aliis remediis frustra tentatis, balnea ex aqua frigida ad-
- p. 285. hibeantur. Sequitur brevis de haemorrhagia ex mola, orificio vteri inhaerente, aut ex placenta, foetus abortiui relicta, oriunda tractatio. Cum in hac specie vnicum auxilium in corporis peregrini extractione positum sit, manusque chirurgi nonnunquam huic officio praestando haud sufficiat, Cl. LEVRET minorem quandam forcipem excogitavit, quam vulgo *pince à faux germes* nominant. Decima ter-
- p. 291. tia sectione Cl. Auctor, se suamque forcipem contra Cl. P. A. BOEHMERUM, Halensis Academiae Professorem et Beat. IANCKIUM defendit, qui varia contra forcipem, inprimis ex tribus brachiis constantem, sub initio prioris voluminis harum observationum descriptum, monuerunt, vltimaque sectione similem defensionem libri sui de polypis vteri contra Cl. SHARP suscipit.

XI.

Herrn LEVRET Wahrnehmungen von den Ursachen und Zufällen vieler schweren Geburten etc. aus dem Französischen übersetzt und mit vielen neuen Handgriffen und Werkzeugen vermehret von D. IOH. IUL. WALBAUM. Lübeck und Altona bey D. Iversen, 8. T. I. 1758. 1 Alph. 12 pl. tab. aen. 5. T. II. 1761. 1 Alph. 11 pl. tab. aen. 4.

i. e.

Cl. LEVRETI observationes de caussis et symptomatibus multorum partuum difficiliorum. Ex Gallica in Germanicam linguam transtulit multisque novis instrumentis et artificiis auxit IO. IUL. WALBAUM, M. D.

Operis Cl. LEVRETI, de quo statim ante ad Lectores retulimus, Germanica versio, quam nunc indicamus, plura habet, quae non solum eam, vñ illorum, qui Gallicam linguam non norunt, aptissimam, sed et ipso Gallico archetypo praestantiorē reddunt. In vñuersum autem Auctori huius versionis Cl. WALBAUM illam non mediocrem laborem fecisse, ei lubenter concedimus, tum ob insignem vocabulorum technicorum et descriptionum mathematicarum mechanicarumque numerum, tum ob genus scribendi Cl. LEVRETI, quod non vñque facile intellectu esse quilibet, qui archetypum ipsum perlustrauit, lubenter concedet. Cum itaque haec dictionis obscuritas nonnunquam aliquas mutationes, in Germanica versione necessarias, redderet, Cl. WALBAUM omnibus iis locis Gallica verba ad-

didit, quo variatio et mutatio, quae ei necessaria visa est, cum ipso textu comparari et diiudicari posset. Praestantiorum vero prae Gallico archetypo hanc editionem reddunt adnotationes et additiones Cl. WALBAUMII, quae de eius insigni mechanices et artis obstetriciae cognitione satis testantur, cum plura correctâ aliaque addita sint; quod factum quoque est in iis libellis, qui huic versioni annexi sunt, una cum descriptione variorum instrumentorum tum WALBAUMIO propriorum, tum ex aliis, maxime Anglicis, scriptoribus desumptorum. Ex quibus omnibus speciminis loco sequentia, tanquam praestantiora, adnotasse sufficiat.

- Tom. I. Cum ob pelvis angustiam nimiam vncini incurui
 p. 15. ad foetus mortui extractionem difficile immitti atque applicari possint; (vnguis enim a manubrio et reliqua vncini parte in vulgari instrumento nimis distat) Cl. Auctor vncinum excogitavit, in quo vnguis cum reliqua parte, ginglymi ope, ita coniungitur, ut vnguis sub vncini immissione ad reliquam partem apprimatur, sub extractione autem iterum, quantum necesse est, emineat. Putat etiam Noster, elasticos vncos fabricari et nonnunquam insigni cum fructu
 p. 55. applicari posse. LEVRETI forcipem tribrachialem, tanquam instrumentum, nimis compositum, emendare simpliciorumque reddere, studet. Fu-
 p. 136. sius quoque de causis exponit, quae corpori foetus, in agripparum partu iam nato, eius in utero retentioni ansam praebere possunt, nonnullasque, a
 p. 145. LEVRETO. omissas, addit. Nec minori attentione dignus est is locus, quo de signis foetus mortui, aliusque, quo de primis, forcipis ex cochlearibus
 p. 155. duobus compositae, inventoribus Noster disputat.
 p. 173. Rectum quoque LEVRETI forcipem ingeniose emendare studuit. Atque cum LEVRETUS eo
 loco

lôco, quo de placentae adhaesione variante, vt obli-
 quitatis vteri caussa, exponit, partem vteri, ei, cui
 placenta adhaeret oppositam, semper attenuari at-
 que, si vterus rumpitur, praecipue infortunium illud
 hoc in loco accidere contendat, Cl. WALBAUM P. 251
 hac occasione de obliquitate vteri in vniuersum,
 rupturae eius caussis, atque signis, aliisque huc per-
 tinentibus, multa egregia monet. Addit quoque
 varia de partu et contractione vteri in vniuersum,
 mensuris pelvis et capitis foetus et vario illius situ.
 Atque haec pelvis et capitis foetus dimensio magis P. 241.
 adhuc alio quodam loco explicantur. Vltimo tan-
 dem praecipue nostra commendatione digna no- P. 288.
 bis visa est illa adnotatio, qua Noster disputat de
 caussis, a LEVRETO omissis, quae capite etiam
 praeuio partum difficiliorem reddere et eius para-
 gomphosi ansam praebere possunt.

Huic vero priori volumini, adpendicis loco, va-
 ria alia scripta addita sunt, quae ad artem obstetri-
 ciam pertinent. Horum primum est Cl. VOIGT P. 303.
 egregia dissertatio *de capite foetus abrupto*, quae
 Giesae anno huius seculi quadragesimo tertio pro-
 diit, et hic ex latina lingua in Germanicam trans-
 lata, nonnullisque adnotationibus aucta est. Alte-
 rum est descriptio variorum nouorum instrumento P. 405.
 rum, quae Noster in augmentum artis obstetriciae
 excogitauit. Primum est dilatatorium vteri, (qua
 occasione Cl. WALBAUM de variis dilatatoriis egre-
 gie differit), quod ex vesica vrinaria suilla constat,
 quam vacuum inter partem foetus, quae orificio
 appressa est, et orificium hoc immittit, et deinde,
 siphonis ope, qui, mediante cathetere corneo, vesi-
 cae coniungitur, lacte tepido vel aere replet, quod
 instrumentum in variis casibus egregium forte
 vsum, imprimis, si manus ad pedum educationem dif-
 ficulter immitti potest, praestare posse iudicamus.

- p. 435. Secundum instrumentum est forfex incuruata ad caput foetus aperiendum, quae etiam aliis rectis forficibus, atque magis adhuc variis aliis perforatoriis, de quibus hic fusius differitur, anteferenda
- p. 461. est. Tertium est forfex curua ad foetus abdomen in dissectione eius aperiendum. Quartum autem
- p. 463. chirotheca, ex intestino coeco ouis parata, qua manus sub versione in vterum immissio multum facili-
- p. 467. tatur, vltimumque tandem laqueus ad pedis sub versione educationem. Tertius libellus adnexus est
- p. 471. Ill. HALLERI observatio de vtero, sub partu rupto,
- p. 499. ex opusculis pathologicis, et IO. HORNE observatio anatomica de vtero grauido.

Quo vtiliorem autem laborem, Auctorem huius versionis suscepisse et quo praestantiores eius adnotationes iudicamus, eo magis profecto dolendum est, secundum volumen, quod alterum Leurentianarum observationum volumen constituit, non solum adnotationibus Cl. WALBAUMII plane carere, sed et tertium ab eo promissum volumen, quod plurimas adnotationes et emendationes continet, nondum apparuisse. Est tamen huic quoque volumini, appendicis loco, descriptio variarum mutationum annexa, quas ipse LEVRETUS in instrumentis suis fecit.

Praeter figuras, quae ad ipsum LEVRETI opus pertinent, sequentia quoque instrumenta, tum ex VOIGTIO, tum ex aliorum Auctorum scriptis in hac Germanica editione delineantur. In prior volumine: tabula secunda PUGHII, MAURICEAU, SMELLII, BURTONI et PLEVIERI fundae et laquei, AMANDI marsupium, WALBAUMIIque laqueus: tabula tertia PUGHII forceps, aliaque instrumenta SMELLII, GREGOIRE, PEU aliorumque plurimorum forcipes et vnci. Quarta SMELLII forfex et vncus. Quinta Ouldiana instrumenta,

strumenta, atque Burtoniana, nec non FREKII et GIFFARDI forcipes. In posteriore et tabula tertia Smellianus forceps, in quarta WALBAUMII forfices nec non BINGII forceps, quam Beat. IANCKIUS descripsit.

XII.

Prolusio, quam orationi adituali d. iv. maii A. R. S. MDCCC LIII habendae praemit- tit, in eaque obseruationes quasdam anato- micas de capsis tendinum articularibus pro- ponit IOANNES GODOFREDUS IAN- CKI, Phil. et Med. Doct. eiusdemque P. P. Extraord. atque in Theatro anatômico Pro- fector. Lipsiae ex officina Langenhemia, 4. pl. 2¹/₄.

Batus IANCKIUS, cuius obitum ob indefessum anatomiae, cui totum se dicauerat, studium adhuc academia nostra luget, hac prolusione de capsulis tendinum articularibus, disserit, quibus Ill. ALBINUS, qui earum post DUVERNEIUM et WINSLOVIUM mentionem fecit, burfarum no- men dedit. Est vero eiusmodi capsula membranaceus p. 5. folliculus, qui duobus vel pluribus tendinibus aut tendineis partibus, vel quoque cartilaginibus ita interpositus est, ut eas laxè inter se iungat, cuius- que laxa et mollis substantia viscidum et subrubrum humorem continet, quem compressa effundit. Membrana, quae folliculum format eadem est, quae tendines et ligamenta cartilagines et ossa ipsa te- git. Ita vero sita est, ut ab altera parte tendini- bus et laxè quidem, ab altera ossibus, cartilaginibus vel ligamentis firmiter adhaereat. Longe tenuio- res eiusmodi membranae sunt, qua parte cum ten-

- P. 8. dinibus et ossibus concreuerunt, firmiores et densiores vero ea, qua liberae sunt, vbi scilicet accessione quadam cellulosae telae augmentur. In cauitate vero ipsa cellulosa quaedam filamenta reperiuntur, quae ab vno pariete ad alterum oblique procedunt. Haud raro capsularum altera in alteram et in ipsam denique ligamenti capsularis cauitatem patent, quod contra ALBINUM et in ipsa femoris articulatione, in quam cauitas capsulae, quae ad iliacum internum pertinet, patet, aliquando obseruari Noster probat. Duplicem in vniuersum vsum praestant, scilicet vt viscidum in iis secernatur, quod tendines lubricos reddit, et vt secundo loco motum tendinum quodammodo moderentur. His de capsularum harum natura in vniuersum propositis, duo eorum genera, tenuiorum scilicet atque crassiorum, Cl. Auctor constituit, omnesque ac singulas tenuiorum, quas inuenire potuit, enumerat, initio ab extremitatibus superioribus facto. Crassiores vero capsulae vbique ad artus truncumque inter aponeuroses carnesque paullo latiores reperiuntur, immo inter ipsam cutem tendinesque proxime subiectos, quod v. c. ad olecranon vel patellam obseruatur. Aliae earum a membranis ligamentosis formantur, aliae non ligamentosae sunt, quae a Nostro simplices vocantur, atque illae ibi in vniuersum reperiuntur, vbi muscoli sibi ipsis, vel ossibus imponuntur, neque tamen inter se cohaerent, v. c. inter glutaenum et dorsum trochanteris. Ligamentosarum exemplum illa est, quae inter ossis humeri caput et deltoideum musculum ponitur, quam aliasque similes accuratius Noster describit.
- P. 9.
- P. 18.

XIII.

Prolusio prior ad exercitationes anatomicas d.
iv. mens. nouembr. anni **C I O I O C C L I I I** ha-
bendas, in qua obseruationes quasdam anato-
micas de cauernis quibusdam, quae ossibus
capitis humani continentur, proponit **D. IO.
GOD. IANCKIUS.** Lipsiae ex officina Lan-
genhemia, 4. pl. 2.

De ortu, numero et vsu cauitatum illarum di-
cturus Cl. Auctor, quae in vno vel pluribus
ossibus capitis ita latent, vt totae ac integrae, non
nisi ipsis ossibus diffractis, oculis pateant, primo
docet, nullas earum in recens natis infantibus, et
ne quidem in osse ethmoideo adesse, variaque obi-
ter de vocis diploes vera significatione animad-
uertit. Fieri vero incipiunt hae cauernae eo tem- **P. 5.**
pore, quo laminae, cauernosam ossium substantiam
comprehendentes, fiunt, quo scilicet, exterioribus
bracteis propius ad se inuicem appressis, spongiosa
ossium textura, quae in medio est, ampliatur, et
ita cauernae generantur. Quo copiosior itaque
cauernosa pars ossis in osse vel eius parte est, eo
quoque citiores et ampliores cauernae hae nascun-
tur. In specialiore vero harum cauitatum descri- **p. 9.**
ptione primo de sinubus sphenoidalibus agit, qui
licet in aetate prouectioribus in media ossis sphe-
noidei parte reperiantur, in iunioribus tamen in in-
feriore ossis parte, qua cum vomere committitur,
quaeri debent. Ad hunc vero finem formandum
praeter ossis palatini partem etiam ossicula **BER-**
TINI s. *buccina sphenoidalia* **EIUSDEM** multum
faciunt, quorum mentio saepius iam in nostris com-
mentariis facta est *, qua occasione Cl. Auctor **p. 11.**
haec

* vid. Comment. nostr. Vol. X. p. 533. not. *

- p. 12.** haec ossa eorumque figuram positam et commissuras accurate describit. Deinde ad cauitatem, quae inter ossis palatini partem orbitariam et os ethmoidum latet, progreditur, atque in vniuersum plures varietates, in hac ossis palatini parte obseruandas, recenset, quae efficiunt, vt illa non in omnibus cum Winslouiana descriptione conueniat. De antro Highmoriano pauca Noster habet. Paulo tamen
- p. 18.** vberius cauernas describit, quas maxillare ethmoidumque os inter se iuncta, nonnunquam componunt, quarum etiam HALLERUS mentionem facit. Adde-
dere liceat Cl. Auctorem cauitatibus hic omnibus nomina imposuisse ab ossibus, ex quibus componuntur, desumta. Quod consilium licet ob nomina difficulter retinenda et eloquenda forte non omnibus arridebit, tamen tironibus ex eo proficuum esse potest, quod, nomine semel memoriae impresso, etiam plurima alia, circa hanc cauitatem attendenda, sciant.

XIV.

D. ANTON HEINS *Pharmacia rationalis, oder vernünftiger Gebrauch auserlesener Genesmittel, in zwey Theilen, deren ersterer von den Hülfsmitteln überhaupt, der andere von denselben ins besondere, in zwey Abschnitten, zum Dienst innerlicher und äußerlicher Krankheiten handelt. Nebst einer Vorrede* D. IOHANN ERNST HEBENSTREITS *von der Wahl des besten Mittels, und einen doppelten Register derer Nahmen und derer Sachen. Leipzig bey Bernh. Christ. Breitkopf 1757. 4. 2 Alph. 15 pl.*

i. e.

Pharmacia s. vfus rationalis selectorum medicamentorum in duabus partibus, quarum vna remedia in vniuersum, altera singula medicamenta externa et interna continentur. Cum praefatione b. IO. ERNEST HEBENSTREIT de optimi remedii electione et duplici nominum et rerum indice. Auctore ANTON. HEINS.

Cum nonnulli medentes, latina lingua ignari sint, idque praesertim in chirurgos cadat, non plane inutile hoc opus, germanice conscriptum, et quod indicaretur, dignum iudicauimus. In praefatione praemissa et a b. HEBENSTREITIO nostro conscripta, ostenditur difficultas, id remedium eligendi, quod morbo optime, facillime et tutissime medetur, eamque nec minus a peritissimo, quam ab imperitissimo alienam esse medico. Quapropter quoque Noster de remediis in vniuersum non-

nonnulla praemisit et de vera ac falsa medicina, ubi valdopere empiricis irascitur, de ambitu et limitibus materiae medicae, de medicamentorum effectibus, praeparatione et mixtione, eorumque dosi pro aetatis diuersitate, cuius tabulam adiecit, et tandem de methodo, secundum quam materia medica distribuitur, egit.

- Quibus peractis, ad remedia ipsa progreditur Cl. Auctor et interna primum, dein externa considerat. Ac primum quidem euacuantia remedia, ut sunt vomitoria, purgantia drastica, mitiora et mitissima, quibus annumerat clysmata, porro anthelmintica, carminatiua, fialagoga, sternutatoria et ptarmica, bechica, sudorifera, diuretica, aemagoga et tandem vesicatoria aliaque irritantia remedia, quae Noster euacuantia per nouas vias appellat: deinceps mutantia seu alterantia, ad quae adstringentia simul cum inuoluentibus, tonica, analeptica et roborantia, inter quae et alimenta refert, aperientia, quae obstructionibus viscerum medentur, promouendo sanguinis et omnino humorum circulo sine euidenti crisi, sedatiua seu dolores compescentia demumque alterantia pertinent, contemplatur Noster. Ad externa s. chirurgica, postquam ea omnino persecutus est, referuntur a Nostro discutientia et resoluentia, refrigerantia et anodyna, emollientia, maturantia, antiputrida, adstringentia, septica et escharotica.

Singulorum tandem medicamentorum, partibus constitutiuis, indele et viribus eorum monstratis, morbisque, quibus profunt, nominatis, addidit varias compositiones et formulas magistrales, in quibus componendis partim ad medicamenti efficaciam augendam, partim ad saporem et odorem medicamenti nauseosum occultandum, partim ad alia sympto-

symptomata, ad morbum non pertinentia, sopienda, respexit.

Iam speciminis loco id caput breuiter enarrabimus, cuius fundamentis totus liber superstructus nititur. Est nimirum illud, cui inest methodus materiae medicae distribuendae et in ordines redigendae. Inter multas placuit Nostro illa, quae cernitur in materia medica externa et interna s. chirurgica et medica, quam limitibus quasi circumscribunt manualia, cum chirurgia partim manu, partim medicamentis tractanda sit. Qua methodo assumpta, in morborum causas inquiri, easque diuidit in positiuas, et in priuatiuas. Positiuarum effectus sunt morbi, vel a praeternaturali mixtione vel ab abundantia humorum pendentes. Vtrumque quidem requirere videtur corporis purgationem et materiei peccantis euacuationem varias per vias, quae materiei eliminationi aptae deprehenduntur. Siquidem vero praeternaturalis mixtio saepenumero possit in corpore mutari et sanorum humorum mixtioni similis reddi sine euidenti particularum peregrinarum egressu, ideoque morbis, ab humorum abundantia proficiscentibus, per euacuantia et a praeternaturali eorum mixtione pendentibus, per mutantia medendum sit, optime medicamenta externa et interna Nostro videntur posse dispesci ratione effectuum in euacuantia et alterantia. Quoniam vero nunquam solidae et fluidae corporis humani partes separatim labefactatae deprehenduntur, sed fluidae interdum solidarum, et solidae e contrario fluidarum efficiunt laesionem, & in compositis motibus apparent, alterantium effectus ratione partium, e quibus corpus humanum compositum est, duplex esse debet et ex vna parte in fluidas, ex altera in solidas cadere. Quae in fluidas earumque morbosas dispositiones agunt, in sensu strictiori alterantia appellat,

appellat, quae vero solidas adeunt partes, pro earum diuersitate, quae potissimum in rigiditate et laxitate, strictura et debilitate versatur, in adstringentia, emollientia, anodyna et sic porro diuidit. Quod tandem ad morbos, ex defectu virium vitalium ortos, attinet, his succurrit Cl. Auctor roborantibus, leniter nutrientibus et analepticis.

XIV.

Chirurgiske Händelser anmärkte uti Kongl. Lazarettet, samlade och genom usdrag af Dagboken til trycket befordrade på Höglöflige Kongl. Lazarets Directionens befallning af
OLOF ACRE, Professor. Öfver - Fältskär i Kongl. Lazar. Chir. vid Kongl. Adelsfanan-Ledam. af Kongl. Sv. Vet. Acad. Kongl. Chir. Acad. Paris, och. Chir. Soc. i Stockholm. Stockholm, hos Carl Gottlieb Vlf. 1759. Absque praefatione et indice, pag. 380. in 8 mai.

h. e

Casus chirurgici, obseruati in Reg. nosocomio Stockholmiensi et ex aduersariis, ibidem concinnatis, superiorum, qui nosocomio praesunt, iussu collecti typisque mandati Auct.
OLAVO ACREL.

Ex insigni ista casuum chirurgicorum copia, qui Auctori Cl. in nosocomio Stockholmiensi inde ab a. 1752, quo instructum fuit, obuiam venerunt, rariores hic selegit, hisque alios quosdam, de quibus in actis Reg. academiae scientiarum iam retulerat, sed nouis animaduersionibus auctos, addidit. In
 praefatione

praefatione libri de nosocomii initiis, de aegrotorum, quotannis receptorum, numero, de magistratu, qui isti praeest, de medicis, qui aegrorum curam habuerunt, et de norma, qua regitur, paucis exponit. Proprio suo horto instruitur. Et regia lege statutum est, ut quilibet summam, siue in medicina, siue in chirurgia dignitatem aspirans, certo quodam temporis spatio nosocomium adeat, observationesque factas aduersariis excipiat. Ad quod vtilissimum institutum, quo cuiuslibet discen-
tium absque vllis sumtibus uti licet, mirum est, quod voluntate superiorum quidam teneri debeant, quod simile alibi, praecipue in academiis, nonnisi insignioribus expensis, redimi potest. Datur et ibi tironibus, moderante veterano doctore, venia, suas vires tam in rebus medicis, quam chirurgicis periclitandi.

In sex capita totus liber dispertitur, quorum primum agit de casibus, in capite vel collo obuiss, alterum, quibus pectus obnoxium fuit, tertium, qui in abdomine et partibus generationis apparuerunt, quartum de vitiis, quae artus superiores, et quintum, quae artus inferiores infestarunt. Sextum caput persequitur tumores quosdam adiposos. Quae ita Cl. Vir pertractat, ut, licet plerumque vnice in casu recensito acquiescat, interdum tamen scite, nec loquaciter, ut fieri saepe solet, ad generaliores animaduersiones excurrat, in omnibus autem eam animi integritatem, quae nec errores commissos occultat, prodat. Nobis vero licebit ex insigni observationum numero eas modo attingere, quae nostro iudicio potiores videantur.

Fuit vir, qui ex corpore duro, in cranium il-
lapso, paralyfin pedum concepit, etsi mentis omnino
ceterum compos. Postquam vero, terebra, cra-
nio applicata, sanguini exitum Cl. Auctor parasset,

Supplem. IV.

T t

cessauit

p. 5.

- P. 9.** cessavit hoc symptoma. In alio, cui os pariter perterebrauerat, sanguis sub expiratione praecipue copiosus effluxit. Ex ictu, quo caput percussum fuerat, singularis suturarum eius facta fuit separatio; et quum aliquot dies post cutis incideretur, copia puris stupenda promanauit. Optimum nihilominus tamen restitutionis indicium hebdomade nona aderat, quod vero lapsus fortuitus irritum fecit.
- P. 14.**
- P. 24.** In labio leporino curando scalpellum ob minorem vasorum conuulsationem et vulnus magis aequale praefert; exceptis iis casibus, qui celerem chirurgiam requirunt, in quibus forficem praestantiorum iudicat. Dolet Cl. Auctor, nec belladonnam, nec phytolacam, opem in cancro labii inferioris praestitisse. Nec, quod initio eam pollicebatur, alumen vsum spem adimpleuit. Quin immo exsecto tumore, vnicum exemplum si demas, in vicinis glandulis tumor rediit.
- P. 25.**
- P. 31.** Sequuntur iam varia palpebrarum vitia, trichiasis, distichiasis, ectropium, lagophthalmos, ancyloblepharum, in quibus aliquando ab vsitatis curandi modis deflectere, Cl. Auctorem oportuit.
- P. 47.** Felix fuit in exsecando tumore adiposo orbitae, quo oculus ex sua sede extrudebatur, et visu omnino ferre priuabatur. Rediit vero visus et pristinum situm oculus recuperavit. In puero, cancro oculi laborante, totum oculum auferre necesse erat, in quo autem nulla pristinae fabricae vestigia postea deprehendit.
- P. 50.**
- P. 57.** Paucis de pterygio et spina ventosa orbitae oculi obseruationibus prolatis, ad cataractam transit, et operationem, in nouem hominibus factam, recenset. Fuerunt inter hos quatuor Sueci nati, quibus visum sua arte restituit. In his omnibus curatione St. y v e s vsus est, eo tamen interdum discrimine, quod rei ratio requirebat. Quidam cataracta lactea affecti fuerunt.

fuerunt. Memorabile autem est, quod ex numero dicto rusticus cum quatuor sororibus esset, in quibus tamen, etsi casu fortuito, grauius afflictis, feliciter res successit. Aliquando varia symptomata vehementiora chirurgiae huic sese adiunxerunt, ad quae superanda sectio arteriae temporalis semper plurimum contulit. Praegressa cephalalgia quatuor p. 75. annorum, tandem successit in altero oculo hypopion, in altero vehemens inflammatio. In alio homine p. 78. puris collectio ex incisis sub ipsa encheiresi arteriis, vitioso sanguine turgidis, nata fuit. Quam vero sanguinis effusionem non semper hunc euentum pedisse quum habere, ipse Cl. Auctor saepius expertus est.

De polypo narium, aliquoties a se curato, refert p. 80. rens; addita nota, eius tria genera constituit: carneum, membranaceum, humoralem s. serosum. Inter hos carneum ex carie ossis substrati progigni verosimile illi videtur, vtpote quum nulla certa medela absque separatione ossis praeuia obtineri potuerit. Sunt quidam, Auctore iudice, vuulae p. 85. relaxatae casus, qui non nisi praecisione eius curari possunt, cuius exempla duo hic leguntur. In sequentibus duabus sectionibus de carie maxillarum p. 87. Cl. Auctor agit. In calculi, qui in ductu Wartho p. 92. niano aliquando generatur, et cuius duo exempla hic memorat, diagnosi monet, ne cum osseis istis prominentiis, ex maxilla inferiori interdum procre-scentibus, confundantur.

Successit Auctori glandulae parotidis scirrhus p. 96. sae, eiusque insignioris molis extirpatio, etsi ex pertuso carotidis ramo subnata haemorrhagia malum euentum praesagiret, quam, agarico applicato, perite coercuit. Transimus silentio sectionem de fistula meatus auditorii cum carie; et de otalgia comitibus conuulsionibus aliisque malis referemus. Haec scilicet vermibus, muscae domesticae laruis haud

absimilibus, ex aure prouenientibus, omnino contiguerunt.

P. 113. De fistulis colli complicatis tum sermo fit. Nec vulnus asperae arteriae, quocum et vena iugularis externa transfossa erat, aliam opem, quam suturam et emplastrum glutinans requisivit, quibus adhibitis, intra vigesimum diem perfecta consolidatio exstitit. In alio, qui ira exaestuans, laryngis caput in se ipso vulnerauerat, ita, ut una cum aere ingesta transirent, fistula per aliquot hebdomadas remansit, quae

P. 116. vero dein coaluit. Tumorum cysticorum colli variorum mentio hic fit, quos non tam a stagnatione adipis, quam remora in ductibus secretoriis glandularum colli deriuat.

Pluries Nostro contigit, glandulas mammarum induratas, quae canceri naturam induerant, feliciter enucleare. De qua vero sua dexteritate tam modeste sentit, ut ipse dubitet, an in his casibus vere can-

P. 127. crofus fomes humores inquinauerit. In duobus tamen aegris rediit scirrhus, quod vero semper accidit, si solito modo cancer una cum cute auferretur. Varia lectu digna de discrimine scirrhorum tradit, inque eo subsistit, ut credat, scirrhum benignum nunquam, nisi ex summo errore, in malignum transire posse, sed hunc iam initio tam peruersae naturae esse. Ulcera interna pectoris, euacuato pure per fistulam, sponte natam, sed arte ampliata, in nonnullis aegris ad sanationem per-

P. 131. uenerunt. Quin hoc naturae beneficio spinae vertebralis vitiosa incuruatio, in pectoris empyemate

P. 137. alias frequens, superata. Accurate definiuntur momenta empyematis, quae spem curationis admittunt. Sub hoc quoque capite cancrorum, in axilla sinistra natorum, mentio fit. Tria exempla puris, absque praeuia inflammatione collecti, recensentur.

P. 164. Quae ad finem capitis secundi excipit historia tumoris

moris cystici, in dorso emergentis, cuius materia contenta, spiritu arthritico Cl. P O T T illito, emol-
lita fuit.

Abdominis paracentesi in ascite instituta, ordi-
tur Noster sequens, quod de abdominis et adiacen-
tium partium vitiis agit, caput. Cuius encheiresis
in hydrope curando efficaciam ad eum modo ca-
sum, in quo lympa intra peculiarem saccum, visce-
ribus adhuc integris, collecta est, restringit. He-
patis vero abscessum, incisione facta, curavit. Mul. p. 155.
tae observationes ad hernias spectant; adiectis
animaduersionibus plurimis, quae inter alias vsum
sectionis in herniis vetustis determinant. Nec de-
fuit occasio in fistulas perinaei, quae lotium trans. p. 181.
miserunt, inquirendi. Et semel opus fuit ob du-
ritiem insignem, cultro collum vrethrae et vesicae
vna cum indurata parte discindere. Generatim ex-
pertus est, adiuventum insigne in curatione scarifi-
cationem afferre. Fuit femina, in qua mate-
ria arthritica sese ad femur contulerat, vbi fistu-
la enata, quae in inguine sese tandem aperuit.

De sarcocoele sequuntur varii casus, inter quos p. 199.
quoque meminit Cl. Auctor tumoris cancroli in-
signis, in vagina vteri feminae cuiusdam erumpentis,
quem ob similem naturam, sarcocoelem comparati-
uam vocat. Ligatura commode auferebatur, quod
ansam illi dedit, ligaturae extirpationem, cultro
factam, praeferendi. Iunguntur historiae de hydro-
cele et fistula scroti.

In calculi vrinarii sectione curationem fratris p. 217.
COSMI praecipue adhibet, sub cuius administratio-
ne situm supinum maxime necessarium arbitratur.
Quae, quamuis sectio alias probe succederet, in vni-
co tamen aegro euentum tristem habuit, quem tamen
exhalationibus duorum phthisicorum, in eodem con-
clavi commorantium, adscribit. Calculum, vre. p. 228.

thrae impactum, cultro haud aegre eduxit. Retentionis urinae causa in aegro quodam non, nisi post mortem sectione, constitit, qua facta, in vesicae cauo apparuit copia caseosae materiae, ceruix vero vesicae cartilaginosa eiusque membranae durae et fracidae repertae sunt. Alio casu malum ex ver-
mibus, ascarides referentibus, pullulavit, quibus cum lotio emissis, sponte cessavit. Tristiores autem euentum disruptio vesicae, urina turgidae, in sene septuagenario habuit, quam immissa syrinx pro clysmate produxit.

- p. 237. Ad caput quartum pertinet casus spinae ventosae, quae ad cubitum, scabie foeda cum erosione ligamentorum et cartilaginum iuncta, producta fuit, in qua coercenda praeter amputationem brachii nullum auxilium supererat. In alio aegro, eodem malo afflicto, conulsiones ex amputatione nulla arte sopiri potuerunt, sed, inter alia vitia ipsius vulneris, mors successit. Alium eiusdem tenoris casum, nec non exfoliationis ossium varia exempla de industria omittimus. Fracturarum multa genera, humeri scilicet, antibrachii, metacarpi, carpi et phalangum Auctori nostro occurrerunt, de quibus omnibus encheiresis adhibitas exponit. Memoramus modo, in nonnullis ob succum osseum, per moram siccescentem, unionem partium contingere non potuisse. Et in femina venerea, sine vlla praegressa fortiori vi, brachium fractum fuit.
- p. 264. Aneurysmate spurio, venae sectione incauta enato, quod vna cum medela adhibita describit, inductus Cl. Auctor monet, ne ligaturae nimia fides tribuatur, vtpote, quae in casu obvio, sub suppuratione, ante coalitum perfectum arteriae eo loco, vbi iniecta ista primum fuerat, discesserat; vt alia argumenta, ab Auctore prolata, taceamus. Quae de
- p. 266. atheromate ad carpum, de abscessu ad eundem, de glandulis

glandulis tendineis, de erysipelate brachii post venae sectionem, et de variis oedematibus artuum superiorum Cl. Auctor habet, ne nimis diffusa nostra sit oratio, memorare non licet. Lectu vero dignissimae sunt observationes de paronychia dolentissima, in qua os vel in gluten, vel in adipem degeneravit, nec nisi amputatione membri vinci potuit.

Progreditur Cl. Auctor ad vitia inferiorum artuum, quae in capite quinto pertractantur. Horum e numero sunt oedema liuidum, fistulae, caries, fracturae, fungus articularis et anchylosis, ruptura tendinis Achillis eiusque exfoliatio. Fungi quercini in haemorrhagiis sistendis efficaciam curatius Auctor expendit, nec praefert consueto fungo igniario. Infidum esse affirmat in arteriis maioribus, plethora, quando arteria vel semi aperta est, vel subter cutem retracta, uel firma nimis et cartilaginosa. Ab exhalationibus cariosi ulceris quae repetit conuulsiones, quibus tres aegri post cruris amputationem correpti fuerunt. Corticis Peruviani in gangraena compescenda efficacia multis in casibus debilis modo fuit, nec nisi in mitiori humorum corruptela voto respondit.

Quod callus, post fracturas ossium natus, aliquando iterum solutus fuerit. Cl. Auctor pariter expertus est, tum imprimis, prout in nosocomiis bellicis fit, quando aeris puritas seruari non potuit. Par fere fuit ratio rupturae tendinis Achillis, quae eodem loco ex saltu contigit, ubi antea ruptus, futura tamen coaluit. In alio exfoliatio tendinis huius facta est, et dispendium vitiatae partis novis fibris succrescentibus, sicut in ossibus contingere solet, restitutum est.

In ultimo capite tumores adiposos quosdam describit; ad quos non tunicatos tantum, sed et

scirrhopos, siue illos, qui nullo velamine cinguntur, refert. Quod ad illos attinet, plures vidit, qui solitis tribus speciebus non commode accenferi possunt. Fuit enim tumor ponderis librarum 21 vna cum cystide, in qua materia eiusdem pelluciditatis et consistentiae, ac humor oculi vitreus latuit. Interdum carnosae vel polyposae indolis haec ipsa fuit. Scirrhoposorum pariter diuersa natura est, carnea, glandulosa, vasculosa, membranacea et propria adiposa. Qui adiposi proprie vocantur, hi prae reliquis insigni incremento augentur. Nam exstitit femina, quae ad nates lateris dextri tumorem eiusmodi gessit librarum 21, et ad interius femoris eiusdem latus alium, qui pondere libras 15 aequauit.

XVI.

Palestina ovvero primo viaggio di F. LEANDRO DI SANTA CECILIA, Carmelitano scalzo in oriente, scritto dal medesimo. In Roma 1753. nella stamperia de Angelo Rotili, 4. 1 Alph. pl. 5. tab. aen. 4. Persia ovvero secondo viaggio 1757. 1 Alph. pl. 15. tab. aen. 1. Mesopotamia ovvero terzo viaggio 1757. 1 Alph. 1 pl. tab. aen. 5.

i. e.

Palaeestina siue primum iter in orientem F. LEANDRI A SANCTA CAECILIA, Carmelitani discalceati descriptum ab eo ipso. Persia siue secundum iter. Mesopotamia siue tertium iter.

Non a paucis inde annis insignem cuiusvis fere per omnem Europam terrae eruditos operam in eo laudabiliter posuisse, vt animalium, vegetabilium

lium et mineralium, in patria maxime reperiundo-
rum, formas, naturas et qualitates cognoscerent at-
que ulterius examinarent, quis est qui negare sustinue-
rit? At vero tantum nihilominus ac fere commu-
ne studium, et quae ab illo provenit tanta historiae
naturalis lux, non impedit; quo minus multa ad-
huc hac in re admodum obscura, non pauca pror-
sus ignota, supersint. Quod querelarum genus
multo grauius est, si de remotiorum terrarum hi-
storia naturali perquirendum aliquid nobis sumseri-
mus, cuius tamen historiae cognitio ad exploden-
das fabulosas narratiunculas de rebus, non nisi fama,
cognitis, ad perfectionem methodi sic dictae natu-
ralis herbarum animaliumque in genere, et ad ve-
ram certamque historiam mercium et medicamentor-
um, quae ad nos ex istis regionibus adferuntur, vt
alia taceam, maxime necessaria est. Multiplex enim
hoc vt nancisceremur commodum, non leui et fu-
gitiuo, sed diligentissimo harum rerum examine,
studioque per plures annos continuo opus erat.
Difficillimum vero esse peregrinanti per terras, a
patria remotissimas, quarum lingua moresque ipsi
prorsus ante erant ignoti, inter innumera vitae peri-
cula ducesque itineris admodum saepe fallaces, ru-
des ignarosque istarum rerum versanti, nemo ne-
gabit. Optandum itaque est, vt ii, qui in terris,
quarum corpora naturalia nobis nondum satis co-
gnita sunt, per aliquot annos commorantur, lin-
guas eorum rectius discunt, atque adeo multis mo-
dis ad hanc vltiorem cognitionem sibi parandam
iuvantur, vera quoque historiae naturalis scientia pol-
leant, tempusque sibi concessum vtiliter, id est in
scientiarum verum augmentum, impendant. Sic
enim meliora praestabunt iis, quae antehac de his
rebus in publicum prodierunt, neque fabulosis et
imperfectis tantum relationibus propositis, spem

et expectationem, de eorum laboribus conceptam, frustrabunt. Atque sane dolemus, Auctorem quoque itineris, cuius titulum nunc lectoribus proposuimus, ter diuerso tempore in orientales regiones suscepti, ob hanc ipsam rem reprehendendum esse, occasionemque optimam, naturalem harum terrarum historiam illustrandi, nescio, quam ob causam, plane fere neglexisse. Missus quidem primario erat, ad propagandam ibi fidem Christianam, cuius causa per satis longum et viginti quinque fere annorum spatium in Palaestina, Persia et Mesopotamia et inter vicinos populos versatus est; verum exercebat simul artem medicam, atque, vt ipse asserit, felicissimo cum successu, vnde colligimus, non omnino nullam aliarum scientiarum cognitionem in isto viro fuisse. Tamen sefellit opinionem, de eo conceptam, nec quidquam in hoc trium voluminum opere, quod nobis longae peregrinationis historiam dare debebat, praestitit, quod aliquo vsui nobis esse posset. Figurae, aeri incisae, rudes sunt, quod iudicium et de ea valet, quae inter pessimas optima est, qua *Rheum Ribes* LINN. foliis granulatis pingi-

Tom. I. tur. Ex hac planta, quae copiose in monte Libano sub niue crescit, syrupus acidus, gustu gratissimus, paratur, qui quotannis Byzantium magna in copia defertur. Partes vero, quibus huius plantae vis in-

p. 57. est, caudicem foliorumque costas esse Noster monet. Vehementer quoque extollit vires radicis cu-

T. III. P. 125. iusdam nigrae ex specie quadam scorzonerae, quam parthicam vocat, desumptae, aduersus morsum serpentum, eiusque figuram dat, ex qua tamen nihil certi colligi determinarique potest. Venia igitur Lectorum petenda nobis esset, quod tali libro recensendo non plane supersedere voluerimus, nisi vel hac de causa non inutile videretur, istius meminisse, vt sciret, qui vel historiam naturalem vniuersalem

salem colunt, vel speciatim cognitioni historiae naturalis terrarum ex sacra scriptura et veteris aevi monumentis adeo cognitarum, studium impendunt, et quibus rarum hoc in nostris terris opus videre, non facile contigerit, nihil ei inesse, quod ipsorum attentione aut desiderio dignum sit.

XVII.

Figures of the most beautiful, useful, and uncommon plants described in the gardeners dictionary, exhibited on three hundred copper plates, accurately engraven after drawings taken from nature &c. By PHILIPP MILLER, F. R. S. Member of the botanic Academy at Florence, and Gardener to the worshipful Company of Apothecaries at their botanic Garden at Chelsea. Vol. I. London printed for the Author 1760. fol. mai. pag. 100. tab. aen. color. distinct. CL. Vol. II. eod. anno pag. 100. tab. aen. CL.

i. e.

Icones plantarum pulcherrimarum, vtilissimarum et rariorum in lexico hortulanorum descriptarum, in tabulis aeneis CCC, ita sculptis, ut accurate respondeant picturis illarum, ad naturam factis. Vol. I. et II. Auctore PHILIPPO MILLERO.

Celeberrimum illum lexi horti hortulanorum Auctorem PHILIPPUM MILLERUM, qui horti Chelseani curam per plures iam annos summa cum laude gessit, splendido, quod nunc indicamus, opere,

re, haud parum famam suam et conceptam de eius doctrina et studio opinionem auxisse, nemo facile negabit. Cepit enim ille, lexico illo feliciter ad finem perducto, consilium, figuras quoque singulorum plantarum generum, quorum in hoc ipso opere mentio fit, ita edendi, ut characteribus, ex flore et fructificatione desumptis, accurate expressis, plantisque ad naturam vivis coloribus distinctis, vel ii, qui botanices ignari essent, ex his iconibus aliquam sibi descriptorum vegetabilium cognitionem comparare possent. Cum vero hac ratione operis magnitudo nimis increescere videretur, multique desiderarent, ut, delectu quodam facto, non omnes et vulgatissimae quaeque plantae, sed eae tantum pingerentur, quae notatu maxime dignae essent; votis his annuens, Cl. Auctor consilium suum, parte harum iconum iam in lucem edita, quodammodo mutavit, neque in toto opere, alphabeticum ordinem, quo primum usus est, adhibuit. Hinc non omnia, ac singula plantarum genera figuris illustrantur, sed in posteriore imprimis volumine, eae tantum plantae delineantur, quae in Anglia rariores, atque ob floris elegantiam vel medicum, aut oeconomicum usum prae reliquis attentione dignae sunt. Inuenies itaque hic magnum plantarum, quarum maxima pars in horto Chelseano floruit, numerum, inter quas plures novae, aut antea nondum satis apte delineatae, reperiuntur, quae vel a HOUSTONO ex America meridionali allatae, vel ex America septentrionali, Sibiria et Promontorio bonae spei aliisque terris transmissae fuerunt. Figurarum elegantia summa est, nec coloribus nimis splendidis nimiamque artem prodentibus, intuentium oculi falluntur, sed ita colores isti quasi ad naturam temperati sunt et expressi, ut cognoscas, Auctorem non oculos emtorum allicere, sed verum incrementum scientiae

scientiae promouere voluisse. Additae vero sunt singulis quoque plantis descriptiones characterum generis et methodica huius generis secundum R A I I, T O U R N E F O R T I I et L I N N A E I systemata dispositio, adiectis nonnunquam observationibus, in quibus fere semper aliqua contra L I N N A E I methodum aut definitiones et nomina eius monet. Hanc descriptionem excipit specificum plantae nomen ex L I N N A E O, vel alio auctore aut lexico hortulanorum desumptum, aliorumque scriptorum synonyma, nec non brevis plantae historia, in qua ratio, qua illa inuenta inque Angliam et ad Auctorem delata fuit, et praecipua, quae circa eius culturam et vsum notanda sunt, commemorantur. Ex plurimis vero plantis rarioribus et interspersis observationibus notatu dignissimis sequentes tantum speciminis loco nominasse sufficiat.

Tabula prima delineatur *pinus canadensis* L I N - Vol. L. N A E I, cuius arboris resina ab Americae incolis et medicis Europaeis, in iis terris medicinam facientibus, ad vsum medicum adhiberi solet. In explicatione tabulae XVI. monet Auctor, plantas iuniores *Alaterni* siue *Phylitae* foliis angustioribus ferratis H. L. saepe in Hollandia pro iunioribus arboribus theae vendi. Baccae huius plantae egregium colorem flauum largiuntur, et in Anglia baccae Aunionenses (*Auignon berries*) vocari solent. Tabula XIX. *aloes distichae* L I N N. Varietas β . pingitur, atque in explicatione huius tabulae Noster asserit, veram aloen officinarum parari ex *aloe succotrina* C O M M E L I N I s. varietate ξ *aloës perfoliatae* L I N N. Ex varietate vero π s. *vera* L I N N. illam aloës speciem obtineri, quam *barbadensem* in Angliae officinis vocant. Tabula XXIII. *Amaryllidis belladonnae* et p. 15. tabula XXIV. *Amaryllidis reginae* figurae exhibentur. Ex foliis *Amorphae* pigmentum, indigo simile, parari potest. Tabula XXXI. figuram *Trichosanthis* p. 21. *anguinas.*

- anguinae*. Tab. XXXV. *Annonae trilobae*. T. XXXVI. *Ononidis fruticosae* et Tab. XXXVII. *Ononidis natri-*
P. 30. *cis* continet. Tab. XXXVIII. *Antheinis pyrethrum*
delineatur. Pappus feminum ex variis *Apocyni* spe-
ciebus, imprimis ex *Asclepiade fruticosa* collectus, Gal-
lis de la *Ouate* dicitur, et fulcimentis implendis in-
P. 34. feruit. Ex cortice *Ilicis aquifolii* viscum aucupa-
rium paratur. *Argemones* semina purgantis loco in
America adhiberi solent, atque succus huius plan-
P. 35. tae in variis oculorum morbis laudatur. Radix *Ari-*
autumnali tempore, postquam semina matura facta
sunt, colligi debet, quo tempore vires suas longius,
quam si vernali tempore collecta fuit, conseruare so-
P. 37. let. *Asparagum satiuam* et *maritimam* varietates
tantum esse, non diuersas species experimento facto
cognouit. Tab. XXXIX. *Anthericum* (an *asphodeloi-*
P. 40. *des*?) et *Hypoxis decumbens*, Tabula vero LX. *Baste-*
riae nouum genus pingitur, quod eadem planta est,
quam EHRETUS *Beureriam*, LINNAEUS vero
Calycanthum floridum petalis interioribus, longioribus
vocauit. Tab. LXIV. *Zinniam paucifloram* sistit,
quam Noster secundum IUSSIAEUM *Bidentem*
calice oblongo squamoso, *seminibus radii corolla non*
decidua coronatis dicit. Tab. LXIX, *Browallia* de-
lineatur, de qua Noster monet, se hanc plantam
primum *Daleae* sub nomine descripsisse et LIN-
NAEO communicasse, qui ei *Browalliae* nomen
P. 47. dedit. *Bryoniae* radix a fraudulentis circumfora-
neis pro *Mandragora* venditur. Potest enim in va-
rias figuras fingi, si iunior radix vasi immittitur, cu-
ius cauitas formam, quam radici huic dare volumus,
habet. Haec enim crescens in hoc vase anni spatio
omnem cauitatem replet, eiusque figuram exacte
P. 56. refert. Herba quae iesuitarum siue *paraguay* dici-
tur et theae loco in America adhibetur ex *Viburno*
cassinoide et *Prino glabro* secundum Nostri Auctoris
sen-

sententiam componitur. Tab. LXXXVI. *Ceanothus foliis trineruiis*, tab. XC. *Cactus grandiflorus* et tab. XCIV. *Carduus helenioides* pingitur, de quo Auctor notat, eum a variis empyricis in Anglia in morbis melancholicis adhiberi, quam ob rem quoque *Carduus melancholicus* (*melancholy thistle*) PARKINSONIO dicitur. Tab. XCV. *Clinopodii vulgaris* varietatem β et tab. XCVI. *Chironiam frutescentem* continet. Tab. CII. *Convolvulus scammonium* ex planta, e seminibus in Anglia nata, delineatur. Tab. CIV. *Cornus sylvestris fructu albo* s. *foemina*, baccis albis racematim haerentibus pingitur, quam plantam a vulgari et Americana specie diuersam esse, Noster contendit. Tab. CVII. *Coronillam variam* ad prata artificialia Auctor multum commendat, et experimenta cum illa in Anglia facta optimum habuisse successum, asserit. Tab. CX. *Crinum foliis carinatis* continet. Tab. CXII. *Cucubali* baccis noxium effectum tribuit, monetque plantas has non libere in hortis crescere debere. Tab. CXIII. *Cunoniae* iconem sistit, quam LINNAEUS ad *Antholyzam* retulit, Noster vero singulare genus esse contendit. Plantas, quas LINNAEUS sub *cyclaminis Europaei* nomine coniungit, non vnam speciem, sed plures efficere Noster contra eundem per experimenta et obseruationes probare contendit. Tab. CXVIII. *D'Ayena* pingitur, noua planta, quam LINNAEUS *Ayeniam pusillam* dixit. Tab. CXX. figura *Digitalis Canariensis*, Tab. CXXV. *Diosma hirsutum?* et *ericoides*, Tab. CXXVI. *Diospyros lotus*, Tab. CXXVII. *Dodartia* et Tab. CXXXI. *Coronilla emerus* reperitur. In comitatu Cestriensi (Cheshire) *gallium* in lacticiuiis ad lactis coagulum impetrandum adhiberi solet. De *gentiana lutea* s. vera officinarum Auctor notat, ante aliquot annos inter has radices alias quoque ex Heluetia in Angliam missas fuisse, quae venenatae erant, noxios.

noxiosque effectus in multis producebant, cum magna oris siccitas, calor, nausea et cephalalgia inde orirentur. Cl. Auctor, qui accuratius in hanc rem inquisiuit, cognouit, has radices ad *Hyoscyamum* (*henbane*) pertinere, quod historia malorum, quae in variis ex esu radicum hyoscyami euenerunt, ultetius probare tentat. Tab. CXLVIII. egregiam varietatem *Hyacinthi* flore plenissimo albo intus elegantius roseo et purpureo variegato et Tab. CXLIX. *Hyoscyamum* maiorem albo similem, umbilico floris virenti sistit.

Ex altero volumine sequentes maxime plantae nobis notatu dignae videntur. Tab. CLIV. *Iris florentina* ex seminibus, a POCOCKIO in Carniola collectis, nata. Tab. CLV. et CLVI. variae species *Gladioli* et *Ixiae*, ut *polystachia*, *crocata*, *flexuosa*. Tab. CLXII. *Phlomis nepetaefolia*. Tab. CLXV. *Lilium philadelphicum* et *Lilium pomponium*, quod *Lilium camtschatcense* LINN. simile est. Tab. CLXVI. *Linum perenne sibiricum*, cuius cultura multum commendatur. Tab. CLXX. Ignotae speciei *Lychnidis* varietas aliqua petalis dissectis. Tab. CLXXII. *Magnolia*, quae in Anglia hinc inde laete crescit, et in aere libero flores, non vero fructus producit. Tab. CLXXIII. *Mandragora* et tab. CLXXIV. *Meadia*, quae copiose in Angliae hortis crescit. Tab. CLXXVIII. *Mespilus amelanchier* LINN. et *crataegus crus galli*. Tab. CLXXIX. *Crataegus coccinea*. Tab. CLXXX. Elegans planta *Gardenia florida*. Tab. CLXXXII. *Mimosa asperata*. Tab. CLXXXV. *Nicotiana pusilla* LINN. Tab. CLXXXVI. *Vinca rosea* planta elegans et noua, quae apud nos tamen intra paucos annos satis vulgaris facta est. Tab. CLXXXVIII. *Oenothera pumila*. Tab. CXCIV. *Osteospermum pisiferum*. Tab. CXCVI. *Prunus lusitanica*,

Lusitanica, eximium illud hortorum Anglicorum decus. Tab. CXCVIII. *Asculus pauia*. Tab. CXCIX. *Paroniae* varietas foliis difformiter lobatis, pubescentibus. Tab. CCVI. *Physalis arborescens* et *pensylvanica*? Tab. CCVII. *Phytolacca icosandra*. Tab. CCIX. *Polemonium reptans*. Tab. CCXIV. *Ipomoea quamoclit*. Tab. CCXV. *Quercus aegilops*. Tab. CCXVIII. *Rheum compactum*. Tab. CCXXII. *Agaves Americanae* varietas, quae anno 1757 in horto Chelseano floruit. Tab. CCXXIII. *Rubus Canadensis*. Tab. CCXXVIIII. *Kalmia* f. *chamaerhododendros lauri foliis semper virens, foliis bullatis corymbosis* CATESB. Elegans planta, quae in aridioribus rupibus Americae septentrionalis crescit. Tab. CCXXXVIII. *Morea* novum genus in honorem Ill. MORE ita dictum, corollam habet hexapetalam, petalis tribus interioribus patentibus, antheras tres et stylum vnicum. Satis cum *Iride* LINN. convenit. Est vero species hic delineata *Morea vegeta* LINN. Tab. CCXXXIX. *Morea iridioides* LINN. syst. et *Ixia crocata*. Tab. CCXL. *Ixia bulbocodium*. Tab. CCXLI. *Sarracenia purpurea*. Tab. CCXLII. *Cypripedium*. Tab. CCXLIII. Varietas *Robiniae pseudoacaciae* floribus roseis ex mente Auctoris, LINNAEUS vero in Mantissa hispida vocavit. Tab. CCXLV. *Othonna cheirifolia* et *Othonna crassifolia*. Tab. CCXLVI. *Schinus molle*. Tab. CCXLVII. *Cnicus cernuus*. Tab. CCL. *Delphinium elatum*, quod in Americae septentrionalis pratis crescens, bobus funestum est. Tab. CCLI. *Hydrangea arborescens*. Tab. CCLII. *Chelone pentstemon*. Tab. CCLIII. *Cercis arbor iudae*. Tab. CCLVIII. *Stapelia denticulis ramorum erectis*. Tab. CCLX. *Styrax officinale*. Tab. CCLXI. *Populus balsamifera* siue *Tacamahaca* PEUKENETII, cuius icon cum EHRETI figura a TREWIO publicata convenit, cum folia ovato

Supplement. IV.   Uu   oblon-

oblonga, subtus alba sint. Tab. CCLXII. *Tetragonia fruticosa* et herbacea. Tab. CCLXVI. *Tordylium latifolium*. Tab. CCLXVIII. *Turnerae* species duae aut varietates duae *Turnerae ulmifoliae*. Tab. CCLXIX. *Pyrus baccata* LINN. syst. Ed. XII. cuius bacca austerum gustum habet. Tab. CCLXXI. *Veratrum album*. Tab. CCLXXII. *Veratrum racemo simplicissimo corollis patentibus, staminibus longioribus* est *Helonias bullata* LINN. syst. licet MILLERUS asserit, multos flores mares hermaphroditis intermixtos esse. Tab. CCLXXIII. *Verbascum Boerhauui* LINN. syst. Tab. CCLXXVI. *Watsonia* nouum genus in honorem Cl. WATSON, D. Med. ita dictum. Est planta quam TREWIUS in Ehretianis tabulis *Merianam flore rubello* dixit, LINNAEUS vero ad *Antholyzam* retulit et *Antholyzam floribus infundibuliformibus*, addito nomine triuiali, *merianiae* vocauit. A *Gladiolo* corollae limbo magis regulari differt. Tab. CCLXXII. *Verbascum myconi* LINN. syst. foliis lanatis radicalibus, scapo nudo. Tab. CCLXXX. *Ferraria undulata*. Tab. CCLXXXV. *Warneria* nouum genus in honorem Ill. WARNERI ab Auctore vocatum est *Hydrastis Canadensis* LINN. Petala tria, calycem nullum, nectaria nulla et baccam compositam acinis monospermis habet, atque ad polyandria polygynia pertinet. Tab. CCLXXXVI. *Martynia annua*. Tab. CCLXXXVII. *Gundelia Tournefortii* LINN. Tab. CCXC. *Cistus halimifolius*. Tab. CCXCIV. *Solanum bonariense*. Tab. CCXCV. *Arum arborescens* LINN. ex mente Auctoris, sed LINNAEUS ad sequentem speciem (*seguinum*) foliis lanceolato ovatis retulit. Tab. CCXCVI. *Dracontium pertusum*. Tab. CCXCVII. Varietas *Watsoniae humilis* foliis lineari ensi formibus, tubo floris longissimo siue *Antholyza meriania minor* LINN. Tab. CCXCVIII. *Triumfetta annua* LINN. syst. Tab. CCXCIX. *Sidero*.

deroxylon. Flores masculos et foemineos in di-
uerfis plantis crescere Auctor monet et hic marem
exhibet. Tab. CCC. *Arduinia bispinosa* LINN. f.
Lycium foliis cordato obouatis oppositis sessilibus peren-
nantibus, spinis crassis bigeminis, floribus confertis.

XVIII.

IACOBI HENRICI OTTENS Diff. med. in-
augural. de 'Αναστόμωσι. Lugd. Bat. 1757.
4mai. pl. 5. apud Samuelem et Io. Luchtmanns,
Academ. typograph.

Relicta anatomica vocis ἀναστόμωσεως significatio-
ne, pathologicam modo examinat Cl. Auctor,
eiusque definitione, et diuisione in naturalem et
praeternaturalem praemissa, naturalem prius con-
siderat, quam praeternaturalis seu morbosae causas
et effectus, tam morbosos, quam salutes, diagno-
sin, prognosin, tandemque therapiam persequitur.

p. i.

Vt igitur, ab ipsa definitione exordiamur, est
illa ex Cl. GAUBII pathologia petita, immodicam
ostii cavitatis, quod admittit, aut emittit, laxatio-
nem complectens atque in omni corporis cauo,
praecipue tamen in vasis et organis, circulationi se-
cretionibusque dicatis, locum habens. Cum vero
non omnis anastomosis morbosa deprehendatur, sed
saepius salutaris, eam distribuit in naturalem et
praeternaturalem. Naturalis inprimis patet ex co-
pia et motu humorum in sanis nunquam eadem, et
ex flexili et mutabili ostii aequae, ac ventris vasorum
diametro. Exempli loco commemorantur, vt er-
rores loci naturales, circulatio sanguinis, perspiratio
insensibilis, sudor naturalis dicendus, in feminis
menstrua, lochia, lac, forte quoque ad pubertatem
in viris semen; porro in appetitu salivae copiosior
adfluxus, in verecundia faciei erubescencia, pluraque
alia mittimus.

p. 6.

A qua gradu tantum differt praeternaturalis, cuius generalis effectus est, quod plus, aut aliud quid, quam lex sanitatis exigit, permittat, introeat vel exeat, cuius causae vel in vitio contentorum, vel continentium, vel utriusque simul consistunt. Contenta peccant copia, volumine et impetu: contentia nimio languore virium renitentium: duplicata causa ab aucta priorum et imminuta posteriorum vi proficiscitur.

p. 8.

Inter ~~vi~~ contentorum primum referenda est plethora, a qua quoque pendet volumen. Impetus humorum est vel vniuersalis, vel particularis: utrumque obseruauit BOERHAAVE, qui vidit errorem vniuersalem loci ex motu nimio, lethalem anastomoseos sequelam, et mictum cruentum a vestibis strictioribus atque apoplexiis in febrili horrore, ut particulares. Plurima porro quoque medicamenta ita agunt: e. gr. diuretica, inter quae hederæ terrestris, a medico iuniori inter excursiones botanicas saepe comesta, diabetem excitasse, a Nostro dicitur.

p. 12.

Vitia porro continentium si perpendas, consistunt in imminuto robore virium renitentium, quod quidem oritur vel a cohaesione imminuta, vel ab externo fulcimento laeso sublatoue, vel a sphincterum resolutione. Cohæsiō minor est laxitas. Fulcimenti externi læsiō pendet ab imminuta atmosphærae grauitate, vel calore et raritate aucta; hinc in montosis locis hæmoptoe, vel intus in corpore, ut hæmorrhagia vteri ab extracta placenta. Quod ad sphincterum resolutionem attinet, duo tantum veri sunt sphincteres, ani nimirum externus et internus; reliqui ut oesophagi, vesicae, vasorum lacteorum, punctorum lacrymalium ex quadam analogia ita dicuntur, ratione resolutionis tamen,

men, qua non claudunt, sphincteres omnes dici possent.

Ultima classis caussarum duplicatam causam p. 15. continet, quam imprimis praebent animi commotiones, solidarum partium iustum mutantur robur, ut diarrhoea ex metu, anxietas ex tristitia, sudor ex angore: ut in moribundis forte a resolutis sphincteribus vasculorum et glandularum sebacearum cutis sudor frigidus et viscidus, immo sanguineus, ut sudor seruatoris nostri Christi verus sanguineus fuit, non serosus, ut putant Cl. MEAD alique.

Causis iam fusius pertractatis, ad effectus No. P. 17. iter progreditur. Qui licet innumeri sint, omnes tamen reduci possunt ad errorem loci, cuius variae iterum sunt species. Est enim vel error fluentium, ubi humor inquilinus aliena loca transit absque vlla obstructione praegressa; vel error impactorum cum obstructione, ut in omni inflammatione: vel error excretorum, qui duplex est: aut humor inquilinus e propriis vasculis per canales excretorios nimis excernitur v. g. diarrhoeae serosae vel cruentae, vomitus et mictus cruentus, sudores colliquatiui, diabetes vera; aut humor non per suum, sed per aliud emunctorium excernitur: vel error effusorum, quando vapor, qui in omni cauo perspirat et resorbetur, copiosius excretus, colligitur, ut hydrops, sanguinis extrauasio, sugillationes, haemorrhagiae internae. Tandem error secretorum, qui ex iam dictis patet. Addi posset hic tumor et scirrhus ex copiosioris et crassioris humoris glandularis affluxu.

Perlustrandi nunc sunt effectus salutes s. vis p. 21. medicata anastomoseos. Huc referri merentur omnes euacuationes criticae, quae vel sponte, vel medici auxilio sese exerunt, ut sudor in acutis, saluatio in variolis, haemorrhoides, haemorrhagiae

narium, menstrua, omnes metastases, abscessus, diarrhoea et mictus purulentus. Porro in chronicis morbis, ut in suppressione mensium, ubi saepe sanguis per oculos, per brachium, per digitos, per haemoptysin s. vomitum cruentum exit. Nec minus omnia omnino huc pertinent exanthemata.

p. 29. Quoniam diagnosis et prognosis ex his causis et effectibus facile patet, therapiam adhuc paucis consideremus. Variam profecto pro varietate causarum eligendam esse medendi methodum, Noster suadet. Quapropter plethorae venaesectionem, laxitati roborantia et adstringentia opponit, haemorrhagiis externa interdum fulcimenta, ut fascia, infimo ventri et cruribus obducta, in haemorrhagia uteri, ab extracta placenta oborta. Diarrhoeam a laxitate curavit SYDENHAMUS clymate ex corticibus granatorum et rosis rubris, a refrigerio per sudorem. Diabeten compescuit HARRIS rhabarbaro.

XIX.

Differtatio inauguralis de vesicae urinae appendicibus. Auctore IO. FRID. DE BROCKE, Altenb. Misn. Argentorati typis Pauschingarianis 1754. 4. pl. 5. tab. aen. 1.

Cava vesicae urinae continua, coecosque eius recessus, quos Ill. MORGAGNI *hernias vesicae* minus apte, alii vero, si paullo maiores fuerint, *duplices* vel *triplices vesicas* dixerunt, Cl. huius dissertationis Auctor *appendices vesicae urinae* nominat, Ita vero de iis differit, ut primo varias observationes, ex diuersis Auctoribus collectas, recenscat, ubi eiusmodi appendices exterius in vesicae lateribus vel

vel fundo eius repertae fuerunt, hisque subiungat
 historias appendicum, in interna vesicae superficie p. 12.
 repertarum. Notandum tamen est, non omnes eas
 observationes in hominibus, sed earum aliquas in
 brutis quoque institutas esse. Propria vero Auctori
 huius dissertationis est historia mulieris, in cuius ca-
 dauere ambo renes praeter naturam magni erant,
 illorumque substantia plane consumpta, membrana
 externa, sacci in modum, vrina purulenta et calculis
 distendebatur. Vesica vero vrinaria pro aetate sub-
 iecti, nonnihil minor erat, et ad vtrumque latus
 eius, paullo supra insertionem, vreterum aderant
 duae eminentiae, magnitudine nucis moschatae,
 quae in ambitu suo crassis fibris musculosis circum-
 dabantur. Nouae quoque cellae initium ad latus
 appendicis sinistrae vaginam versus observabatur.
 Vbi vero orificia harum appendicum cum vesica
 communicabant, ibi limbus eorum in valuulae mo-
 dum duplicatus erat. In vitulo etiam tumor ali- p. 11.
 quis per vmbilicum protuberans, fundum vesicae
 occupabat, aut potius vrachus ita dilatatus erat in
 appendicem, vt contineret calculum, drachmas sex
 cum semisse ponderantem. Quod vero ad origi-
 nem harum appendicum spectat, tenendum est, p. 15.
 eas ex plurimis causis oriri. Tono enim vesicae,
 ex quacunque causa, in parte quadam debilitato,
 minorum tumorum generationi ansa praebetur.
 Vrinae enim pressioni, qua neruea tunica extror-
 sum premitur, musculosae fibrae minus resistunt,
 vt itaque eo in loco, cuius fibrae debilitatae sunt,
 prorumpat, atque sacculos istos formet. Quae
 vero in lateribus vesicae observantur appendices p. 17.
 maiores, eae vt plurimum malae a prima aetate
 confirmationi originem debent. Possunt tamen ex
 morbo quoque prouenire, si, tunicis vesicae debili-
 tatis, exitus vrinae ex ea impeditur. Appendices au- p. 18.

- tem, quae in fundo vesicae reperiuntur, primum oriri possunt, si corpus aliquod heterogeneum mediam vesicae partem ita comprimit, ut ea, septo quasi, in inferiorem superioremque cauitatem diuidatur; deinde si vrachus a retento in vesica lotio, aut a corpore aliquo peregrino v. c. calculo, uti in vitulo, de quo superius retulimus, factum est, dilatatur.
- P. 22.** Appendices tandem, quae interius tantum in vesica, non vero exterius conspiciuntur, etiam nonnunquam ex conformatione prima proueniunt. Saepius tamen per morbum oriuntur, si locus insertionis vreterum in vesicam dilatatur, aut, si vlcera, quibus vesica corrodebatur, ita consolidantur, ut cauitas tantum superfit, qua vesicae tunicae ab istis
- P. 25.** vlceribus antea distendebantur. Ultimo loco Cl. Auctor de origine appendicum, in quibus calculi sic dicti incarcerati reperiuntur, breuiter disputat. Frequentissimam speciem harum appendicum constituunt illae, quae in anteriore vesicae parte intra insertionem vreterum et collum vesicae posita sunt. Oriuntur illae, si, via ex vreteribus in vesicam obstructa, lotium, in canalis latera irruens, vesicae tunicas separat, et cuniculos, vel saccum format, in quo deinde calculus formatur. Altera species est appendicum, quae eadem ratione oriuntur, sed sedem suam inter insertionem vreterum et fundum habent, minusque frequentes sunt illis, quae in anteriore parte sunt. Tertia species est appendicum, quibus calculi ex parte tantum inclusi sunt, quae vel ex prima et secunda specie, cystide rupta et vlcere facto, oriuntur; vel vlcere, ex calculo, vesicam irritante, nato, calculoque se spiculis suis in caua huius vlceris insinuante, nouis tandem fungosis membranis excrecentibus, calculumque includentibus, oriuntur; vel proueniunt, si minores calculi intra caua, quae a columnis carneis intertextis formantur, recipiuntur,

piuntur, ibidemque crescunt, firmiterque ab his columnis retinentur; vel tandem generantur, si muco, vesicam obducente, consumto, calculosa materia membranam quasi format, quacum calculus concrefcere sicque vesicae accrescere potest. Quarta tandem species est illa, in qua calculus includitur, appendice ipsa in exteriore vesicae superficie posita. His praemissis, Cl. Auctor ad signa transit, ex quibus p. 28. appendices tales adesse colligi potest, tandemque de curatione exponit. Afferitur radicalem nunquam locum habere, omnemque chirurgi curam in symptomatum mitigatione, aut in vltima specie, in calculi extractione positam esse, de qua re pauca quaedam addit.

XX.

Tentamen theoriae electricitatis et magnetismi.

Accedunt dissertationes duae, quarum prior phaenomenon quoddam electricum, altera magneticum, explicat. Auctore F. V. T. AEPINO, Acad. Scient. Imper. Petropolit. Reg. Berolinens. et Elector. Mogunt. Erford. Membro. Petropoli. Typ. Academ. scientiar. 1759. 4. Alph. 2. pl. 3 c. tab. aen. 7.

Dictum nouitate ac varietate experimentorum et propositionum inde deductarum non minus, quam eleganti theoria, ex qua omnia electricitatis ac magnetismi phaenomena explicari, immo praedici possunt, maximopere se commendans opus nemo felicius leget, quam qui in eo legendo semper menti infixum habuerit: Auctori Cl. animum fuisse magnetismi potius, quam electricitatis theoriam condere, congruentiam, quae magnetismum inter ac p. 6

electricitatem intercedit, iustis circumscriptis limitibus, fluidumque, quod ad declaranda utriusque vis phaenomena, ratiocinia ac experimenta eum assumere cogeant, non pro vno eodemque, quemadmodum aliqui physicorum statuerunt, fluido habere, neque vires eiusdem attractivas ac repulsivas inter primitivas referre, sed more geometrarum, qui problemata, a circuli quadratura pendentia, reduxisse credunt, si ostenderint: quomodo ab ipsa pendeant, parum solliciti de ipsa quadratura circuli, ex assumptis illis viribus innumera ac admiranda magnetis ac electricorum corporum phaenomena declarasse, ad easque reduxisse, ac aliorum disquisitioni reliquisse, unde vires illas primitivas attractivas ac repulsivas ortum trahant.

p. 9.

Electricitatis theoria, quam paucis propositionibus complexam exhibet, cum Franckliniana exasse, si impenetrabilitatem vitri exceperis, convenit, sumitque Cl. Auctor in ea fluidum subtilissimum valde elasticum, eiusque se partes inter se repellere fortiter, a reliquis autem nobis hactenus notis corporibus fluidum hoc attrahi: porro locum habere quandam in corporibus, electricitatis respectu, differentiam: quaedam nempe corpora ita comparata esse, ut materia electrica non sine insigni in poris ipsorum moveatur difficultate, alia motum hunc facillime admittant: illa esse, quae non per se electrica, haec, quae per se electrica vocari solent. Ad magnetismum vero explicandum itidem sumit fluidum subtilissimum eiusque se partes inter se repellere, a ferro vero aut corporibus, ad hoc genus pertinentibus, attrahi, reliqua vero corpora, nec in fluidum istud, nec hoc in illa aut attrahendo se, aut repellendo agere: fluidum hoc in corporum ferreorum poris admodum difficulter aequae ac materia

teria in poris per se electricorum corporum mouetur.

Quae summatim proposita theoriae capita copiosius considerat Auctor Cl. et quidem primo ex sola fluidi magnetici ac electrici natura per analysis mathematicam generales eius proprietates demonstrat, quarum praecipuae eaeque, quae ad perspicendam indolem ac analogiam magnetismi ac electricitatis inferuiunt, huc redeunt 1) ne quis putet, omnimodam magnetismum inter ac electricitatem analogiam esse, Auctor Cl. docet, electricitatem phaenomenorum varietate insigniter ditiores esse debere magnetismo, cum innumera dentur corpora, quae in fluidum electricum et hoc vicissim in illa agit, non autem dentur corpora, in quibus magneticae materiae respectu idem obtineret. Tota itaque doctrina magnetica corporum, ut loquitur Auctor Cl., non per se magneticorum nulla dantur phaenomena, cum contra, quae in non per se electricis admodum sunt numerosa. Iis ergo phaenomenis, quae non per se electricis propria sunt, nulla suppeditat magnetismus phaenomena analogia, sed analogia haec subsistit in phaenomenis corporum, per se electricorum.

2) Ex natura fluidi assumpti consequi demonstrat: materiam electricam per vniuersum terrae globum ac quaeuis corpora aequaliter ita esse distributam, ut quoduis debitam eius partem ac quantitatem possideat, quae naturalis eius quantitas vocari potest, idque aequè verum esse de magnetica materia respectu ferri corporumque ferreorum. Quod vero, ut experimenta docent, alia corpora sint per se electrica, alia vero non per se electrica, id non deriuandum esse ostendit ex diuersa eorum quantitate electricitatis primitiua, sed potius ex eo, quod fluidum electricum in poris illorum admodum insigni

signi difficultate moueatur, in horum autem summa facilitate. Corpus itaque sibi relictum, neque maiorem, neque minorem electricitatis quantitatem, sed naturalem solam possidet, quae ad aequilibrium vis attrahentis atque repellentis producendum requiritur.

Vt itaque conflictus harum virium oriatur, attendendum esse per ratiocinia colligit 3) ad immutationem huius quantitatis naturalis fluidi electrici, quo corpora pollent. Haec vero duplici ratione immutari potest, cum copia fluidi eius ultra naturalem augeatur, vel diminuatur, in utroque casu aequilibrium repulsiuae ac attractiuae vis tollitur. Augendo electricam materiam in corpore, oritur in eo electricitas positua methodo Franckliniana, minuendo vero negatiua. Triplici vero ratione fieri potest, vt corpus magnetismo vel electricitate donetur. Vel enim fit totum positue, vel totum negatiue magneticum vel electricum, vel denique in eum redigitur statum, vt, dum vna pars est positue, altera simul et eodem tempore sit negatiue magnetica. Theoria itaque docet triplicis generis esse magnetismum, seu electricitatem ex triplici illo corporum statu ortam. Qui status corporum electricorum, accuratius considerati, suppeditant innumeras propositiones, quorum praecipuae sunt: corpora, in statu naturali constituta, hoc est, quantitate naturali fluidi electrici praedita, a corporibus aliis, siue haec sunt positue, siue negatiue electrica, neque attrahi, neque repelli, nullamque dari in eiusmodi corpora actionem electricitati: ferrum aut corpus ferreum quodcunque quamdiu ipsum nullam vim magneticam possidet, a magnete neque attrahi, neque repelli h. e. magnetem non agere, nisi in magnetem. Quo absurdiores hae propositiones plerisque physicis, in primis iis, qui consecretaria systematis FRANK-

nisi non satis animo complexa habent, quoque ex-
 perimentis magis contrariae videntur, et quo magis
 tamen necessaria sunt ad perspiciendam multorum
 phaenomenorum rationem, eo accuratius eas CL.
 Auctor ex natura fluidi assumpti declarat atque ex-
 tra omne dubium veras demonstrat: Porro electri-
 citatem positivam ac negativam corporum minus
 esse durabilem, sed cito destrui debere, nisi corpus
 imbutum earum alterutra cinctum fuerit corporibus
 per se electricis, aut ipsum fuerit per se electricum, in
 tertio vero statu, qui maxime notabilis est et in quo
 corpus, cuius altera pars fluido abundet, dum alte-
 ra ab eo euacuata est, constitutum varii iterum
 exoriuntur status, qui omnes ad quatuor reducun-
 tur 1) pars altera fluidum, neque attrahit, neque re-
 pellit, dum interim altera illud manifesto, aut attrahit,
 aut repellit, 2) corpus ex vtraque parte fluidum repel-
 lit. 3) Ex vtraque attrahit denique corpus flui-
 dum, ex altera parte repellit, ex altera attrahit. His
 ex assumpta theoria rigorose demonstratis, ex eadem
 leges ac regulas generales, per quas actiones corpo-
 rum in se inuicem ex magnetismo vel electricitate
 pendentes, determinantur, eruit, et quidem regulae
 corporum, vel positivae solum, vel negativae electri-
 corum his continentur formulis, 1) si vel vtrum-
 que corpus vel alterutrum eorum sit in statu natu-
 rali constitutum nulla datur corporum in se actio,
 2) si in vtroque corpore vel abundet fluidum, aut in
 vtroque deficiat, tum corpora ista se inuicem repel-
 lunt, 3) si in altero corporum fluidum abundet, in
 altero deficiat, corpora se mutuo attrahunt: corpora
 vero, in statu tertio constituta, agendo has regulas ob-
 servant: corpus, cuius pars fluido abundat, altera
 caret, in alia corpora, in statu naturali constituta, pla-
 ne non agit; 2) si corporis eiusmodi pars altera in
 eo statu constituta sit, ut in fluidi particulas plane
 non

P. 53.

non agat, tum haec ipsius pars agit, quasi in statu naturali esset constituta, 3) si pars corporis eiusmodi, quaecunque illa sit, fluidi particulas repellit, agit ipsa in alia corpora prorsus, ut agere solet corpus, in quo fluidum abundat, attrahit nempe tum corpora, in quibus fluidum deficit, repellit ea, in quibus fluidum abundat; 4) si pars corporis altera fluidi particulas attrahit, agit illa, prout agere solet corpus, in quo fluidum deficit, id est repellit corpora, in quibus fluidum deficit, attrahit ea, in quibus fluidum abundat. Examen iam Cl. Auctor instituit, utrum theoria haec cum experimentis, tam respectu electricitatis, quam respectu magnetismi consentiat. Quae profecto disquisitio pulcherrima multaque accurata meditatione digna continet capita. Nulla enim alia ratione elegantia, veritas ac concinnitas theoriae cuiusdam melius commendari potest. Pauca vero huc transferri possunt. Cum enim eiusmodi examen ingeniosissimis, quorum pleraque pars ab ipso Auctore excogitata est, experimentis nitatur, in quibus, si minimum omittatur, neque successus praescriptus sperari, neque meditationes iis superstruere, mente comprehendere possunt, plura de his, nisi omnia transcribantur, dici nequeunt, quam, ut index meditationum harum apponatur.

Allatis rationibus, cur prae reliquis experimentis lagenam Lugdunensem elegerit Cl. Auctor atque lagenae, cum a vitri figura experimenti successus non pendeat, reliquoque apparatusi Muschenbroekiano praetulerit tabulam vitream, ex utraque parte metallicis laminis obductam, quarum si unam corpus quoddam non per se electricum e. g. catena a corporibus per se electricis non suffulta, sed cum ipso terrae globo per alia corpora non per se electrica connexa contingat, atque cum anteriori sua parte electricitas communicetur, vel positiva, vel negativa

tiua docet Cl. Auctor accidere in hoc experimento ea, quae leges stabilitae requirunt, vt 1.) in vna lamina accumuletur ac comprimatur electricitas, in altera euacuetur ac rarefiat, 2.) explicat, quid vitro lamellis interposito accedat, 3.) ex theoria ac experimento eruit: accumulari in experimento ita ordinato longe maiori gradu ac tempore breuiori electricitatem, quam si cum apparatu Muschenbroekiano institueretur. 4.) Paradoxa quaedam in lagena Lugdunensi phaenomena, quae difficilem habent ex theoria-Franckliniana explicationem, ex sua sine vlla difficultate explicat. 5.) Phaenomena longioris durationis accumulati fluidi in lagena Lugdunensi, explosionis, fragoris, vehementiorum dolorum vnde oriantur, ex theoria illustrat. 6.) Considerata huius experimenti reliquorumque accuratius indole con- p. 74. cludit, quatuor esse causas, ex quibus illa celeritas materiae electricae ac eius vehementia in explosione lagenae Lugdunensis oriatur ad eamque non requiri vitrum tanquam eius causam, vt primo cogniti experimenti Muschenbroekiani tempore plerique physicorum arbitrabantur, sed eius loco substitui posse quoduis corpus per se electricum, interpositum aliis duobus corporibus, vt ex altera parte fiat condensatio accumulatioque fluidi electrici; ex altera vero eiusdem rarefactio ac euacuatio, in omnibus eiusmodi casibus similis vehemens ac atrox obtinebitur explosio. Theoria id succedere facile demonstrat, nec experimentum, eo fine excogitatum, successu caruit. Loco enim vitri ac lagenae decreuit Auctor Cl. vti aere, de quo cognitum est, illum esse corpus per se electricum. Confici itaque curauit tabulas duas octo circiter pedum quadratorum magnas ligneas metallicis foliis obductas, easque ad vnum et dimidium pollicem distantes, suspendebat. Quum earum vna, more consueto, electrici-

Electricitate imbuta esset, commotionem validam eique simillimam, quae in lagena Lugdunensi obtinetur, vna cum aliis phaenomenis lagenae Lugdunensis obtinuit. Multum hoc experimentum ad cognoscendam electricae theoriae intimiorem indolem confert. Dirimit enim illam controuersiam de impermeabilitate vitri, quam FRANKLINUS excogitauit ac defendit, NOLLETUS vero impugnauit. Omnem enim illam impermeabilitatem vitri, si terminus, semel exceptus, seruandus est, reducendam esse ad naturam corporum per se electricorum, quis non ex eo videt? corpora enim per se electrica ea proprietate gaudent, cuius vi motum fluidi electrici per poros suos difficulter admittant. Mirifice etiam facit ad declarandos tempestatum fulminearum effectus, cum facile vna tabularum memoratarum sumi possit pro nube, electricitate seu tonitru grauida, altera pro terrestri globi superficie, cui nubes imminet.

P. 95.

Progreditur Cl. Auctor ad declarandum, eadem methodo, experimentorum, cum magnetibus factorum, cum theoria consensum. Tria magnetum genera dari theoria docet, in quorum vno magnetis fluidum abundat, in altero infra naturalem magnetismi quantitatem deficit, in tertio vbi simul magnetismus positius, ac negatiuus in eodem corpore locum obtinet. Maximopere in eo experientia contraria esse videtur theoriae. Omnes magnetes naturales aequae ac artificiales ordinarii duos, anomali plures habent polos, qui non secundum easdem leges, sed quodammodo oppositas agunt, quis vero vnquam vidit aut arte parari posse comperiit magnetes vno polo, vna magnetismi specie praeditos? Erroneane est proinde theoria? Multus in hoc scrupulo tollendo est Auctor Cl., atque, vt viam ex hac difficultate emergendi pararet, luculentius phaenomena

mena magnetismi, institutis variis cum magnetibus ordinariis experimentis, colligit, describit, ex theoria illustrat, ac docet per theoriam ac experimenta extra dubium positum esse 1) magnetismum per corpora ferrea inaequaliter fufum esse, ac in quouis magnete sibi relicto, eius magnetismum continuo ad destructionem tendere, hinc opus esse ad eum conseruandum armaturis (2) chalibea corpora, magnetismo donata, diutius conseruare, mollius vero ferrum impertitum magnetismum vix vnum alterumque diem retinere. Cumque in eo magneti- cum fluidum cum electrico conueniat 3) quaestio- nem proponit Auctor Cl.: annon magnetismus aequae ac electricitas in lagena Lugdunensi vnico ictu ocu- li per explosionem destrui possit, fieri id posse ne- gat, causasque eius rei ex comparatione vtriusque vis grauissimas deducit, ex iisque ac aliis huius theo- riae principiis concludit: fieri quidem posse, vt dentur magnetes vnus poli, ac excogitare posse me- thodos, quibus ferreo corpori induci possit iste sta- tus; quanquam rationes in Auctore Cl. legendo ad- sint, quae satis monstrant, eas in praxi esse admo- dum difficiles. Expeditissima eo redit: in quouis magnete concipiendum se praebet centrum magne- ticum h. e. limes magnetismi positiui ac negatiui, cu- ius limitis determinatio ab imminutione densitatis fluidi magnetici pendet, quae cum per theoriam adhuc non pateat, tentando eruenda ac per sectio- nes magnetum inuenienda. Cuius rei tentami- na instituta a se Cl. Auctor copiose describit, si- mulque eorum successum indicat. Ampla hac theo- riae generalis eiusque cum experientia consensus recensio- ne eminens huius operis praestantia, ex quo, cum omnes disquisitiones maximi sint mo- menti ac inter se colligatae, vtilissimas seligere diffi- cile est, satis declarata, paucis speciales magnetismi

ac electricitatis affectiones, quae ex generali theoria fluunt, ac eadem methodo ab Auctore Cl. pertractantur, adhuc attingendae.

P. 114. Capite secundo de repulsione et attractione magnetismi ac electricitatis agitur. Vbi leges attractionis ac repulsionis iuxta statum triplicem, in quo corpus electricum constitutum est, copiosius pertractantur, quarum occasione Cl. Auctor in curiosissimam meditationem de scala distantiarum, ut cum geometris loquitur, ad quas eae se exserunt, deuolvitur, eaque pertractata, regulas repulsionum ac attractionem, quae a scriptoribus de electricitate tradi solent, examinat, earumque primam, qua distitant, corpora heterogenea electrica se attrahere, per theoriam atque experimenta admitti posse: alteram vero prout vulgariter enuntiari solet: corpora heterogenee electrica se repellere falsam esse, demonstrat, licet inuersa vera sit, si ita interpretetur, si corpora se repellunt, esse tum in utroque corpore fluidi electrici quantitatem simul, vel naturali maiorem, vel ipsa minorem. Longe vero vberius magnetismi, cum de eo potissimum agit Auctor Cl., attractiones ac repulsionem explicantur. Ex theoria earum leges eruuntur, consensus legum cum experientia singularibus experimentis illustratur. Leges attractionum vel repulsionum duorum magnetum in se inuicem determinantur. De scalarum distantiarum, ad quas se exserunt, disquiritur, tandemque agitur de congruentia ac analogia repulsionum ac attractionum electricarum atque magneticarum in diuersis hypothesebus.

P. 176. Capite tertio communicatio electricitatis atque magnetismi pari methodo fusa expenditur, ac in eo Lectores inuenient, leges communicationis vis electricae primo ex theoria demonstratas, easdemque ex experimentis erutas, rationesque allatas, cur armaturae

maturae vires magnetis augeant, in quo potissimuma methodus magnetificandi Micheliana, Cantoniana consistat, quomodo magnetum naturalium vires ad insignem ac inusuetum gradum augeri possint, qua ratione methodi, ad conficiendos magnetes naturales hactenus adhibitae, faciliores, commodiores efficacioresque reddi possint, vnde spes oriatur perficiendi acus magneticas.

Tandem ex quarto capite, in quo agit Auctor Cl. de phaenomenis quibusdam corporum, vortici electrico et magnetico immerforum et de magnetismo telluris, singularia quaedam huc transferenda. Per vorticem Cl. Auctor nihil aliud intelligit, quam sphaeram actiuitatis atque spatium, ad quod se attractio ac repulsio electrica, vel magnetica sensibilibus extendat. Quo bene notato, disquirat, quid per theoriam eueniat, si magneti cuidam maiori ac immobili alter propinquus sit, ac circa punctum quoddam liberime mobilis et quidem, ita, vt centrum posterioris 1) in axe maioris situm sit, nullum per theoriam virium in ipsum agentium attractricium ac repulsuarum aequilibrium, nisi is in situm cum axe maioris directum concesserit, concipietur in eoque situ quiescet; si vero 2) centrum mobilis extra axem maioris iaceat, ex principiis theoriae ac statices idem a maioris altero polo attrahetur, ab altero repellitur orienturque inde prioris declinationes inclinationesque ab axe maioris, earumque pro diuerso situ in diuersis locis numerus infinitus, vt in iis determinandis, cum adhuc functio, geometrico sensu sumpta, attractionum ac repulsionum magneticarum incognita sit, theoria in his generalibus principiis terminetur, ex quibus vero satis patet, vnde declinationes ac inclinationes acuum magneticarum oriuntur: specialioresque leges earum ex experientia ac observationibus, quae eas mirifice confirmant, per-

tendae. Vniuersales declinationum et inclinationum leges Cl. Auctor ex optimis obseruationibus factis in diuersis telluris nostrae locis abstractas exhibuit, ratioque, ac theoria, ei plane persuasit sumere: vim directiuam magnetum acuumque magneticarum phaenomenum secundarium esse, quod a vi magnetica, globi terrestris nucleo competente, penitus pendet, supra itaque, quam dici potest, probabile, quin immo certum est, inclusum esse terrae globo nucleum praegrandem ex materia ferrei generis constantem atque magnetica vi imbutum, ita, vt alterum hemisphaerium ipsius positium, alterum negatiuum possideat magnetismum planumque, quo haec hemisphaeria separentur, parum aberrare a plano aequatoris terrestris, non tamen penitus cum eo coincidere, leuique negotio ex declinationibus ac inclinationibus acuum magneticarum colligitur, nuclei huius aut figuram, aut magneticae materiae per ipsum distributionem quodam modo esse irregularem. Diu iam in eandem opinionem praestantissimi physici ac inprimis magnus HALLEIUS ex iisdem principiis delapsi sunt, cumque ea principia omnem probabilitatis speciem prae se ferant, Cl. Auctor omnem ingenii aciem conuertit, ad obiectiones, contra eam allatas, diluendas, eamque certam reddendam.

Eo spectant subtiles disquisitiones, quales lineae sint, quas scobs ferrea, circa magnetem dispersa format? cum experientia doceat, corpus ferreum quodcunque, in magnetis vicinia constitutum, protinus ipsum magneticum euadere ea lege, vt extremum eius quoduis contrarium nanciscatur magnetismum eius, quem possidet polus, cui obuersum est, num supposito, nucleum magneticum globo terrestri inclusum esse, idem phaenomenon obtineat atque virgae ferreae, in certo situ detentae, sponte magne-

magnetismum, a magnetis centralis actione productum, adipiscantur? quantam vis magneticae quantitatem globus terrestris virgis ferreis inducat? Cur in ipso aequatore nullam? qua lege eundo ab aequatore usque ad polum borealem et ab aequatore eundo, versus australem? Cumque haec omnia bene ac pulchre cum experientia, ut ex dissertatione Cl. MUSCHENBROEKII, de magnete, ubi tentamina, huc spectantia, ex transactionibus Anglicanis collecta sunt, consentiant, cur ipse terrae globus, etsi magnus sit magnes, in ferrum tamen, aut magnetem nullam exercent attractionem, aut repulsionem? num minerae, quae vocantur refractariae, ferri omnem magnetismi acquisitionem penitus respuant? cur eae ipsae magneti reddantur obedientes, si vel in igne carbonum aperto ad candorem usque igniantur, aut in crucibulo, addito phlogisto, aut inflammabili quocunque ad candorem usque vrantur? de his aliisque maxime in theoria magnetica memorabilibus capitibus consulendus est ipse liber, qui cum ornamentum nostri seculi sit, posteris in perquirenda duarum virium, electricae ac magneticae vis, a quibus stupenda huius mundi phaenomena pendent, natura facem lumenque praeferet.

XXI.

Disseratio inauguralis medica de sede variolarum non in sola cute. Auctore CASIMIR. CHRIST. SCHMIEDELIO. Respondente *Friderico August. Lammers.* Erlang. 4. 1758. pl. 4³.

Est profecto haec dissertatio contra eos, qui statuunt, variolarum sedem sola in cute esse, nec ultra pharyngem vnquam pustulas prouenire, aut ventriculam, intestina aliaue viscera occupare, scripta. Antequam autem ad eos refutandos Auctor Cl. venit, nonnulla de suppuratione praemittit, ad quam requirit stasin fluidi, praesertim acris: deinde actionem intrinsecam h. e. motum intestinum eiusdem liquidi, a naturali alienum, nec raro naturali maiorem; nec minus calorem naturali maiorem, talem tamen, qualis non ficescit; et tandem humectationem continuam, per vasa minima in locum adfectum deriuatam. Exinde fit pus, quod non solum ex pinguedine seu ibi, vbi pinguedo haeret, oriri debet, vti multi putant, sed vbique in hepate v. c. pulmonibus, renibus, immo ipso cerebro, vbi plane nulla pinguedinis vestigia apparent, reperitur. Ex his nunc, cum suppuratio et in variolis locum habeat, concludit Noster, eas non solum cutem, sed et alia occupare loca, et, quod praecipue in illa appareant, non in cutis fabrica esse quaerendam causam, sed in materia ipsa variolosa, quae ob fluiditatem suam et volatilitatem maxime ad cutim tendit.

Iam collegit Cl. Auctor variorum auctorum, qui eadem obseruarunt et senserunt, fida testimonia et nominavit FERNELIUM, PARAEUM, RODERICUM A CASTRO, I. D. HORSTIUM, THOMAM

MAM BARTHOLINUM, THEODORUM KER-
KRINGIUM, qui iecur, lien, intestina, pancreas,
omentum, pulmones, aliaque interna corporis hu-
mani loca variolis aequè copiosis, ac cutis exter-
na, scaterè inter secundum viderunt. Tandem ad
rem propositam confirmandam commemorat illa-
crymantes oculos, qui saepe post variolas rema-
nent, nec interiora, vt scleroticam et cor-
neam, ab hac labe immunia esse docet. Finem au- p. 28.
tem imponunt huic tractationi duae obseruationes
corporum, post mortem disquisitorum, quarum vna
mesenterium et intestina et mesocolon, nec minus
colon, non intacta relinqui a miasmate varioloso, vbi
pustulae sub membrana externa latuerunt eamque
eleuarunt, pure albo spissoque impletae, dimidiam
pisi partem superantes; altera ne cor quidem a
variolis liberum esse, prodit. Dissecto enim ven-
triculo posteriore siue sinistro, intra ipsum orifici-
auricularis marginem, ex quo valuulae mitrales
descendunt, eiusque parietem anteriorem antero-
ra versus pustula, pisi maioris dimidiaie partis ma-
gnitudinem habens, pure spisso albidoque referta,
omnique ex parte variolosae pustulae similis, cui
quoque palpitaciones crebriores cordis, quas aeger
saepenumero passus est, adscripsit, a Nostro visa est.

XXII.

Differtatio inauguralis de infestis viuentibus in-
tra viuentia, Auctore PETRO SIMON PAL-
LAS, Berol. Lugd. Bat. apud Theod. Haak.
1760. 4. pl. 8^z.

Primum hoc Cl. PALLAS opus, qui his ipsis, quo
haec scribimus, annis, zoologiae doctrinam adeo
laboribus suis, auxit, licet non ex omni parte abso-
lutum

lutum sit dicendum, tamen iam luculenter ostendit, quanta sit Auctoris eruditio, quantumque in disquisitione corporum naturalium studium. Agit vero in eo de iis animalibus praecipue, in corpore animalium habitantibus, quae ex vermium classe sunt, omniaque, quae de historia eorum naturali, ortu, et symptomatibus, ab iis productis, a variis Auctoribus dicta sunt, hic in vnum compendium collecta, atque egregiis plane observationibus aucta ita exponit, ut omnino huius libelli lectio omnibus, qui de his rebus instrui se cupiunt, commendanda sit.

- p. 2. In initio tractationis huius varia corporis humani loca recenset, in quibus animalia reperta fuerunt.
- p. 4. Plurimas larvas tipulae palustris maximae vna cum taeniae vulgaris magno frusto, a puero excreto, Noster observauit.
- p. 5. Fasciolam hepaticam, qua ouium haud raro hepata abundant, in ramis ductus hepatici in foeminae cadauere idem reperit. Cum seminales vermiculi in liquido masculino saepe bicipites sint, eos instar pseudopolyporum (*polypes à bouquet*) per bipartitionem multiplicari Cl. Auctor putat. Iam ad vermes in corpore humano reperiundos propius accedens, sequentia ex iis genera, quae intra animalia frequentius inveniuntur, considerat, *furiam* scilicet, *gordium*, *ascaridem*, *lumbricum*,
- p. 12. *fasciolam* et *taeniam*. Pruritum immanem in intestino recto, ab ascaridibus excitatum, clystere ex fumo tabaci curatum vidit. Lumbricus intestinalis
- p. 13. omnino a terrestri specie differt. Primo enim vncinulorum quadruplex series in intestinali non adest, licet LINNAEUS Ill. eam adesse putauerit. Deinde annulorum quoque latitudo diuersa reperitur. Maximum vero discrimen observatur in interna structura, imprimis ratione genitalium, quae in intestinalibus mire prolixa et dioica, in terrestribus vero

vero contracta et hermaphrodita sunt. Quod vero lumbricorum intestinalium ortum attinet, concludit Auctor, illos, nisi animalibus innati et proprii sint, certe in aquis sedem suam habere, cum in piscibus insignis copia illorum reperiatur, qui nulla ratione ab humanis differunt. Duos describit Noster fasciolae species *hepaticam* scilicet LINNAEI et p. 29. aliam *sulclauatam* ore sessili, quae frequentissime in pulmone ranarum reperitur. Amplissima est descriptio taeniae, cuius varias species hic CL. PALLAS recenset, scilicet *vulgarem* LINN. deinde *latam*, tertio *rugosam*, *osculis marginalibus punctisque lateralibus solitariis*, quae species licet, in piscibus frequenter adsit, tamen nunquam in homine observatur, ideoque probat esum piscium, non ex causis taeniae esse. Notandum quoque est, Auctorem CL. P. 38. in hac specie experimentis factis cognovisse, taenias omnino naturam zoophytorum habere, dissectasque vegetare. Quarta species est *cucurbitina* LINN. et quinta *canina*. Sexta tandem species singulare illud animal, quod Noster sub *taeniae hydatideae* nomine describit, LINNAEUS vero *hydram hydatulam* p. 50. dixit. Habitat illud inauditae profecto structurae animal in celluloso tractu variorum animantium, praesertim sub peritonaei membrana, inque cauis ventrium. Corpusculum eius est oblongum, album, tranuersim rugosum, attenuatum: in apicem obtusiusculum, retractilem, pone in bullam sphaericam ex membrana tenerrima, albida, pellucida, corpore multoties ampliorem, expansum. Huius animalis motum peristalticum et undulatorium Noster p. 52. in specimine, in muris iecinore reperto, vidit, qui hydropes vesicarias et tumores, hydatidibus repletos, aut hydatides, viscerum caua effarcientes, ad haec animalia refert. Appendicis quasi loco taeniolum aliquam osculis obscuris describit, quam, quia intestinis

- P. 53.** finis piscium tenacissime inhaeret *haeruculam* vocat. Huic vermium descriptioni addita est a Cl. eius Auctore brevis aliqua de origine vermium, praesertim taeniae atque lumbrici in intestinis disputatio. Origines scilicet taeniae, lumbrici intestinalis, a terrestri diuersissimi et non primas vias solum, sed rerum venarumque latebras quandoque incolentis et hydatidis viuae, tanquam animalium extra animalium corpora nullibi reperiunda, obscuram esse, et ab omni aevo medicorum ingenia sine successu in eius explicatione laborasse, nemo non ignorat.
- P. 57.** Recensitis vero praecipuis sententiis, hac de re a variis Auctoribus prolatis, sententiam vulgarem, qua semina vermium cum assumendis in corpus transferri statuitur, refutare Cl. Auctor annititur. Docet enim, saepius vermes in foetibus, abortu reiectis et lactantibus observatos esse, illudque confirmat recentiore quadam beat. BRENDII observatione, taeniam et lumbricum teretem extra animale corpus nusquam in rerum natura habitare etc. Paullo
- P. 58.** magis fauet Auctor sententiae nonnullorum, conatos nobis vermes, eorumque genus nostro aequaeuum esse, atque ad praecipuas obiectiones, quae contra illam in medium proferri solent, breuiter
- P. 61.** respondet. Tandem FRISCHII et VALISNERII hypothesein ascarides, lumbricos et taeniam aetate tantum differre, et taeniam, rupta larua, ex lumbricis prodire, breuiter refutat.

XXIII.

De principiis animalibus exercitationes viginti
quatuor, in theatro collegii medicorum Lon-
diniensium habitae a GVLIELMO BATTIE,
M.D. Collegii eiusdem Societ. Londini, apud
Ioh. Whiston et Beni. White. 1757. 4.
1 Alph. 17 pl.

Cum medendi methodus, quae, corporis natura
non explorata, ignotis remediis utitur, omnino
imperfecta sit, sequitur, omnis medici rationalis
officium esse, ut sedulo inquirat in ea principia
physiologica et pathologica, quibus animalium sta-
tus sanus et morbosus debetur, et quibus aut con-
servandis, aut redintegrandis instrumenta et media,
quae medicina docet, adplicantur, cum iis detectis,
proximae quoque morborum causae detegi, auerti
tollique possint. Dolendum hinc omnino est, Au-
ctores fere omnes, qui de natura hominis sani et
aegroti egerunt, de illis ipsis principiis inter se non
conuenire, sed illa morborumque causas proximas
vel per calidum quoddam innatum, vel per chemica
principia, vel per solam anatomen, aut mechani-
cam explicare velle; ita ut multi in tanta Auctorum
discordia omnino negent, eiusmodi principia dari, aut
eadem quaerentibus innotescere, quod tamen omnino
fieri posse, Cl. huius libri Auctor prima exercitatione
docet. Hinc in secunda exercitatione de varia me-
thodo inuestigandae veritatis, et differentiis princi-
piorum mathematicorum physicorumque exponit.
Principia vero animalia, eadem ratione, qua physica,
quorum species sunt, detegi debent. Intelligi-
mus autem per principium animale omne phaeno-
menon, quod primo in corpore animato sensibus
ipsis

p. 16

p. 13.

p. 18.

ipsis vero et clarissime offertur; secundo cuius praesentiam semel datam alia quaedam sensuum obiecta, iisdem positis, constanti lege sequuntur; tertio quod ita primum sit, ut nullam sui ipsius originem materiale inter causas secundarias dictas agnoscat.

p. 22. Hinc quaenam sint illa principia, et quid illa ad sanitatem et morbum conferant, inuestigaturus Cl. **BARTIE**, primum eorum facit cohaesionem corpoream, seu conatum approximandi mutuum, particulis materiae quamplurimis innatum, docetque eum 1) vere existere et clarissime innotescere, 2) effectus complures in corpore, quolibet animali proferre et 3) causam ipsius materiale nullam adhuc detectam esse.

p. 27. Tertia exercitatione Cl. Auctor de doctrina methodicorum de stricto et laxo, quae ex primo principio animali, seu cohaesione corporea pendet, agit, docetque hunc conatum non cum actione musculari, vnum idemque esse, sed elasticum motum a musculari differre, neque pro actionis mu-

p. 33. scularis causa haberi posse. Hinc secundum principium animale in actione musculari, siue particularum, corporibus solis animatis propriarum, motu Noster ponit, illudque principium cum motu elastico coniunctum, fibris muscularibus ita innatum esse autumat, ut fibrae hae motu quodam animali sibi proprio se contrahant. Causam, vero huius principii materiale inter causas secundarias dictas nullam reperiri posse putat, cum motus hic ex Auctoris mente non a spiritu animali, per nervos ex cerebro, ad musculos delato, oriatur, sed fibris musculosis proprius sit.

p. 41. Quarta itaque exercitatione cerebri ac nervorum vim motricem ita Cl. **BARTIE** impugnat, ut doceat, fluidum nerveum nequaquam causam proximam motus muscularis esse. Cum vero necessi-

tas

tas actionis neruorum ad motum muscularem perficiendum, vt plurimum probari soleat, experimento, quo, neruo ligato, paralyfin musculi, ad quem tendit, produci constat. Auctor demonstrare annititur, experimentum hoc minime docere, fluidum nerueum pro motus muscularis instrumento habi-
tuali habendum esse, disputatione inprimis contra p. 47.

III. ALBINUM directa. Musculum enim tres partes similes, vena scilicet, arteria et neruus cum reliquo corpore non solum connectunt, sed et eundem ingressae, substantiam ipsius maxima ex parte constituunt. Arteria vero, vti Cl. Auctor quinta
exercitatione docet, compressa vel ligata, musculi p. 55.
quoque paralyfis sequitur, idemque phaenomenon, venis quoque, musculum adeuntibus, ligatis, obseruari solet. Paralyfin vero, quae arteriae ligaturam concomitatur, non solum oriri ex defectu fluidi ad motum muscularem necessarii, sed et ex parte quoque produci ex stagnatione sanguinis in vasis, quae a progressiuo sanguinis motu et vi cordis atque arteriarum sublata, proficiscitur, Noster putat, cum hic sanguis contractili musculorum potentia p. 62.
valide resistat. Eadem quoque ratione succus nerueus ad vasa, in musculo distributa, delatus, ibidemque, neruo ligato, stagnans, contractionem musculi impedire valet, neque minus, quae ex venae ligatura proue-
nit paralyfis, soli fluidorum in musculo stagnationi p. 59.
adscribenda est. Cum itaque cuiuscunque humoris transitus, per musculum impeditus, paralyfin producat, sequitur illam, quae influxu fluidi neruei ad illum internum accidit, minime probare, motus muscularis instrumentum neruos esse.

Sexta exercitatione Cl. Auctor probare anni p. 68.
titur, paralyfin musculi, cuius neruus resectus est, minime probare, vim motricem ex neruis oriri, cum simile phaenomenon, arteria ad musculum quendam tendente,

p. 70. tendente, resecta obseruetur. In utroque enim casu eadem, qua in nervi ligatura fieri solet, ratione stagnatio fluidorum in nervis et vasis arteriosis fibras musculares ita comprimit, ut illae nullum plane motum exercere valeant. Vena contra incisa, nulla paralyfis oritur, sed potius musculorum vis contractilis, durante sanguinis venosi profluio, ita tandem increfcit, ut coerceri nequeat, sed convulsiones tandem vniuersales sequantur. Cum vero ex Auctoris Cl. mente, sanguis, vena incisa, per vasa muscularia celerius moueatur, atque hinc fibris muscularibus minorem resistantiam opponat, inde concludit, fluida quaelibet arteriosa et neruea motibus animalibus officere potius, quam pro ipsorum causa materiali habenda esse. Tandem ad obiectiones quasdam respondet, docetque, primum convulsionem, quae, vena incisa, oritur, non a resistantia fluidorum imminuta et largiori sanguinis fluidique nervei influxu pendere, idque ex motu fibrarum, a corpore subito abscissarum, quae, more solito, adhuc per aliquod tempus moueri pergunt, probat; deinde hunc motum, in portione musculari abscissa superstitem, sanguinis aut succi nervei reliquiis prius huc, musculo illaeso, adhuc delatis, minime adscribendum esse. Si enim eiusmodi reliquiae in hoc casu ad motum muscularem continuandum sufficerent, sufficerent etiam tunc, quando, ligatura vasis nerveis et sanguiferis iniecta, paralyfis oritur, quod tamen nequitquam obseruatur.

p. 85. Septima exercitatione, de vi motrice, quae fibris muscularibus ipsis insita est, et quam non aliunde accipiunt, disputaturus, primo demonstrare annititur, materiae naturam nihil obstare, quo mi-

p. 90. nus particula quaeuis corporea spontaneo motu feratur: et deinde corpora dari, in rerum natura sponte mota, siue quae motu spontaneo feruntur, quin

quin credibile esse, corpora vniuersa sponte moueri, p. 105.
idque in octaua exercitatione vltius probat, variis
argumentis et exemplis, v. c. planetarum, quae cir-
ca solem perpetuo mouentur, effectuum virium p. 114.
magneticarum, radiorum lucis, materiae electri-
cae etc.

Nona exercitatione tertium principium ani p. 122.
male sensationem esse Noster docet, quae in sub-
stantia cerebri medullari et neruea sedem suam ha-
bet, et cuius causa non minus, quam motus ela-
stici et muscularis, tanquam primi et secundi prin-
cipii animalis, causa ignoratur. Hinc ipsis fibris
encephali et sensationis quandam vim inesse, ner-
uosque sensationum animalium instrumenta esse,
contendit, neque hunc sensum a fluido nerueo
produci, sed potius a principio neruorum filamen-
tis insito. In fine huius exercitationis, ad alteram p. 132.
huius operis partem transiens, ea, quae et in hac
exercitatione et in praecedentibus fusius exposi-
ta fuerunt, in vnum collecta, Noster proponit.

Iam in decima exercitatione ad explicationem p. 141.
effectuum, qui tum in sano, tum in aegroto cor-
pore, per tria haec cohaesionis, motus et sensa-
tionis principia, a se inuicem probe distinguenda,
oriuntur, Auctor transit, primumque effectus tam
salutares, quam noxios enumerat, qui fibrarum so-
lidarum cohaesioni iustae, vel vitiatae debentur.
Cohaesionis principium omnibus fibris et ipsis quo-
que muscularibus atque nerueis implantatum est.
Fibras autem, quibus corpus humanum componi p. 143.
tur, a se differre, neque, vt BOERHAAVIUS do-
cuit, omnes partes neruosis fibris contextas esse,
aut in specie fibras musculares ex nerui vltimi ex-
pansione tenuissima oriri, pluribus argumentis con-
firmat. Nihil enim nerueum esse asserit, nisi quod
pariter sentiat, nullamque partem muscolum dici
mereri

- mereri, nisi quae motum alternum habeat. Ab
- p. 147.** hac autem musculari fabrica etiam vasa sanguifera, nec venas solum, sed arterias quoque remouet, fibrasque tantum elasticas arteriis inesse sanguinique promouendo illas non solum sufficere, sed et circulationem sanguinis necessario maxime turbari, planeque sisti debere, si tunicae arteriarum, musculari
- p. 149.** more, in sanguinem agerent, autumat. Transit tandem ad effectus ipsos, quos primum animale principium in sano atque aegroto corporis statu habet, primumque de ossium et cartilaginum compage diuersa, atque de ligamentorum tono, tam sano, quam morbofo disputat.
- p. 155.** Vndecima exercitatione ad effectus huius principii in vasis et morbis, ex nimia strictura et laxitate eorum oriundis, Cl. BATTIE transit, variaque mala recenset ab elasticitate partium corporis humani, morbose aucta vel imminuta, oriunda. Inprimis vero hanc doctrinam duodecima exercitatione declarat scorbuti exemplo, cuius causam primariam in solidarum fibrarum laxitate posuit, indicationemque curatoriam in hoc morbo triplicem facit, 1) vt vasa lymphatica, inprimis onerata depleantur, 2) vt fluida stagnantia in pristinum orbem reducantur, et 3) vt fibrarum simplicium laxitas, tanquam causa primaria, tollatur.
- p. 185.** Exercitatione decima tertia effectus salutes et noxii principii secundi animalis, quod in muscularis sedem suam habet, vis scilicet illorum motricis, iudicantur. Declaratur vero hoc inprimis cordis exemplo, in cuius fibrarum motu aequae ac in motu reliquarum fibrarum muscularium corporis humani nullum antagonismum locum habere putat, sed cauitates eius inuicem sponte patere non minus, quam obturari. Contractio autem morbofa fibrae
- p. 190.** sine animali voluntate, spasmus, quietis morbofae status

status paralyfis, Nostro dicitur, quorum morborum varias species, diuersasque morbosas adfectiones huc referendas paullo curatius examinat. Atque haec quoque tractatio continuatur exercitatione de p. 195: cima quarta, qua Noster docet, duas species spasmi esse, musculo scilicet motu reciproco agitato, aut conuulso, vel pertinaciter contracto, quem constrictum dicit, effectusque spasmi et conuulsionis fibrarum tam in hac, quam in subsequente exercitatione vltius perquirat. Ex spasmo cordis febris p. 205: oritur, hinc nullam differentiam inter febres inflammatorias et nerueas Auctor concedit, neque putridam febrium causam esse posse, putat.

Exercitatione decima sexta effectus tum salu. p. 220: tares et noxii principii tertii animalis siue sensationis, tanquam fibrarum neruearum functionis, in statu sano et morbofo, enumerantur, cui quoque argumento exercitatio decima et septima dicata est. Pri. p. 230: mum vitium est sensatio supra modum aucta, siue nimia sensibilitas, secundum sensationis defectus, tertium sensatio viuida quidem, sed deprauata et fallax, sine insania.

Exercitatione decima octaua Cl. Auctor docet p. 243: in secretionibus animalibus, in glandulis peragendis, tria principia animalia, fibrarum scilicet muscularium actionem, sensationem neruearum et cohaesionem operari et consociari, huicque translationi varia corollaria de effectu medicamentorum variorum p. 251: in glandulas adiicit.

Iam in exercitatione decima nona Cl. Auctor, p. 255: quid principia tria animalia vltius vsui medico conferre valeant, inuestigaturus, docet malorum animalium effectus nonnullos, et multas causas remotiores omnino praecaueri, aut radicitus tolli posse, licet proprietatum animalium causa intimior nondum detecta sit, attamen inter has ipsas causas

multae quoque occurrunt, quae nulla ars praeu-
tere, vel remouere potest, caussae scilicet omnes,
quibus natura sedem suam in fibris ipsis solidis po-
p. 260. suit. Quotiescunque enim principiorum alterum
ita peccat, vt alterum quoque principium in con-
sensum secum trahat; quotiescunque fibra quaeuis
animalis intrinsecus laeditur, vt inter caussas morbi
cuiuslibet remotiores locum obtineat, tunc medici-
na nihil praestare potest.

p. 263. Exercitatione vicesima de medicina rationali,
quae a mediis quibusuis, aut datis, aut demonstratis,
conclusiones certas depromit, in vniuersum Auctor
disputat, actionemque corporum medicae arti ob-
iectorum absolutam et mechanicam ab actione cor-
porum relatiua distinguit, eamque iterum in duas
species, singularem et specificam, diuidit. Prior abso-
luta actio sola ad medicinam rationalem, relatiua
vero ex parte tantum pertinet, cum sensu stricto
experimentalis sit, et praecepta quaelibet physices

p. 275. generaliora aspernatur. De actione tandem corpo-
rum specifica, quae relatiuae actionis species est,
exercitatione vicesima disputatur.

p. 295. Exercitatione vicesima secunda et vicesima ter-
tia Cl. Auctor consequentias quasdam ex prae-
missis obortas in medium profert, v. c. de similitu-
dine gentilitia, morbis haereditariis, quae tamen,
ne limites nobis praescriptos transcendamus, omit-

p. 307. timus. Vltima tandem exercitatione disquiritur:
an fluida animalia physiologiae vel pathologiae prin-
cipia vlla suppeditent? atque an fluida animalia ita
mutari possint, vt ipsorum vitia caussae morborum
proximae sint? quod vtrumque Noster negat simul-
que docet, nec ex humoris cuiusdam v. c. sangui-
nis vel bilis praedominio, temperamenta oriri, nec
fluidum nerueum dari, nec acrimonias humorum
caussas

causas proximas morborum, nec lentorem, aut acrimoniam febrilem, febris causam esse.

XXIV.

Aphorismi de cognoscendis et curandis morbis nonnullis ad principia animalia accommodati a GULIELMO BATTIE, Med. D. Londini apud Ioh. Whiston et Beni. White 1760. 4. 1 Alph. 15 pl.

Prin cipia animalium in priore opere, de quo mox ad Lectores. retulimus, stabilita Cl. Auctor magis adhuc confirmare et vsui publico accommodare decreuit, aphorismis quibusdam practicis, physiologicae doctrinae antea prolatae, superstructis. Cum vero morbi plerique acuti, ex Auctoris mente ideo praecipue exitiosi sint, quod partis cuiusdam vitalis inflammationem secum coniunctam habeant, de inflammatione breuem dissertationem praemittit. Causam inflammationis quam proximam in musculorum quorundam affectione spasmodica Noster ponit, cum hic spasmus non modo dolorem, sed et ex compressione vasorum et conquassatione fluidorum calorem, fluidorumque motu intercepto, tumorem quoque producat. Ex hac itaque hypothese non modo causas et effectus inflammationis Noster explicat, sed etiam in curatione eiusdem, medicorum curam praecipue contendit in eo versari debere, ut non modo inflammationis causa siue spasmus minuatur remediis, quae actionem muscularem cohibent, vel tollunt, vel in ordinem redigunt, v. c. cortice Peruviano, opiatis, acribus, quae tamen remedia cum cautionibus hic propositis applicanda sunt, sed et spasmus effectus i. e. inflammatio ipsa tollatur et compescatur remediis, quae calorem et

fluidorum stasim minuunt, venaeſectione ſcilicet. Sanguis tamen non eo uſque mittendus eſt, donec cruſta coriacea ablens venaeſectioni terminum ponat, ſed etiam hac in re cautio adhibenda eſt, ſimulque ſalibus neutris et ſaponibus, veſicatoriis et cucurbitulis ſiccis fluidorum reſiſtentia, ſpaſmus et humorum affluxus tollatur.

In aphoriſmis ipſis regulas, in morborum curatione obſeruandas, eo ordine proponit, ut initium faciat a capite, et primo de ſyncope, apoplexia, paralyſi et epilepſia agat, tandemque ad cephalalgiam et reliqua mala, quae in capite ſedem ſuam habent, progrediatur, atque ſingulis capitibus varia remedia et obſervationes, ex aliis Auctoriſibus collectas, ſubiiciat. Notandum tamen eſt, hoc ipſo libro Auctorem Cl. regulas practicas non ſemper principiis, in priore libro, ſuperius indicato, propoſitis, prorsus accommodare. Illum enim aliquid influxui neruorum tribuere, neque fluidorum quoque deprauatam mixtionem, inter cauſſas morborum omnino referendam eſſe, plane negare ex variis huius libri locis patet. Quo vero de ipſa ratione, qua Cl. Auctor regulas practicas proferat, Lectores iudicare poſſint; ſpeciminis loco praecipua ex iis, quae de angina habet, hic addamus. Homo, cui deglutiendi facultas, aut tollitur, aut impeditur, angina laborare dicitur, quem quidem deglutitionis defectum ſaepe quoque ſtrangulatio comitatur, ita tamen, ut ſtrangulatio deglutitioni laeſae, nec ſemper, nec neceſſario adiungatur, atque potius ad reſpirationis vitia referenda ſit. Hinc angina Noſtro muſculorum, deglutitioni inferuientium, impotentia dicitur. Huius cauſſae modo *quam proximae* ſunt, i. e. fibrarum muſcularibus intrinſecae, modo exterae. Eſt vero haec impotentia etiam aut absoluta, ſi fibrarum muſcularium actiuitas vndecunque amiſſa eſt, aut
relatiua

relatiua, si obstaculum aliquod adest, fibris iisdem, per se satis actiuis, non facile superandum. Absoluta debetur causis iisdem, quae paralyfin producunt, relatiua vero musculorum pharyngis spasmus, vel pharyngis, aut oesophagi inflammationi et tumori purulento, vel oedemati, aut scirrho. Absoluta et relatiua spasmodica nullum tumorem ostendunt, qui reliquas species comitatur. Praetermissis signis omnium harum specierum ab Auctore traditis, ad prognosin progredimur, ratione cuius anginam spasmodicam et paralyticam, tumore nullo notatam, raro sanari posse contendit. Quod curationem tan- p. 89.
dem attinet in paralytica vesicatoria et stimulantia Noster adhibere iubet. Spasmodica primo sanguinis detractionem per venaesectionem, atque per cucurbitulas et hirudines postulat, cautione habita ne vasorum subita depletione spasmus augeatur: deinde specifica antispasmodica, vesicatoria, quae deplent et spasmum leniunt, atque bronchotomiam, quae mortem pro tempore auertit. In inflammatoria requiritur primo venaesectio, sanguinis deinde reuulsio per vesicatoria, salia cathartica, atque diuretica, porro remedia empirica ex nitro et salibus mediis, quae antiphlogistica, aut forte antispasmodica sunt; tandemque fatus et gargarismata etc. relaxantia. In purulenta abscessus lanceola aperiatur, vel emetico, aut gargarismate acriore rumpatur. Oedematosa cathartica hydragoga, vomitum stimulis salium empiricis, mercurio addito, potentioribus excitandum, vesicatoria, tandemque gargarismata acriora, et si vasa depleta iam sint, adstringentia postulat. Scirrhusa tandem angina nullam medelam admittit, et cum acria omnia noceant, topicis tantum lenioribus tractari debet.

Praelectiones medicae duodecim, in theatro Collegii Medicorum Londinensium habitae, a THOM. LAWRENCE, Med. D. Collegii eiusdem socio. Londini apud Io. Whiston et Beni. White. 1757. 8. 1 Alph. c. tab. aen. 1.

Cum in hoc libello variae doctrinae medicae partes tangantur et cum veterum sententiis conferantur, non incongruum duximus, ordinem rerum propositarum, quem sibi Cl. LAWRENCE elegit, enarrare atque nonnulla breviter illustrare.

p. 1.

Prima praelectio continet calvariae considerationem eiusque utilitatem, capacitatem, robur, futuras, membranas, cerebrum inuoluentes, processus, ac sinus. In calvaria formanda ad quatuor potissimum respexisse naturam autumat Noster. Ac primum quidem, ut cerebrum loco satis amplo, eiusque figurae adaptato, quam minimo autem parietum ambitu contineretur: deinde, ut valide muniretur cerebrum, et tertio, ut ei, in iunioribus quotidie incrementi, amplior in dies daretur locus, ac tandem, ut arteriis, venis et nervis viae promptae apertaeque pararentur. Quod attinet ad tertium calvariae usum, Auctor Cl. eum icone, praeternaturalem calvariae dispositionem prae se ferente, demonstrat, ubi in quinquenni puero calvaria, propter futuram sagittalem oblitteratam, secundum latitudinem iusto arctior, in longitudinem vero abnormem producta est, et incrementi cerebri molit cessit. Plus enim id quam vice simplici, cum in pueris teneris materia, quam ad ossa duranda natura comparauerat, in membranas, inter haec medias, impulsa substitisset, deletisque futuris, ossa coaluissent, figuram capitis naturalem in aliam vidit

dit mutatam, et ita cerebri incrementis vis, quae in ossium compage diuellenda parum valuillet, ossibus in longum extensis, cauum calvariae ampliavit. Meninges porro compactas duras, tendinosasque affirmat, quarum motum contra BAGLIVIVM aliosque non a musculosis filis deriuat, dum asserit, se quidem lacertos quosdam, ligamentorum naturam referentes, reliquisque filis crassiores, interdum quoque rubicundiores vidisse, nunquam autem musculosos.

Argumentum praelectionis secundae sistunt p. 24. tunica aranea, meninx tenuis, arteriarum, ad cerebrum euntium, origo, cursus et distributio, cerebri fabrica eiusque partes.

Tertiae praelectionis argumentum continet p. 54. naturam corporis animalis, facultatum diuisionem tripartitam, quae in vitalibus, animalibus et naturalibus cernitur actionibus, cerebri vsum in vniuersum, cerebri et cerebelli vsum secundum WILLISIVM, neruorum naturam, ganglia, sympathiam, exilitatem, fines, vim duplicem, sensum nimirum ac motum. Sympathiam neruorum, qui vndique in corpore sunt, non vbique assumit Noster, asserens, irritationem narium sequi sternutationem, vti explicant ob quinti paris cum neruo intercostali coniunctionem: cur autem non tussim, non singultum, non vomitum propter mutuam neruorum quinti, sexti et octauo paris coniunctionem? Aliam igitur huius effectus causam necessariam, arbitrat Noster, quae in principii vitalis *ἐνεργεία* ei relictius, quam neruorum *συμπαθεία* quaeri posse videtur. Nerui porro sensus et motus faciunt, quo p. 74. rum motuum duo genera Noster constituit; vnum efficitur musculorum contractione, alterum respicit varium tonum corporis, ideoque motus tonicus ab eo appellatur, quippe qui vel intenditur,

vel remittitur, et a vi illa naturali, qua particulae corporis minimae siue elementa sibi inuicem adhaerescunt, nec non ab ipsa elasticitate, plane differt. Quapropter quoque tres, sanguinem per corporis vasa promouendi statuit causas: contractionem nempe cordis, arteriarum elasticitatem et tonum vasorum tensiorem et remissiorem, qui humorum cursum quasi habenis laxatis, vel adductis ita flectit, cohibet, moderatur, vt rerum natarum diligentissime ratio habeatur. Quem quidem illustrat lipothymiis, variisque celeberrimis animi perturbationum effectibus, celerrima oculi illacrymatione, ex irritatione puluisculi acrioris orta, variisque haemorrhagiis, vt haemorrhoides, menstrua aliaeque, per anastomosis vasorum oborientes, quae omnia, toni harum partium celeriter mutato moderamine, quam citissime in corpore eueniunt.

P. 85. In praelectione quarta proponitur apoplexia eiusque definitio, imminentis ac praesentis signa, a morbis similibus differentia, aegri, apoplexiae expositi, causae earumque diuisio in remotiores et

P. 91. propiores. Motum non semper aboleri in apoplexia, quid quod vim musculorum maximam interdum superesse posse, asserit Noster, ideoque duas apoplexiae effecit species: cum nimirum et sine corporis rigore, cuius signum pathognomonicum ponit in abolitione sensuum omnium cum stertore

p. 104. et crassa turbidaque vrina. Causae propiores, missis remotioribus, sunt, quae cerebrum ipsum spectant, et in humoris alicuius plus iusto maiore in vasa cerebri congestionem, vel in eius e vasis intra calvariae cauum effusione, vel in materia morbosa, crisi mala in cerebrum deposita, vel in venenis quibusdam, soporem efficientibus, conspiciuntur.

Praelectio

Praelectio quinta offert vim caussarum, ap. 114.
 Nostro propositarum, apoplexiam efficiendi, porro
 ea, quae post apoplexiam euentura sunt, apoplexiae
 imminentis praeservationem et praesentis curatio-
 nem, recidivas, dein cari naturam et signa, caus-
 sas et medendi rationem. Abolitio sensuum et
 motuum triplici oritur modo: vel a cerebri destru-
 ctione, vel a meatuum aut vasorum eiusdem mini-
 morum obstructione, vel a valida cerebri compres-
 sione. Carus, vbi sopor absque febre profundus,
 relicto tamen sensu, acriore stimulo excitato, adest,
 apoplexiae affinis a Nostro dicitur, qui cadit in
 omnem aetatem; cum e contrario apoplexia iis so-
 lum, qui annum quadragesimum egerunt, exceptis
 iuniorum, per casum ab alto, ictum, vulneraque
 omnino apoplexia tactorum, exemplis, conuenit;
 nec vnquam in caro humoris alicuius conspi-
 citur effusio, vti in apoplexia, sed plerumque ce-
 rebri compressio siue decubitus, inde fit, vt, caro so-
 luto, secunda adsit valetudo, apoplexia autem sub-
 lata, remaneat paralyfis. Quid vero cerebri com- p. 135.
 pressio valida soporem arcessendi valeat, ex cuius-
 dam Parisiensis exemplo intelligitur, cui, cum ma-
 xima caluariae pars casu quodam esset ablata, a le-
 uiori cerebri compressione visus obtusior factus
 est, a validiore aurium tinnitus et a magis validio-
 re sopor profundus exoriebatur. Quamquam au-
 tem carus, cum apoplexia comparatus, minus af-
 ferre videtur vitae periculum, tamen suadet Noster,
 purgatis enemate primis viis, venaesectionem, ne
 apoplexia inde oriatur.

Iam in praelectione sexta persequitur Noster p. 141.
 lethargi signa eiusque differentiam a morbis simi-
 libus, proximam causam, prognosin, medelam,
 neruorum paralyfin, eiusque futurae atque prae-
 sentis signa, causas, prognosin, curationem. In-

terest inter lethargum et apoplexiam, quod in hac sensus omnis perit, in illo autem homo et pulsus sentit et vocatus audit, interrogatusque respondet, accedente praeterea lethargo febre lenta, quippe qua optime a caro dignoscitur. Nec raro lethargus in phrenitidem mutatur, interdum suppuratione pectoris, ut in lethargo cum peripneumonia coniuncta, quam tussis pituitosa comitatur, interdum pure, ex aure promanante, finitur. Quod

P. 158. spectat paralyfin, eius causam non semper in parte cerebri, lateri corporis resoluta opposita, quaeri oportere, nec fila cerebri medullosa, in contrarias partes ducta, sese mutuo decussantia, causam huius phaenomeni esse, nec semper paralyfin a nervis, sed potius a vi principii vitalis pendere; id quod demonstrat ex motu paralyticorum, graui aliquo periculo v. c. incendio perterritorum excitatorumque, et aegrorum, febribus pestilentialibus laborantium, ubi ab initio omnis vis musculosa subito perit, Noster arbitratur.

P. 173. Praelectione septima tradit Noster conuulsiones, spasmus eiusque causas, medendi modum, tendinum subsultum eiusque causas, prognosin et sanationem. Distribuit Cl. Auctor conuulsiones in quinque species, quarum prima est spasmus *Φυσώδης*, secunda musculorum contractiones breues et repetitas, febre praesente, quae a medicis subsultus tendinum nuncupantur, spectat; tertia rigor neruorum, ubi dolor adest, quarta chorea sancti Viti, ubi sensus non deficit, quinta epilepsia dicitur.

P. 196. In octaua praelectione inquit Cl. Auctor in neruorum rigorem eiusque diuisionem triplicem; tetanum nimirum, opisthotonum et emprosthotonum, horumque signa, diagnosin, causas, prognosin, medendi methodum, nec non choream sancti Viti,

Viti, diagnofin, homines, huic morbo maxime oportunos, et medelam expendit.

In nona praelectione epilepsia eiusque prae-p. 224
sentis ac futurae signa, diagnofis, aegri, huic morbo expofiti, cauffae, morbi diuifio in idiopathicum et fymptomaticum, prognofis medicamentaque antiepileptica confiderantur. Epilepsia, quae et morbus facer, feu *νῆσος σεληνίακη* TRALLIANI, feu morbus puerorum HIPPOCRATIS, feu morbus comitialis feu morbus caducus dicitur, veniens interdum fentitur aura quadam frigidiore, aut alia moleftia inexplicabili, ad caput tendente, ac tum fuadet Nofter, ipfum membrum, vbi hoc primum animaduertitur, fascia constringere feu igne, aliove medicamento cauftico vrere, quo, exulceratione excitata, materia, ad caput tendens, intercipiatur, vel effluat. Caeterum cinnabarin, fales alcalinos, radices valerianae et poeoniae, lafer, caftoreum, mofchum, vt praecipua medicamenta antiepileptica et neruina commendat.

Quid in animale conferuando neruorum vis in p. 255.
vafis intendendis et remittendis, quid in humoribus conficiendis, distribuendis et tandem fecernendis valeat, ex decima elucet praelectione. Duplicem omnino fenfum in animalibus arbitratur neceffarium Cl. Auftor, quorum vnus rerum, extrinsecus oblatarum, qualitatibus vel harum euentis, dolori et voluptati percipiendis aptus eft, alter rebus, in animante intus oblatis, inuigilans, excubias agit, vt pro his, hoc vel illo modo fefe daturis, motus vitales apte inftituantur.

Pergit Cl. Auftor in praelectione vndecima p. 277.
vim neruorum in morbis arcendis et propellendis explicare et difquirere catarrhum eiusque praefentis ac instantis signa, differentiam a peripneumonia, phthifi, naturae confilium arceffendi catarrhum

rhum, medendi rationem, porro catarrhum suffocantem, homines, huic morbo obnoxios, eiusque praesentis signa, a similibus discrimen, causam proximam et medelam, nec minus anhelationem seu asthma, eiusque diuisionem, asthmatis catarrho similis, signa, causas remotiores, hominum ad hunc morbum procliuitatem, prognosin et curationem. Nonnullis, medicinam methodicam spectantibus, tractatis, ad tria omnino respexit Noster in arcescendis et propellendis per neruorum vim morbis: nimirum primo ad strictum; secundo ad fluens et tertio ad mixtum. Qua ratione quemque, qui in quocunque morbo, ei, quod ex his est, contrarium op-

p. 281. ponit, recte mederi posse Auctor Cl. arbitratur. Catarrhi seu destillationis tres sunt veterum species, duae caput, tertia pectus occupat; conueniunt autem omnes tres inter se, siquidem in omnibus humores vel in caput, vel in fauces, vel in pulmonem compellendo, natura, quod peregrinum est, excretionem solito copiosiore excitata, eliminare molitur. Omnis igitur catarrhorum curatio in eo versatur, ut humores, a cute in pulmonem pulsi, ad eandem denuo reuocentur, sin id minus eueniat, tota cura in toni moderamine posita est, ut, nimio humorum impetu, ad pulmones urgente, impedito, id, quod sanitati aduersatur, tussis ope expellatur.

p. 282. Ad catarrhos quoque referunt catarrhum suffocantem, infantibus iisque inprimis, quibus pustulae, illi aetati solennes, quacunque de causa recessere, et senibus pituitosis, laxis, obesisque valde communem, cuius praecipua Nostro videntur medicamenta, praemissa venaesectio, si opus fuerit, enemate, vesicatoriis, et vomitu excitato, nonnulla succini praeparata, sal ammoniacum volatile, arum maculatum, valeriana, laser, gummi galbanum et ammoniacum, millepedes; morbi dein vi pro-

profligata, roborantia et alexipharmaca. Tum ad p. 294. alium morbum, a tōno vasorum inaequali ortum, Noster progreditur, quem asthma siue anhelationem appellant. Cuius quidem cum plura sint genera, in quibus recensendis magna auctorum est diuersitas, aptissima Nostro videtur illa diuisio; qua primum in anhelationem continuam et in illas, quae quiescunt aliqua tempora intermissionesque aegris praestant, dispescitur. Ex iis autem, alia certo ordine et periodo reuertitur, alia nullo certo temporum interuallo aegrum inuadit. Alia porro intermittentis anhelationis est diuisio, siquidem alia catarrhi naturam habet, alia ad conuulsiones rectius refertur.

Finem huic libro imponit duodecima praele p. 310. Etio, comprehendens abdominis haemorrhagias, ventriculi nempe, huiusque imminentis et praesentis signa, causas, diagnosin, prognosin, curationem; intestinorum porro, eiusque signa, a dysenteria et ab hepate suppurato differentiam, curam, fluxum hepaticum, haemorrhoides, signa earum internarum imminentium et apertarum, differentiam a reliquis intestinorum haemorrhagiis, homines ad hunc morbum pronos, naturae consilium, causam proximam, causas remotiores, haemorrhoides coecas, externas, medendi rationem. Antequam vero ad intestinorum fluxum sanguiferum Cl. Auctor deuenit, veterum medicorum de toto haemorrhagarum genere sententiam praemittere ei placuit. Quatuor potissimum illi earum effecerunt species, quae, vel a vasis disruptis, vi aliqua praecedente, vel ab erosione atque exesione, ut in carcinomate exulcerato et dysenteria cruenta, vel a vasorum finibus dilatatis et distentis, ut in fluxu menstruo, vel ab apertis vasis sanguiferis, ubi sanguis tenuior, per venarum tunicas quasi percolatus, destillat, uti fit in resolutione humorum et scorbuto, proficiscuntur.

tur. Quibus quidem explicatis et illustratis, Noster ad eas haemorrhagias accedit, quae a distentis vel disruptis vasis a sanguine, abundantius in has impulso, oboriuntur, quo et in his morbis nervorum moderamen vasa intendendi et relaxandi pateat. Liceat hic, praetermissis reliquis ventriculi et intestinorum haemorrhagiis, fluxus hepatici veterum et haemorrhoidum iniicere mentionem. Fluxus hepaticus, quem temere veteres hepatis imbecillitati adscripserunt, ille est apud veteres, ubi ex intestinis serum cruentum potius, quam cruor effluere solet. Quo aquosior nunc fluxus apparet, eo minor etiam obstructionis et inflammationis subesse metus, et eo tutius roborantia atque adstringentia adhiberi posse Nostro videtur. Haemorrhoides denique quod spectat, duplicem habet Noster earum diuisionem; vnam in externas et internas, alteram in coecas et apertas. Internae in ultimis venae mesentericae minoris finibus, sanguinem ab intestino recto vehentis, latent, externae, venas extremas iliacas, circa anum dispersas, occupant, et ex intestino recto eminent. Coecae sunt varicosae, apertae sunt fluentes.

XXVI.

Dierum criticorum, vt imparium et numero signatorum in morbis methodi et obseruationis, nec non vernalium consuetarum purgationum cum sanguinis missionibus confutationes philosophico-medicae BERNARDI FRANC. COST. RHAETI, Pesclauiens. Patrit. Phil. ac Med. D. Brixiae. typis Io. Bapt. Boffini, 1757.4. pl. 9ⁱ.

Quamquam HIPPOCRATES et multi post eum dierum criticorum rationem habuerunt, eosque accurate attenderunt, tamen cum multa indignatione Cl. Auctor in eos, qui huic sententiae fauent, inuehit, eosque argumentis, ex medica arte et aegrorum diuersitate depromptis, refutat, miraturque magnopere, ipsum HIPPOCRATEM, qui tamen ait: ars longa, vita brevis, tempus praeceps, experimentum periculofum, iudicium difficile, eadem statuere potuisse. Quod si enim, computatis diebus numero imparibus, morbi, eorumque natura posset erui, non admodum difficile esset morbi iudicium, et ita permultis rebus medicae artis addiscendis plane supersedere possemus. Cum enim omnes omnino homines non vnum idemque p. 12. habeant temperamentum, non omnium eadem fabrica, solidarum partium robur, et fluidarum sit consistentia, cum deinde maxima sit aetatum et sexus diuersitas, et vitae genus varium, atque inter nobiles et plebeios multum intersit; cum temporis vicissitudo, caussarum, morbos efficientium, diuersa sit multitudo, nec minus anni tempestates, aeris calor et frigus, humiditas et raritas seu densitas, maior minorue grauitas et elasticitas, cuius vim aequae
in

in homine, ac in barometro et thermometro, obferuamus, multum conferant ad morborum decursum dirigendum eorumque crifin mutandam, diuerfaeque regiones foli, aquarum, maioris minorisue a folari fphaera diftantiae fint animaduertendae, eiusdemque magis vel minus recti influxus varia efficiant edulia ac potabilia, quae quotidie fenfim in maffam chylofam, pofttea fanguineam deferuntur, ibique eiusmodi indolis, naturae, et proprietatis conftituunt humores, vti apparet ex endemiis et epidemicis morbis diuerfarum regionum; cum tandem magna aegrorum confpiciatur differentia in eo, quod ille vix primum morbi impetum fentiat, hic mox conqueratur, et inde quoque dierum criticorum ratio facile perturbari poteft; maxime ridicula ac medicae arti plane ignominiofa Noftro videtur dierum criticorum, vti folent, tam fedula et fida attentio, atque audacter afferit, faepe fe vidiffe, huic eadem impari, quod illi pari die, accidiffe. Quapropter Nofter potius laudat accuratam et fedulam fignorum obferuationem, ex arteriae pulfatione, vrina plus minusue colorata, turbida aut cum fedimento, parca aut copiofa, aliisque naturae operationibus, qualitate fecretionum et excretionum, nec non folidorum difpofitione, mollitie, raritate, elafticitate, pororum amplitudine, externarum partium et vifcerum, quantum fieri poteft, ftructura, defumtorum, et fic cum VALCARENGI et SUARDO, qui pari modo fuas direxerunt curationes, plane nulla dierum criticorum habita ratione, venaefectiones fuafit et alias pro varietate morborum, fymptomatum, cauffarum et fignorum elegit medendi methodos.

p. 48.

Haec erat dierum criticorum confutatio, altera directa eft contra purgationes et venaefectiones vernaes,

vernales, quippe quae saepe temere, cum corporis detrimento et lucri causa, a medicis adhibentur. Nemini enim alii purgationes et venaesectioes vernaes concedit Cl. Auctor, quam iis, qui victus abundantia, motus intermissione et omnium fere rerum non naturalium abusu peccant, ne inflammationes et obstructions oboriantur. Qui vero vernali tempore sanguinis efferuescentiis praeter modum laborant, et doloribus capitis, cutaneis pustulis, grauedine, vigiliis aut sopore cum inertia corporis et actionum tarditate male afficiuntur, iis pauca alimenta, nisi nimis laboribus sint occupati, et diluentia ex herbis recentibus cichorei, violarum, maluae, agrimoniae et similium, seu ex sero lactis commendat, quo, humoribus dilutis, et circulo humorum viuidiore facto, omnia, quae officiunt sanitati, possint ita eliminari, ne corpus, humoribus bonis simul expulsis, debilitetur atque lentae febres exoriantur, quod plerumque fieri solet, purgationibus et venaesectionibus vernalibus imprudenter institutis.

XXVII.

The natural History of Cornwall. The air, climate, waters, rivers; lakes, sea and tides; of the stones, semimetals, metals, tin and the manner of mining; the constitution of the stannaries; iron, copper, silver, lead, and gold found in Cornwall. Vegetables, rare birds, fishes, shells, reptiles and quadrupeds: of the inhabitants, their manners, customs plays or interludes, exercises and festivals; the cornish language, trade, tenures and arts. By WILLIAM BORLASE, Al. M. F. R. S. Rector of Ludgvan. Oxford printed for the Author by W. Jackson. 1758. fol. 3 Alph. 18. pl. 1 mapp. geogr. et tab. aen. 28.

i. e.

Historia naturalis Cornubiae. Aër, clima, aquae, flumina, lacus, mare eiusque aestus; de lapidibus, semimetallis, metallis, stanno et modo fodinas colendi; constitutio fodinarum stanni; ferrum, cuprum, argentum, plumbum et aurum in Cornubia repertum. Vegetabilia, aues rariores, pisces, testacea, reptilia et quadrupeda; de incolis, eorum moribus, consuetudinibus, ludis scenicis siue episodis, exercitiis et festis; lingua Cornubiensis, mercatura, feuda et artes. Auctore GUILIELMO BORLASE.

Laudabilem haud dubie operam prae caeteris impendunt ii, qui in vnius patrii soli productionibus, penitus cognoscendis, malunt versari industriam

dustriam suam, quam in externarum regionum miraculis suae curiositatis aliquod alimentum quaerere. Ita enim faciliorem naturalis historiae disciplina haberet spem, fore, ut ad iustum perfectionis gradum adscendisse tandem possit gloriari, eiusque fructus ad communem citius usum cuiusque terrae transferatur. Praestiterunt id, de variis suae terrae partibus, Angli; ita, ut in pluribus Britanniae provinciis fuerint, qui earum maxime naturae bona sedulo perquirerent; quo factum est, ut multa sensim nobis innotescerent, quae alias prorsus incognita mansissent. Vident hic Lectores Cornubiae historiam naturalem, provinciae profecto Angliae, quae haud facile alteri multitudine et praestantia corporum naturalium cedit, immo multas superat. Quapropter mirandum sane cuiquam videri posset, cur neglecta quasi ea tamdiu latuerit; nisi istius terrae, ab vrbe principe distantia et paucitas eorum civium, qui satis ad eiusmodi aliquod laboris genus, tum intelligentiae, tum animi haberent, istam admirationem quodammodo leuare possent. Tanto igitur plus gratiarum debetur Cl. huius libri Auctori, qui antiquitatibus Cornubiensibus, antea felici studio expositis, nunc etiam sua diligentia defectum historiae naturalis explere voluit. Et si enim non ex omni parte perfectissimum hoc opus appellare possimus; tamen non diffitendum est, multa illud bona continere, nosque multo longius in istius terrae notitia ducere, atque antehac eramus progressi. Impulit, vero Cl. Auctorem ad hoc studium, suscipiendamque explorandarum patrii soli diuitiarum, operam, desiderium BOERHAAVII, GRONOVII, LINNAEI aliorumque, qui mineralium Cornubiensium collectionem ante plures annos vehementer optauerant, a quo tempore isti rei maiori studio incubuit, nuncque in edendo hoc

opere, in auxilium vocavit, quae ante illum, RA I U S, L U I D I U S et W O O D W A R D U S sparsim in scriptis suis, de Cornubiae productionibus naturalibus, monuerunt.

p. 1.

Capite vero primo Cl. Auctor primum geographicam Cornubiae descriptionem dedit. Haec inter omnes Angliae prouincias, maxime versus occidentem sita, promontorii quasi ad instar, in oceanum protenditur, atque a Deuoniae comitatu, fluuio Thamar separatur. Constat in media parte, continuo collium siccioris soli iugo, ad vltimam vsque promontorii partem pertingente, lateribus in vtraque parte, versus mare sensim defidentibus. Steriles hi colles sunt saxi et erica tecti, illorum tamen altitudo vix 1200 pedibus superficiei maris altitudinem superat. Decliuia contra loca et quae in planitiem porriguntur, inprimisque fluminum ripae cultae fertilesque sunt. In eo littore, quod septentrionem spectat, satis parui tantum portus sinusque reperiuntur, longe autem maiores habet australe littus, quod septentrionali quoque longe humilior est. Stanni fodinae non in anteriore parte, quae Deuoniae adiacet, et fertilior est altera, reperiuntur, sed in steriliore parte Cornubiae, vbi illa iam in promontorium quasi angustatur. Haec tamen numero incolarum, quos stanni fodinae alunt, illam, quam agricolae incolunt, longe superat.

p. 5.

Secundo capite Noster de aere et tempestatum vicissitudinibus exponit. Cum Cornubia insulae sumillima sit, easdem quoque, quas aliae insulae, tempestatum vicissitudines solet experiri. Aer scilicet humidior est, terraque quotidianis fere imbribus humatur. Raro aer plane siccus est, ista tamen quotidiana pluuia non facile ita perpetua est, vt per totum diem duret, sed coelo etiam, vel densissimis nubibus tecto, tamen solis radii tandem per nubes pro-

prorumpunt. Frequentissimi inter ventos Eurūs et Fauonius, quibus humores aquosi ex Oceano aduehantur, qui frequentiorum imbrium causa sunt. Hinc quoque procellae crebriores satisque vehementes in Cornubia experiuntur. In vniuersum autem huius terrae aer, multas salinas particulas ob maris viciniam continet, vnde ferrum fere vbique facillime rubigine afficitur, nec arbores in aliquam altitudinem excrescunt, sed humiliores manent. Qui venti, salinas e mari partes adferentes, quantum detrimenti plantis adferant, inprimis animaduertitur post procellas. Eo enim tempore plantae, quas talis ventus tangit, marcescunt et in foliis earum, gustu sapor salinus obseruatur. Id tamen commodi quoque Cornubiensis aer habet, quod incolae leniore quoque hyeme fruuntur, ita vt myrti, aliaeque calidiorum climatum plantae, in libero aere, parietibus nullis inclusae, per totam hyemem durent. Terra niue vix vltra tres vel quatuor dies tegitur, et ver citius quoque, quam in aliis Angliae prouinciis, redit, neque calor aestiuus nimis grauis est, sed venti maritimi flatu temperatur, ita, vt in vniuersum optima sit climatis temperies et maxime incolarum sanitati conducens. Silentio praeterimus, quae Cl. BORLASE de variis fulguris effectibus, meteoris et similibus rebus habet, et tantum notamus, illum obseruationibus probare, gradus caloris et frigoris in Cornubia rarius, nec tam cito, quam Londini mutari.

Tertio capite de aquis Cornubiae exponit. Licet haec terra in vniuersum aquarum copia abundet, riuuli tamen, quibus machinae, ad fodinas necessariae, mouentur, rariores sunt, quam fert commodum eorum, qui has fodinas colunt. Licet vapores minerales (*Schwaden*) stanni fossoribus molesti sint, vix tamen exemplum exstat, lethales illos effectus produxisse. Aeris enim circulatio in fodinis,

canalibus sic dictis aereis, quae aerem ad fundum fodinae deferunt, obtinetur, et aquae quoque subterraneae, quibus hae fodinae abundant, motu suo aerem fodinarum mouent, et purgant. Inter purissimos fontes, qui ob lenitatem puritatemque aquae, soteriis adnumerantur, fons *Maderwell* et *Eunywell* inprimis notari merentur. Chalybeati frequentius occurrunt, inter quos ii, qui in dioecesi *Ludguan* sunt, reliquos virtute superant. Fons quoque *Keyrn - key* prope *Redruth* reperitur, cuius aquas stannum continere, perhibent.

- P. 36. Quarto capite de fluminibus et sinibus minoribus, (*Creeks*) ferendis nauibus aptis, Noster differit, variaque consilia de modo, nauigationem in iis magis promouendi, proponit.
- P. 49. Quinto de lacubus, quorum pauci tantum in Cornubia reperiuntur, et mari, quod Cornubiensia littora alluit, exponit, simulque de aestu maris, declinatione acus magneticae, quae in Cornubia ab initio huius seculi aucta est, et terrae motu in hac regione, inprimis an. 1755. et 1757. obseruato, varia monet.

- P. 59. Sexto capite solum huius prouinciae terrasque, quae in Cornubia reperiuntur, Auctor describit. In vniuersum loci elatiores et collium dorsa frigida et sterilia sunt, musco vliceque tecta, sub quibus terra aliqua nigra, minime fertilis, reperitur. Vbi aquae pluviales stagnant, turfaceum solum est, quod iunco tegitur. Sed vbi decliuiores fieri incipiunt, solanum tuberosum, deinde auena nuda, hordeumque tandem et secale colitur, tritici autem cultura non succedit. In vniuersum vero camporum maxima pars, pluribus silicibus repletur, ipseque humus, silicibus interiectus, adeo levis est, vt facile siccescat aut a pluuiali aqua abripiatur. Aliis in locis humus ex lapidibus, qui aeris tempestatumque vi dilapsi sunt et fatiscunt, constat, planiores vero campi

campi lutosi, rubrum colorem obtinent. In fodinis
 saepe terrae ochraceae cupri, ferrique reperiuntur.
 Plumbi ochra flavescentis est, obscuriorem vero fla-
 uedinem, quae magis ad brunum colorem vergit,
 stanni ochra obtinet. Bismuthi ochram rubram esse,
 dicit Cl. BORLASE, monetque metallorum fossiores
 Cornubienses ex terrarum harum praesentia con-
 cludere, venam metallo illo, cuius ochra reperitur,
 diuitem, haud longe abesse. Nec Cornubia terris, quae
 pigmenti loco adhiberi possunt, variisque argillae
 speciebus caret. Inprimis tamen inter Cornubiae p. 66.
 productiones naturales *steatites* notari meretur. *
 Haec in cauernis inprimis, non longe a mari remo-
 tis, ad *Lixherd* inuenitur, qui locus eius natalis, hic
 ab Auctore nostro, cum WOODWARDUS et HIL-
 LIUS hac in re errores quosdam commiserint, se-
 dulo describitur. Insigni colorum varietate ludit.
 Alba enim, pallide flaua, viridis, rubra et violacea
 reperitur. Alba nunc ad porcellanam parandam ad-
 hibetur, cui tenacitatem quandam largiri dicitur.
 Steatites, quae superficiei terrae proxima reperitur,
 longe mollior est ea, quae profundius sita est, et la-
 pidibus adnumerari debet.

Septimum caput de arenis Cornubiensibus agit. p. 71.
 In littore Cornubiae septentrionali, arena mobilis
 (*flugsand*) quae ventorum vi mota, totos campos
 tegit, maxima damna producit, cum in meridionali
 contra littore, nulla eiusmodi arena reperiatur. Non
 omnis arenae originem e mari esse, sed aliquam iam
 ab initio adfuisse materiemque, ex qua saxa coalue-
 runt, praebuisse, pluribus hic demonstratur. In dioe-
 cesi *St. Iust* collis reperitur, in quo filices rotundi
 Zz 4 plurimi

* Est *steatites vera* D'ACOSTA *Nat. Hist. of Fossils*
 p. 36. s. *cimolia purpurascens antiquorum* HIL-
 LII.

plurimi, per strata ita ordinati sunt, ut singulare spectaculum intuentibus exhibeant, quorum quidem filicum situs, hunc collem olim mare obtegisse, probat. Arena, in littore maris collecta, in omni Cornubia ob partes calcareas concharum coralliorumque admixtas, ad agros pinguefaciendos optimo cum successu adhibetur.

P. 84. Octavo capite de agricultura Cornubiensium Auctor Cl. exponit. Praeter arenam, ex littore maris allatam etiam agris pinguefaciendis, fuci et algae variae species, et pisces putrefacti, nec non sal, quod virtutem suam amisit, neque ad pisces condiendos amplius adhiberi potest, inseruiunt.

P. 90. Tribus sequentibus capitibus de lapidibus describitur, variaeque illorum species, in quibus metalla reperiri solent, sedulo describuntur. Ad pagum *Denyball* dictum, schistus reperitur, qui lenitate et duratione per plures annos in aere libero, omnes reliquas species, quae in Anglia reperiuntur, superat. Celebris quoque Granita (*Moorstone*) Cornubiensis * est, ex qua plurimi colles compositi sunt, cuiusque frusta, per omnem fere regionem dispersa, reperiuntur. In fodina aliqua prope *Redruth* lapis reperitur cellulosus quasi, qui aquae innatat ideoque *Swimmingstone* dicitur. Inter lapides pretiosiores Malachites et Crytalli, quae vulgo *Cornish diamonds* vocantur et Bristolienfes antecellunt, in primis notari merentur.

P. 128. Duodecimo capite semimetallorum, in Cornubia reperiundorum, historiam exponit Cl. Auctor. Licet nullus fere terrarum locus, ex Nostri mente, multitudine varietateque minerarum Cornubiam antecellat, vehementer tamen conqueritur, maximam

* Granita albiſſima micis magnis, nigris, argenteisque variegata. D'ACOSTA. l. c. p. 273.

mam huius thesauri partem, ab incolis, si stanni et cupri mineras exceperis, vel ex ignorantia vel incuria negligi. Ostendit tamen bismuthi magnam copiam, zincum porro, antimonium, magnesiā, molybdaenam et ipsum quoque cobaltum reperiri, cuius fodina in terris Ill. BEAUCHAMP ad *Guenap*, a Cl. SCHLOSSERO, Amstelodamensium medico, detecta fuit. Celebris illa apud mineralogiae scriptores Cornubiensium minera, *Mundic* dicta, nil aliud, quam marcasites siue pyrites figuratus est, qui inprimis cum stanni cuprique mineris mistus, harum vstulationem necessariam reddit. In fine huius capitis variae formae, in quas pyrites excrescit, describuntur.

De fissuris porro metallicis, siue rimis et caui P. 142. tatibus montium, (*fissures*), quibus venae metallicaе (*lodes*) continentur, differit. Earum directio variat, vt plurimum tamen ab occidente versus orientem in Cornubia excurrunt, neque vllam ad mare vicinum rationem habent, ita, vt diuersa earum directio minime aquarum marinarum subsidentiae adscribi possit. Pluribus deinde Cl. Auctor ostendit, eas iam a mundi creatione adfuisse, neque ab exsiccatione globi terrestris, tanquam rimas, terrae sicciscentis scissione productas, originem duxisse. De venis autem metallicis ipsis (*lodes*) sequenti capite p. 147. agit. Haec, vbi se in diem ostendit, fragmentorum (*shodes*) coaceruatorum copia tegitur, quam Cornubienses metallifossore *the broil* vocant. Fragmenta illa eundem colorem habent eiusdemque naturae sunt, qualis vena, atque aquarum vi per vicina loca dispersa, venam metallicam haud longe abesse indicant. Quapropter etiam in Cornubia fodinae, vt plurimum hac methodo inuestigantur, de qua re plura egregia hic Cl. BORLASE monet, variasque regulas, quas experientia stannifossore docuit, communicat. Quo angustior vena metallica
Zz 5 est,

est, eo maior metalli copia ex mineris, quae illam componunt, elici potest, ut plurimum vero crassitiam vnius tantum pedis, aut minorem adhuc habent. Praetermittimus observationes de venarum metallicarum directione et inclinatione et venis metallicis turbatis et ruptis, caussisque, quibus hae venae abscissae aut fractae fuerunt, atque ad caput decimum quintum progredimur, in quo de stanno Noster agit, cuius metalli fodinae hanc terram et adiacentes Silurum insulas, in quibus nunc nullae amplius reperiuntur, iam dudum apud veteres Romanos, nobiles reddiderunt. In omni enim terrarum orbe solae hae erant notae, usque dum medio seculi decimi tertii ab Anglico stannifossore, qui patriam, offensione suorum permotus, relinquebat, Germanicae etiam stanni fodinae detegerentur. Stanni autem minerae vel collectae et fixae reperiuntur, vel e sede sua motae et dispersae. Nam primum, vel venas metallicas (*lodes*) constituunt, vel strata horizontalia (*floors*) formant, (quod tamen rarius fit) vel in glandulis et maculis inveniuntur (*bunches and spots*), quae nonnunquam tanta in copia adsunt, tantumque metalli continent, ut laborem fossorum abunde compensent. Dispersarum vero minerarum (*shodes*) cumulus, in aliquo loco collectus, *stream* et si multum stanni iis inest, Cornubiensi lingua *Beuheyl* seu *a living stream* vocatur. Nonnunquam arena quoque stanno ditissima in vnum stratum collecta, reperitur. In vniuersum autem metallum, quod ex glebarum fragmentis accumulatis (*Streamwork*) elicitur, longe purius est et copiosius glebis quoque inhaeret, ita ut v. c. 20 librae glebae contusae et lotae, 13 libras stanni largiantur. Nonnunquam in eiusmodi locis stannum purum variae formae reperitur, quod a Iudaeis, qui

initio

initio seculi decimi tertii fodinas Cornubienses coluerunt, paratum fuit et *Iewish-tin* ab incolis dicitur. Eiusmodi metalli frusta, aquarum metallicarum vi, in superficie sua quodammodo exesa et crusta rubiginosa tecta sunt, quorsum, ut nos putamus, referenda est origo stanni puri, aliquoties recentioribus etiam temporibus in Cornubia reperti, et tanquam natium propositi. Iam Cl. Auctor ad modum, fodinas inuestigandi, progreditur, quod ut plurimum, ut superius iam adnotauimus, fragmentorum disperforum (*shodes*) ope fit, et pluribus adhuc a Cl. Auctore explicatur; tandemque rationem, qua minerae per puteos (*shafts*) et cuniculos (*adits*) eruuntur sollicite describit figurisque explicat, et de variis quoque machinis exponit, quarum ope aquae e fodinis educuntur. Inter has ob aquarum, quibus machinae circumagi possent, defectum, praecipue nunc in usu sunt machinae igne agitatae (*Fire-engine*) P. 172. quarum vberior descriptio hic communicatur. Eductae glebae, in cumulos dispositae, sorte inter fodinae dominos distribuuntur, tandemque contusae et lotae (ubi *black-tin* vocantur) ad furnos eliquatorios conferuntur, quorum directores cum iis, qui mineras has adferunt, sic paciscuntur, ut pro diuerso valore minerae, 8 ad 13 vsque partes stanni puri, ex 20 partibus minerae pendant. In furnis eliquatoriis vel lithantracibus (*pit-coals*) ignis alitur, iique furni proprie *melting-house* dicuntur, vel carbonum ope, qui *blowing-house* vocantur. Atque in his purissimum et mollissimum obtinetur stannum, licet ob sylvarum in Cornubia inopiam, paucissimi tantum eiusmodi reperiantur. Lithantraces vero omnes ex ducatu Walliae, nauibus adferuntur, Purum stannum singulis trimestribus in vrbes quinque deferatur, quae a longissimo inde tempore ad hanc rem destinatae sunt, et *coinage-towns* dicuntur, quia in
iis

iis stanni puritas examinatur, stannique massae (*Tinblocks*) signo aliquo notantur. Minerarum vero, quae in fodinis his reperiuntur, magna est varietas. Ditissimae glebae sunt crystalli stanni, inter quas albae, cinereae et rufescentes nigrescentibus longe rariores sunt. Eae autem sunt fodinarum Cornubiensium diuitiae, ut inter illas variae exstiterint, ex quibus aliquando annuo spatio, domini illarum 20000. libras Anglicanum, quod ultra 120000 thaleros nostrae monetae est, lucrati sint. Quae de iuribus fodinarum hic Noster habet, lectu forte iis, qui his delectantur, non iniucunda, ea, cum ad nos propius non spectent, praetermittimus.

p. 194.

Capite decimo sexto de ferro agit, cuius quidem minerae pluribus locis reperiuntur, quod tamen ob ligni inopiam, nullibi in hac terra ex iis excoquitur.

p. 196.

Longe maiorem autem fructum adferunt cupri fodinae Cornubiensibus, de quo metallo capite decimo quinto Cl. BORLASE exponit, cum inprimis recentioribus temporibus, immensa minerarum metalli huius copia, ex iis extracta fuerit. Inter mineras illas maxime vulgaris flava est, reperitur tamen etiam saepius aerugo natiua et ochra cupri coerulea, nec non minera cupri grisea. Rarius est cuprum sic dictum vitreum, (*red-ore* s. *fire-ore*) quod aliquando crystallos, crystallis minerae argenti rubri, satis ex Nostri mente similes, format. Nec ipsum cuprum nativum plane desideratur, quid quod nonnunquam satis copiose variaque sub forma occurrat, cum sit v. c. dendroides, foliaceum, capillare, etc. Ex omnibus vero cupri mineris, quae adeo copiose in Cornubia reperiuntur, nullum (saltem iis, quo haec Auctor Cl. scribebat temporibus,) cuprum in hac provincia eliquatur, sed glebae contusae et lotae ad furnos eliquatorios, quae in *Walesia* et ad urbem *Bristol* siti sunt, nauibus deferuntur.

runtur. Quae quidem agendi ratio, quamvis parum proficua videatur, iis, in quorum possessione fodinae sunt, tamen non ita noxia est, ut omne commodum auferat, cum potius ingens adhuc lucrum inde proficiscatur.

Argenti contra minerae rarissimae sunt. Li. p. 209. cet enim aliquando argentum natium in quadam huius regionis fodina repertum fuerit, tamen neque ex cupri, neque ex plumbi mineris aliquid argenti, ob glebarum ignobilitatem vel eorum, qui huius rei curam habent ignorantiam, educitur. Neque plumbi fodinae, cuius metalli vestigia per omnem hanc regionem copiose reperiuntur, multum coluntur, ita, ut omnino fatendum sit, metallurgiam in Anglia nondum ad eum perfectionis gradum accessisse, ad quem in nostris regionibus peruenisse illam, gloriari possumus. Aurum in aceruis p. 213. glebarum accumulatarum (*streamwork*), inprimis circa *Grampond* reperitur, et nonnunquam ab ignaris ad furnos eliquatorios vna cum stanni glebis contusis, delatum fuit.

His ex minerali regno propositis, ad vegetabi- p. 217. le Cl. Auctor transit, et de plantis terrestribus et marinis differit. Paucissimas sylvas in Cornubia reperiri, supra iam monuimus, recentioribus tamen temporibus plures novae plantationes institutae fuerunt, et inprimis platanus copiose satus fuit. Subterraneae quoque sylvae, ex fossilibus arboribus compositae, haud raro occurrunt, ita quandoque comparatae, ut arbores erectae stent, quod solum aliquando vna cum arboribus subsedisse probat. Ea est coeli Cornubiensis clementia, ut myrti, gerania et iasminum, sub dio per omnem hyemem durent, et anno huius seculi quinquagesimo septimo, aloë americana, in horto plantata, neque vllō tegmine munita,

munita, flores produxerit, posteaquam per triginta tres hyemes in aere libero substitisset. Additur plantarum rariorum, per Cornubiam reperiundorum, catalogus, inter quas *Sibthorpia* (europaea) *foliis reniformibus subpeltatis crenatis*, est. Damna, quae rorella, ab ouibus comesta, producit, non plantae noxia aliqua qualitate, sed vermibus ex *fasciolae* genere, quae radicibus huius plantae copiose adhaerent, adscribi debent. In rupibus nonnullis, in medio mari sitis, *Malua arborea maritima* et *Beta filuestris maritima*, radice perenni, ita vicissim per annos crescunt, vt, si malua inueniatur, beta non adsit, et contra. *Iuncus acutus capitulis sorghi* R A I I eam vtilitatem habet, vt radicibus suis arenam mobilem contineat, et ideo nonnullis in locis ad damna, quae ab hac arena, saepe totos campos tegente, oriuntur, auertenda, optimo cum successu plantatur. In primis autem plantarum submarinarum, vt fucorum, algarum etc. insignis copia in littore Cornubiensi reperitur, atque ab incolis ad varium vsum oeconomicum adhibetur. Non solum enim oues iis, si alia alimentorum genera deficiunt, vescuntur, sed et eorum combustione sodae aliqua species, *Kelp* dicta, in Silurum insulis paratur. Maximus tamen vsus harum plantarum ad agrorum pinguefactionem est. *Fucus membranaceus purpureus* singularem illam qualitatem habet, vt, manu calente, impositus, alterne quasi moueatur. Si quis calefactum eum tangit, mimosae ad instar contrahitur, ita vt *sensitius* omnino dici mereatur. Succum *lichenis marini*, interne et externe adhibitum, egregiam in cancro opem tulisse, Noster asserit. Praetermittimus, quae de spongiis, escharis et corallinis, in littore Cornubiensi reperiundis, habet, cum earum maxima pars **ELLISII** laboribus magis innotuerit. Est inter haec corpora praecipue notabilis *porus ceruinus*

IMPERATI, quem alias in mediterraneo tantum mari reperiri, Auctores putauerunt.

Capite vicesimo primo et sequentibus de ani- p. 242.
malibus Cl. Auctor exponit. Inter aues praecipue *Coruus* (graculus) *rostro pedibusque luteis* notari meretur, qui in rupibus imprimis circa promontorium *Landsend* copiose reperitur, atque in Anglia proprie *the Cornish Chongh* appellatur. Flavi sunt pedes et rostrum in iunioribus, magisque in foeminis, quam in maribus et facile mansuescitur solet elegans haec corui species. *Caprimulgus* etiam, sed rarius in Cornubia reperitur. Inprimis vero orae p. 248.
maritimae maximam auium marinarum multitudinem alunt. In capite vicesimo secundo, quod de insectis terrestribus et aquaticis inscribitur, etiam de caussa luminis, quod mare nocturno tempore spargit, disserit, et docet, simile fere lumen in Cornubia nonnunquam in aquis et paludibus, a mari remotis, obseruatum fuisse, omninoque cum iis consentit, qui vermes quosdam, phaenomeni huius caussam esse, putant. Fufius deinde de variis zoophytis disserit, quorum elegantes quasdam species Cornubia alit, inter quas *Alcyonium* illud est, quod LINNAEUS, *Schlosseri* ab inuentore dixit, cuius vberior descriptio et delineatio hic a Nostro communicatur, vna cum descriptione nonnullarum aliarum specierum, quas ipse Cl. BORLASE in littore Cornubiensi collegit. Medusarum quoque in littore Cornubiensi satis magna reperitur copia, cum sex diuersas species siue varietates hic a Nostro enumerantur. Ex molluscis etiam *Loligo* nonnunquam ibidem occurrit.

Capite vicesimo tertio pisces praecipuos, in hac p. 261.
regione reperiundos, Cl. Auctor enarrat, variorumque rariorum descriptiones et figuras communicat, secundum delineationes olim a Cl. IAGO factas, qui
com-

completam piscium Cornubiensium historiam meditatatus est. Variarum species truttarum ibidem occurrunt, inter quas rarior aliqua est, quam varietatem maiorem *salmuli* BALTNERI Noster putat. *Delphinus phocoena* et *delphinus delphis* nonnunquam in Cornubia capiuntur, et hic delineantur. Adest quoque figura speciei cuiusdam *squali*, quae, si figurae fidentum est, nondum descripta esse videtur; porro *lophii ore cirroso* et alius *lophii* a priore diuersi; *pleuronectis* deinde *soleae*; *molae* SALVIANI; *dracunculi* RONDELETTII etc. Licet vero in vniuersum Cornubiense littus piscibus abundet, tamen inprimis ex piscatura *Clupeae alosae* (Pilchards) maximum commodum incolae capiunt, quae magnam pecuniae vim singulis annis in Angliam infert. De astaco Cl. Auctor narrat, sibi a fide digno quodam amico relatum esse, astacum quendam, posteaquam saepius tentaue-
 rat, deuorare mytulum quendam, quia ille, quoties astacum appropinquantem sentiret, testam claudibat, tandem, interiecto lapillo, inter vtramque testam effecisse, vt mytulus testam non amplius claudere ipsique effugere posset. In fine huius capituli catalogum testaceorum maris Cornubiensis adnectit, monetque, testacea fossilia rarissime in hac regione reperiri, cornu tamen cerui petrificatum in lapidicina quadam repertum fuisse. De reptilibus sequenti capite exponit, vbi notatu dignum est, in Silurum insulis serpentes plane non reperiri. De quadrupedibus deinde capite vicesimo quinto et de incolis vicesimo sexto disserit Noster, variaque exempla longaeuorum adfert, tandemque supplementum ad opus de antiquitatibus Cornubiensibus, olim ab ipso editum, addit, in quo varia monumenta antiquitatis per Cornubiam inde ab anno 1753 reperta, describuntur.

Contenta in hac parte:

- I. PLANQUE bibliotheque choisie de médecine tirée des ouvrages periodiques, tant françois qu' étrangers. Tom. I - V. Pag. 579
- II. PIQUER las Obras de HIPPOCRATES 582
- III. KALM en Resa til Norra America 585
- IV. MACKENZIE's the History of health and the art of preserving it 611
- V. CRANTZ *Einleitung in eine wahre und gegründete Hebammenkunst* 616
- VI. BOESSEL *Grundlegung zur Hebammenkunst vor die Wehmütter und vor Frauen, die Wehmütter werden und sich unterweisen lassen wollen* cet. 619
- VII. ROCCA *diff. de febribus, ab chyli cruditate productis,* 622
- VIII. EHRET *plantae et papiliones rariores* 628
- IX. HEISTERI *descriptio noui generis plantae rarissimae et speciosissimae Africanae ex bulbosarum classe, Brunswigiae,* 631
- X. LEVRET *observations sur les causes et les accidens des plusieurs accouchemens laborieux* cet. 633
- XI. RIUSDEM *Wahrnehmungen von den Ursachen und Zufällen vieler schweren Geburten* cet. übersetzt von D WALBAUM 645
- XII. IANCKE *prolusio de capsis tendinum articularibus.* 649
- Supplement. IV. Aaa XIII. RIUS

XIII. EIUDEM prolusio prior de cauernis quibusdam, quae ossibus capitis humani continentur	Pag. 651
XIV. HEINS pharmacia rationalis, oder vernünftiger Gebrauch auserlesener Genesmittel	653
XV. ACREL Chirurgiske Händelser anmærkte uti Kongl. Lazarettet	656
XVI. LEANDRIA SANCTA CECILIA Palestina, Potia et Mesopotamia 1. 2. 3. viaggio	664
XVII. MILLER'S Figures of the most beautiful, useful and uncommon plants described in the gardeners dictionary Vol. I. II.	667
XVIII. OTTENS diss. de Ἀναστόμωσι	675
XIX. DE BROKE diss. de vesicae vrinariae appendicibus	678
XX. AEPINI tentamen theoriae electricitatis et magnetismi	681
XXI. SCHMIEDEL diss. de fede variolarum non in sola cute	694
XXII. PALLAS diss. de infestis viuentibus intra ventia	695
XXIII. BATTIE de principiis animalibus	699
XXIV. EIUDEM aphorismi de cognoscendis et curandis morbis nonnullis ad principia animalia accommodati	707
XXV. LAWRENCE praelectiones medicae duodecim	710
XXVI. RHAETI dierum criticorum, nec non vernalium purgationum consuetarum cum sanguinis missionibus confutationes	719
XXVII. BORLASE the Natural History of Cornwall	722

I N D E X.

Prior numerus supplementum, alter paginam indicat.

A.

- A**bdominis morbi II. 309 seqq.
 morbi 'chirurgici, de his
 observationes IV. 661. par-
 tium situs praeternaturalis
 morborum causa II. 334. 337
 seqq. abdominalium viscerum
 in foetu situs inuersus I. 166
Abietum transplantatio IV. 588
Abortus causae II. 202 seq.
Acer, eius foliorum vsus I. 63.
 rubrum, eius vsus IV. 599
Acetaria I. 107
Acida mineralia, eorum ortus et
 distinctio I. 49. acidi salis
 proprietates I. 49. acidum vi-
 triolicum fixum et volatile I. 9
Acidulae Spadanae I. 21 seqq.
 earum vsus I. 23
Acrel, Olof. Chirurgiske Hæn-
 delfer IV. 656
Acrostichi species I. 94
Adianthi pedati vsus IV. 608
Aegylopis ab anchylope distin-
 ctio III. 511 seq.
Aegypti memorabilia II. 343.
 quadrupedia II. 344. aues
 II. 345 seq. amphibia II. 348.
 pisces II. 350. insecta II. 351.
 plantae II. 352 seq. morbi
 ibi frequentes II. 356
Aepini, F. V. T. tentamen theo-
 riae electricitatis et magne-
 tismi IV. 681
Aer habitabilis I. 112. eius ela-
 stica proprietas I. 47. aer
 Cornubiensis I. 724.
Aether, quid? II. 226. 229 seq.
 idem electricitatis causa II.
 224 seqq.
- Aethiops** vegetabilis II. 250.
 antimonialis, eius vsus in mor-
 bis I. 41 seq.
Aethiopum color II. 281
Agarici vsus in haemorrhagiis
 IV. 663
Agaves americanae vsus III.
 469 seq.
Agnus scythicus, planta II. 288
Agri Cornubienses IV. 728. eo-
 rum pinguefaciendorum mo-
 dus ibid.
Agripparum partus, de hoc mo-
 nita et observationes III. 437.
 IV. 634 seq.
Alaterni baccae IV. 669
Alcalinorum character et distin-
 ctio III. 518
Alimentorum farinaceorum clas-
 ses III. 483
Alkekengi baccarum sapor va-
 rius I. 65
Aloe officinarum, quam ex
 planta paretur IV. 669. per-
 foliata, eius vsus apud Ae-
 gyptios II. 353
Alpina flora I. 106
Aluminis virtus styptica I. 44
Alui fluxus varius, eorumque cu-
 ratio II. 310
Amaryllidis species IV. 632
Amboinense herbarium I. 103
Americae memorabilia IV. 603
 seqq. americanae plantae II.
 310
Amnii liquoris fontes et incre-
 mentum III. 493
Amphibia, de his icones II. 256
 seq. Aegypti et Palaestinae
 II. 348.

II. 348. Gyllenborgiana I. 92.
 Surinamensis I. 95
 Amputatio membrorum, de hac
 monita III. 542 seq. quous-
 que differenda sit III. 543.
 cruris, de ea observationes
 I. 154. humeri in articulo quo-
 modo instituenda III. 573 seq.
 Anandria, planta I. 93 seq.
 Anasarcae signa et curatio I.
 159 seq.
 Anastomosis pathologica quid?
 IV. 675. naturalis ibid. prae-
 ternaturalis IV. 676. huius
 causae ibid. seq. effectus
 IV. 677. effectus salutes
 ibid. seq. therapia IV. 678
 Anchylops quomodo ab aegy-
 lope differat III. 511 seq.
 Anevrysm, de hoc monita IV.
 662
 Anginae notio eique medendi
 methodus IV. 708 seq.
 Angliae memorabilia IV. 590
 seqq. plantae I. 103
 Anguim species II. 255. anguis
 niger Catesby IV. 606
 Ani fistulam deligandi appa-
 ratus, de hoc observationes
 I. 147
 Animae in corpus humanum in-
 fluxus I. 159. sedes in cor-
 pore calloso negatur III. 405
 seq. ubinam sit? III. 406
 Animale principium quid? IV.
 699 seq.
 Animalis status sani et morbo-
 si principia IV. 699 seqq.
 Animalium dispositio methodi-
 ca I. 129 seqq. classes I. 131.
 animalia composita I. 111.
 animalium substantiarum ele-
 menta III. 519. analysis III.

520 seqq. partium fluidarum
 analysis III. 522
 Anseribus vivis plumae in An-
 glia euelluntur IV. 594
 Anthelminthia, planta I. 110
 Antimonii regulum parandi mo-
 dus I. 50 seq. reguli medi-
 cinalis praeparatio I. 84. tin-
 cturae sulphureo - alcalicae
 praeparatio I. 84. antimo-
 nialium morsulorum praepa-
 ratio I. 43
 Apocyni androsaemifolii vis ve-
 nenata IV. 607 seq.
 Apoplexiae species et causae
 IV. 712 seq.
 Apum cultura in Pennsylvania
 IV. 601
 Aquae simplicis natura et propri-
 etates I. 10 seq. vis salia sol-
 uens unde? I. 11. chemica
 disquisitio I. 11 seq. sales I.
 13 seq. frigidae usus in hae-
 morrhagiis et haemoptysi III.
 566 seqq. marinae examen I.
 18. proprietates seu chara-
 cteres II. 245 seq. usus I. 19.
 usus in morbis glandularum
 II. 245. 247 seq. eadem sa-
 natorum morborum casus II.
 249 seq. virtus unde II. 250.
 dosis II. 151. splendor ab
 insectis I. 100. Cornubien-
 ses IV. 725. minerales Epso-
 menses I. 19 seq. Chelten-
 hamenses I. 20. Spadanae I.
 21 seqq. aquarum decremen-
 ti in Noruegia indicia IV. 588.
 medicatarum classes I. 17. mi-
 neralium natura et usus III.
 389 seqq. definitio et distri-
 butio III. 390. spiritus spe-
 cies I. 16. salinarum elemen-
 ta,

ta, eorum differentia et vsus
III. 390 seqq. martialium dif-
ferentia, species et vsus III.
395 sq. sulphurearum distin-
ctio et vsus III. 396 seq.
Aquifolii vsus ad sepes con-
struendos IV. 590
Aquisgranensium thermarum
examen I. 25 seqq. partes con-
stitutivae I. 28. vsus I. 29 seq.
Araneorum classes II. 278. hi-
storia naturalis II. 278 seq.
veneno non scatent II. 279.
Arbores Philadelphae indige-
nae IV. 596. arboretum Sue-
cicum I. 110
Arborum gemmae I. 97. prae-
scissio, huius ortus I. 61. ver-
natio, quid? I. 102
Ardea ibis II. 346
Arenae Cornubienses IV. 727
Argemones vsus IV. 670
Argentum affinitas cum acido sa-
lis et vitriolice I. 50
Argillae species I. 68 seq.
Ari radices colligendi tempus
IV. 670
Aromaticorum remediorum dif-
ferentia et natura II. 298 seq.
principia constitutiva II. 299
seq. effectus siue actio II.
300 seqq. vsus II. 302
Arsenici coniunctio cum basi sa-
lis et nitri I. 51
Arteriarum trombus, de eo ob-
servationes I. 152 seq.
Arthritidis curatio II. 306.
377 seq.
Ascensionis insula, de hac me-
morabilia III. 476 seq.
Asch, Georg. Thom. diss. de pri-
mo pare nervorum medullae
spinalis II. 236

Ascites, eius causae et cura-
tio I. 160. II. 313
Asclepias syriaca, eius vsus
IV. 608
Asthmatis divisio IV. 717
Auditus per dentes III. 399. 401.
403 seq. amissi et restituti
casus III. 398 seqq. vitia III.
399 seq.
Aves, harum character I. 131.
migrationes I. 107. Aegypti
et Palestinae II. 345 seq.
Aurantiorum florum aquae vsus
I. 39
Auri ductilitas I. 50

B.

Bäckeä, planta, eius vsus III. 476
Balneorum differentia I. 14 seq.
Balsami liquidi naturales II. 300.
balsamum de mecha II. 355
Balsamicorum remediorum dif-
ferentia et natura II. 298.
300. effectus seu actio II. 301
seq. vsus II. 302
Barbados insulae historia natu-
ralis II. 280 seqq. solum II.
281. fossilia II. 283 seq. ani-
malia II. 285 seq. vegetabi-
lia II. 286 seqq. submarina
II. 290. morbi ibi occurren-
tes II. 281 seq.
le Bas, Io. diss. vtrum cataractae
tutior extractio forficum ope?
III. 570
Basaltes, lapis I. 76
Basteriae plantae icon IV. 670
Bathoniensium thermarum anti-
quitas I. 31. aquarum exa-
men I. 32 seqq. virtus me-
dica I. 34 seq.
Battie, Gulielm. de principiis
animalibus exercitationes
A a a 3 XXIV.

- XXVI. IV. 699.** aphorismi
de cognoscendis et curandis
morbis nonnullis IV. 707
- Behen arbor** II. 354.
- Benzoes florum sal** I. 84
- Berula nana** I. 91
- Beureria planta** IV. 630
- Biliofarum concretionum caus-
sae** III. 425 seqq. signa III.
427 seqq. effectus III. 429.
curatio III. 429 seqq.
- Bismuthi coniunctio cum sul-
phure** I. 51
- Bitumen viride** II. 284. eius
virtus medica ibid.
- Boessel, Georg. Dan. Grundle-
gung zur Hebammenkunst** IV.
619
- Boli species** I. 68
- Bombycis historia naturalis** I.
107
- Borlase's William the Natural
History of Cornwall** IV. 722
- Botanices incrementa** I. 102.
botanici auctores I. III. bo-
tanicarum excursionum salu-
britas I. 61
- Bougies vid. Cerei.**
- Brissou, regnum animale in
classes IX. distributum** I. 129
- Bristolienſium thermarum exa-
men et vsus** I. 35
- deBroke, Io. Frid. diff. de vesi-
cae vrinariae appendicibus**
IV. 678
- Brunſvigia, nouum plantae ge-
nus** IV. 631 seq.
- Bryoniae radix** IV. 670
- Bubonum curatio** I. 119
- Büchner, Andr. El. diff. sistens
nouam methodum sardos red-
dendi audientes** III. 398
- Bufonites lapis** II. 320
- Burton's, John, Essay towards
a complete new System of
Midwifry** III. 456. Letter
to Will. Smellie containing
critical and practical Remarks
upon his Treatise of Midwi-
fry III. 461
- Buxbaumia muscus** I. 108
- C.
- Cachexiae curatio** II. 306
- Caecitatis Chinenſium caussa**
III. 475.
- Caesarea operatio** II. 212. eius
indicatio et necessitas IV. 643.
eam instituendi tempus et
modus ibid. eadem reme-
dium rupturae vteri optimum
prophylacticum II. 375 seq.
- Calculorum genesis** I. 96 seq.
adhaesio ad vesicam nega-
tur III. 560 seq. biliariorum
causſae III. 424. formatio
et natura III. 425 seqq. si-
gna III. 427. effectus III.
429. curatio ibid. seqq. in-
testinalium formatio, natura
et signa III. 427. calculi vri-
narii nucleus, phaseolus I. 152.
calculus ductus Warthoniani
IV. 659. vesicae cystide in-
clusus, de hoc monita III.
540. 561
- Calendarium florum** I. 106
- Calli ossium facta solutio** IV.
663
- Caluariae vsus et formatio** IV.
710
- Camphorae vsus internus in
morbis acutis puerperarum**
I. 149. vis refrigerans ibid.
Camtscha-

Camtschatcenses plantae I. 98
Canadae memorabilia IV. 607
    seqq. canadensis specifica
        I. 107
Cancer gammarus et pagarus.
    de eorum vita observationes
        IV. 589
Cancer, morbus, eius causa et
    curatio II. 370 seq.
Canis historia naturalis I. 103.
    canis vulpes II. 344. au-
    reus ibid.
Cantharidum vsus noxius
    I. 176
Capensis flora I. 112
Capitis morbi II. 308. laesio-
    nes singulares et symptoma-
    ta IV. 657 seq. laesionum
    noxa I. 152. vulnera sequi
    solent abscessus ad hepar
    I. 147. horum causa I. 148.
    infantis tumor insignis II.
    262. foetus in utero reten-
    ti seu abrupti ex utero ex-
    tractio IV. 634 seqq. in
    partu a reliquo corpore se-
    parati causae IV. 637. auri-
    fionem praecauendi modus
        IV. 638
Capra gazella II. 345
**Capricornus montium glacia-
    lium Helvetiae** III. 442
**Carbunculus, frumentorum mor-
    bus** II. 315. de eo observa-
    tiones II. 318. eius causae
    II. 322. curatio II. 323
Carcinomatis causa et indoles
    II. 362
Cardamines species I. 64
**Carduus helenioides seu melan-
    cholicus** IV. 671
Cari, morbi, causae et curatio
    IV. 713

**Cariosi ulceris exhalationes con-
    uulsionum causa** IV. 663
**Carolinarum thermarum virtus
    constringens** I. 15
**Cartheuser, Io. Frid. elementa
    chymiae dogmatico experi-
    mentalis** I. 81 seq. funda-
    menta materiae medicae P. I.
    II. 291
**Cartilaginis xiphoideae peruer-
    sus situs morborum abdomi-
    nalia causa** II. 338
Cassythae filiformis vsus III.
    476
**Castratio testiculi vid. Testicu-
    lus.**
**le Cat, Claud. Nic. Pieces con-
    cernant l'operation de la taille**
    I. II. III. Recueil III. 550.
    Lettre a Mr. Dumont sur l'o-
    pinion de l' adherence des
    pierres à la vessie III. 550
**Cataractae singulares in Helue-
    tia** III. 441 seq. 443. in Ca-
    nada IV. 607. 610
**Cataracta oculi, de ea observa-
    tiones** III. 570 seq. IV. 658
    seq. eam extrahendi modus
    et ratio III. 541 seq. eius
    ope forficum extractio III.
        571 seq.
**Catarrhus, eius species et cura-
    tio** IV. 716. suffocatiuus, hu-
    ius causa et curatio ibid.
    vesicae II. 312 seq.
**Cauterium actuale quanam sen-
    sationes et effectus excitet?**
    I. 144 seq. eius applicatio
    et praeparatio I. 141 seq. vsus
    in rheumatismo I. 141 seqq.
    in malo ischiadico I. 142
**Cerebellum, de eo experimen-
    ta** III. 406 seq.
    Cerebri

*** * ***

Cerebri ventriculorum processus I. 165

Cerei (Bougies), hos componendi et applicandi modus III. 538 seq. parandi modus Cl. Daran II. 364. eorum utilitas in vrethrae morbis I. 120 seq. in vlceribus vrethrae III. 537 seq.

Certus camelo pardalis II. 345. tarandus I. 104

Cetaceorum character I. 131. ordines I. 139 seq.

Chamaeleon II. 348 seq. eius color varius vnde? ibid.

Charadrii, avis species II. 346 seq.

Chemia dogmatico experimentalis I. 82. medica I. 36 seq. metallurgica I. 122. huius subiecta I. 123. chemiae elementa I. 45 seq. experimentalis institutiones III. 514. obiectum, finis et auxilia III. 515. instrumenta III. 516. operationes ibid. seq. chemica corporum elementa seu principia I. 47 seq. II. 294. chemica instrumenta I. 124 seq. chemicae operationes I. 125

Chenopodium anthelminticum IV. 599

Chettenhamenses aquae minerales I. 20

Chinenses, de iis memorabilia III. 472 sqq. quibus morbis obnoxii III. 475

Chinensis Lagerstroemiana I. 104

Chirurgicae observationes III. 506. 508 seq. IV. 656 seqq.

Chyli cruditas, eius causa IV. 623. eadem febrium causa ibid. seq.

Chymia, vid. *Chemia*.

Cimices, ad eos tollendos remedium I. 64

Cinnabaris in corpore humano solutio III. 480. vsus cum alimentis coniungendus I. 42

Cirfoeles curatio III. 535

Cisti species II. 326 seq.

Clam, conchae vsus IV. 601

Clysmatum vsus in gravidis III. 492

Cobaltum, semimetallum I. 124

Cocci nuciferae vsus III. 471

Coccygis os partum difficilem haud efficit III. 457. 463

Coe's, Thom. Treatise on biliary concretions or Stons III. 423

Coemeteria Muhamedanorum II. 342

Colicae distinctio II. 311. pictorum signum pathognomonicum et curatio II. 311

Collinsoniae canadensis vsus IV. 600

Coluber, eius species II. 255. icones II. 256 seq. vipera II. 349. cornutus II. 350. haye ibid.

Colubrinum lignum, vid. *Lignum*.

Cometarum vsus I. 89

Conceptio, eius signa II. 203 sq. tubaria I. 154

Contagioforum morborum origo a vermibus I. 108 seq.

Convulsionum species IV. 714

Corallia, eorum salis vsus I. 39. baltica I. 92

Cordis

Cordis nervorum ligatura ani-
malibus lethalis I. 164

Cornu cerui spiritus, vid. Spiritus.

Cornubiae descriptio IV. 724.
seqq.

Corporum elementa seu princi-
pia constitutiva II. 294. na-
turalium collectio et contem-
platio II. 252 seqq.

Corpus callosum, de hoc expe-
rimenta III. 405. eius usus
III. 406

da Costa, Eman. Mendes, natu-
ral History of Fossils I. 66

Costarum peruersus situs mor-
borum abdominalium causa
II. 337

Cranii fractura eiusque curatio
II. 258 seq. ossium restaura-
tionis modus II. 259

Crantz, Henr. Io. Nepom. com-
mentarius de rupto in partus
doloribus a foetu, vtero II.
372. *Einleitung in eine wah-*
re und gegründete Hebammen-
kunst IV. 616

Cretae species I. 69. in filicem
et calcem transmutatio IV.
592

Criticorum dierum vt imparium
confutatio IV. 719 seq.

Crocodilus eiusque usus II. 348

Crotalophorus serpens eiusque
antidotum I. 96

Crustaceorum character I. 132

Cryalli, eorum generatio I. 95

Cryallifodinae Helueticae III.
440

Cucubali baccae noxiae IV. 671

Culina mutata I. 110

Cupressi thyoidis usus IV. 605
seq.

Cuprifodinae Cornubienses IV.

732

Cutis morbi II. 369

Cystitome, vid. Lithotomia.

D.

Danica flora I. 108

Delirii causae II. 331. distin-
ctio ibid. seq.

Dentes, eorum origo et forma-
tio I. 186 seq. in maxilla

pueri septennis reperiendi
I. 188. horum situs ibid.

priorum deciditiae causa
I. 189. usus ad auditum III.

399. 401. 403 seq. dolor,
contra eum remedium I. 63

Derivatio materiae morbosae
ad certa loca effectus causti-
corum I. 145 seq.

Destillationi inferuentium va-
forum selectus I. 37

Diaeteticæ historia IV. 612 seqq.

Dioscoreae alatae usus IV. 606

Diospyros virginianae usus IV.
598

Docimasticae operationes I. 126
seq.

Doloris distinctio et theoria II.
378. causae II. 378 seq. cu-
ratio II. 379

Dolorum ad partum ratio IV.
638. spuriorum a veris di-
stinctio II. 204. post partum

ratio et usus III. 496. post
partum difficilem curatio III.

460

Domb, fructus Aegyptiorum
II. 356

Draco, arbor II. 326

✻   ✻   ✻

Dysenteriae curatio II. 310. eadem a vermibus I. 109

E.

Ehret, Georg. Dionys. plantae et papiliones rariores IV. 628

Electricitas, eius theoria IV. 681 seqq. cum magnetismo analogia IV. 683 seqq. causa physica II. 224 seqq. de ea regulae IV. 685 seq. experimenta eorumque explicatio I. 87. IV. 686 seqq., eius phaenomenorum explicatio II. 225 seqq. repulsio et attractio explicata IV. 690 de eius communicatione leges ibid. eius usus in morbis II. 379. electrici fluidi distributio IV. 683. seq. natura et proprietates IV. 682 seqq. electricus vortex quid? IV. 691

Elephantiasis, morbus II. 282 seq.

Embryo quid? II. 200

Emphysematis ortus II. 379

Emplastrum nigrum Abb. Doyen. II. 364

Empyematis operatio, de hac monita III. 540 seq.

Engel, Io. Mich. *Sendschreiben von einem Casu eines vermittelst einer Suppen in die Luftröhre verschluckten, durch die Tracheotomie aber herausgenommenen Beins* II. 242

Enterocèles repositio, de hac monita III. 569

Epidendron amabile, planta III. 476

Epididymidis ductus II. 233 seqq.

Epilepsiae notio et curatio IV. 715

Epsomensis fons eiusque sal I. 19 seq.

Erhart, Balth. *Oekonomische Pflanzenhistorie* I — 12ter Band I. 54

Euler, Io. Alb. *Disqu. de causa physica electricitatis* II. 224

Euphorbiae descriptio et species I. 100

Exanthematum causa verminosa I. 108 seq. exanthema lacteum, vid. *Purpura puerperarum*.

Exomphali curatio III. 533

Exton's, Brudenell, new and general System of Midwifery III. 436

F.

Fabri, Giacinto Bartolomeo, *fulla insensitiuita. ed irritabilita Halleriana opuscoli di vari Autori raccolti* P. I. II. III. 409

Farinaceorum vegetabilium classes III. 483

Farmer's, I. *Select cases in Surgery* III. 506

Febres a chyli cruditate productae IV. 622 seqq. earum sedes IV. 623. signa IV. 624 seq. differentia et symptomata IV. 625. prognosis IV. 625. seq. curatio IV. 626 seqq. febrium intermittentium differentia et curatio II. 305. IV. 602 seq. febris flava seu biliosa (Yellow

low fever) II. 282. continuæ
essentialis genera II. 304.
malignæ sedes et curatio II.
305. febris Vpsaliensis I.
107 seq.
Felleæ vesiculæ tumor III. 540.
incisio et punctura ibid.
**Femoris luxatio sursum et ex-
trorsum, eiusque repositio** I.
151. eadem deorsum et in-
trorsum ibid. huius repositio
ibid.
**Fibrarum cohesio principium
animale** IV. 700. eius effe-
ctus IV. 703 seq.
Ficus species et fructificatio I. 91
**Fistulæ lacrymalis sedes, ortus
et causæ** III. 310 seq. cura-
tio III. 512 seqq.
Flora Alpina I. 106. **Anglica**
I. 103. **Capensis** I. 112. **Da-
nica** I. 108. **Iamaicensis** I. 112.
Monspeliensis I. 106. **oecono-
mica** I. 95. **orientalis** II.
243. **Palaestina** I. 106. **Sue-
cica insectorum hospita** I. 101.
III. **floræ calendarium** I. 106
**Flurant, Splanchnologie raison-
née Tome I. II.** II. 239
Foetus incrementum et pondus
II. 200. in vtero nutritio ope
funiculi umbilicalis III. 457.
in vtero situs II. 203. 325.
III. 458. 463. situs diuersus
iconibus explicatus II. 221
seqq. in vtero situs obliqui
causæ IV. 636. 638. vitam
in vtero explorandi metho-
dus III. 489. in abdomine in-
ventus I. 157. vtero rupto
in abdomine contentus II.

375 seqq. caput abruptum
vid. *Caput foetus.*
Foliorum plantarum classes I.
178 seqq. differentia ex iis-
demque methodus I. 177 seqq.
Fons sebaceus in Heluetia III.
442
Forceps Levreti tribrachialis IV.
634. curua IV. 636. huius
usus IV. 642. anglicana, eius
in arte obstetricia præstan-
tia et utilitas II. 208. eadem
a Smellie emendata et corre-
cta II. 208 seq. eam appli-
candi ratio et enchireses II.
218. forcipum usus in partu
difficili dubius redditus III.
464 seq. forceps ad confrin-
gendos calculos maiores intra
vesicam III. 545 seq.
**Forfices novæ arti obstetriciæ
inseruientes** IV. 648. forfi-
cum usus in extrahenda ca-
taracta III. 571 seq.
Fossilium historia naturalis I.
66 seq. dispositio methodica
I. 68
Fraxini arboris utilitas I. 62 seq.
Frigidæ usus vid. *Aqua.*
Frumentorum morbi II. 314 seq.
de his tentamina et observa-
tiones II. 315 seqq. eorum
causæ II. 321 seq. curatio
II. 323. transmutatio nega-
tur I. 110
Fruterum Suecicum I. 110
Fuliginis usus IV. 591
Fuligo, frumentorum morbus
II. 315. de ea observationes
II. 317 seq. eius causa II.
321 seq. curatio II. 323

Fungus

Fungus melitenfis I. 105. membranaceus seu gelatinosus thermarum I. 25
Funiculi umbilicalis varius nexus in placentam pro vario huius situ IV. 641. circa foetum circumvolutionis casus II. 216 seq.

G.

Gallo, Io. Mich. Opuscula medico practica I. 174
Gangraena, eius in siccam et humidam distinctio II. 307. epidemica III. 415
Gardeniae plantae icon IV. 631
Gaul, avis marina IV. 590
Gei riualis vsus in febre intermittente IV. 603
Gelatarum vsus medicus II. 297
Gellert, C. E. *Anfangsgründe zur metallurgischen Chemie* I. 121. *Anfangsgründe zur Probierkunst* I. 121 seq.
Gemellorum partus, de hoc monita II. 211 seq.
Gemmae arborum I. 97. gemmarum plantae species I. 62
Gentiana lutea IV. 671 seq.
Geruasii, Ignat. de vsu frigidae in haemoptysim et quodcunque sanguinis profluuium Diff. III. 566
Gibberosarum feminarum pelvis III. 487
Ginanni, Franc. della malattia del Grano in Erba II. 313
Ginanni, Giuseppe, Opere postume. Tomo II. III. 387

Gingivarum exulceratio, contra eam remedia II. 363 seq.
Ginseng, radix IV. 608. eius pretium III. 472
Glaciales montes Helvetiae III. 438 seqq. eorum nexus, situs et altitudo III. 448. ortus et formatio III. 449 seq. aetas III. 450. vsus III. 452. pericula III. 454 seq. glacialium vallium distinctio et ortus III. 449 seq.
Glaciei triplex species III. 451 seq.
Glandularum tabes II. 246. eius causae ibid. morbidarum diversus status et curatio II. 246 seq. morbi, in iis remedia II. 249
Gnaphalii margaritacei vsus IV. 598
Gonorrhoeae causa III. 537. curatio I. 118
Gossypii vsus ad cauterium actuale I. 140. 144
Goulard, Traité sur les effets de préparations de Plomb et principalement de l'Extrait de Saturne I. 113. Remarques et Observations pratiques sur les maladies venériennes I. 117
Granites lapidum genus, eius species I. 76 seq.
Grano Ghiortone, frumentorum morbus II. 315. de hoc observationes II. 318 seq.
Graudarum morbi II. 201 seq. 325. III. 490 seq. vtrum iisdem octauo mense exercitatio corporis prohibenda III. 437
Grani-

Grauiditas, eius distinctio et incommoda III. 489. signa III. 489. IV. 616 seq. per septem annos et dimidium protracta I. 154

Gronovius, Io. Erid. flora orientalis Leonh. Rauwolffii II. 243

Gruener, Gottl. Sigm. *Die Erstgebürge des Schweitzerlandes* I. II. III. Theil. III. 438

Gryllus arabicus esculentus II. 351. mantis insectum II. 277

Guilbert de Preval, Cl. Thom. Guil. Diff. an scalpello vagina recondito cystitome lateralis perfectior? III. 545. 549

Gummi arabici vsus in alui fluxu II. 310

H.

Haemoptysis ope aquae frigidae curata III. 568

Haemorrhagiae, earum species IV. 717. causae III. 566. curatio ope aquae frigidae III. 567. quomodo natura eas sistat I. 152 seq. gravidarum III. 489. 496 seq. 499 seq. vteri ex mola seu placenta foetus abortivi relicta IV. 644. a situ placenta super orificium vteri pendentis signa IV. 639. haemorrhagiam post amputationem cruris oriundam sistendi modus I. 154

Haemorrhoidum divisio IV. 718

de Haller, Alb. *Disputationum ad morborum historiam et curationem facientium Tomi VII. Pars I. et II.* I. 78. Diff. sistens experimenta quaedam circa corpus callosum, cerebellum, duram menyn gem, in vivis animalibus instituta III. 405

Hammites, lapis I. 71

Hasselquist, Frid. iter Palaestinum II. 341

Heath's, Robert, natural and historical Account of the Islands of Scilly III. 526

Hederae arboreae folia ovium pabulum IV. 592. terrestris vsus I. 62

Heins, Anton. *Pharmacia rationalis* IV. 653

Heister, Laur. *medizinische chirurgische und anatomische Wahrnehmungen* III. 507. Descriptio novi generis plantae rarissimae Brunsvigiae IV. 631

Helvetiae montes glaciales III. 438 seqq. eorum nexus, situs et altitudo III. 448. distinctio III. 449 seq. aetas III. 450. species III. 451 seq. vsus III. 452 seqq. pericula III. 454 seq.

Hemitritaea Vpsaliensis I. 107 seq.

Hepaticus fluxus veterum IV. 718

Hepatis vitia II. 340. abscessus, qui capitis vulnera sequuntur I. 147. horum causa I. 148

Herba-

- ❁ ❁ ❁
- Herbarium Rauwolfianum** II. 244
- Herniae, de iis observationes** II. 260 seq. earum ortus II. 338. species et curatio II. 339. verae, de harum curatione observationes III. 530 seqq. incarceratae, de his monita III. 569. hernia dorsalis II. 380 seqq. femoralis cur feminis frequentior? III. 533. foraminis ovalis III. 533. vésicae vrinariae III. 534. vmbilicalis, huius curatio III. 533. cystica, eius differentiae et caussae III. 534
- Herniotomia, de ea monita** III. 532 seq. 569 seq.
- Herpetis sedes et caussa** II. 360. contra eum vnguentum II. 371
- Heuermann, Georg. Physiologie I — 4ter Theil** I. 161
- Hillary, Will. the nature, properties and Laws of motion of Fire** I. 85
- Hippocratis opera selecta, hispanica lingua edita ab Andr. Piquero** IV. 582
- Hippopotamus** II. 345
- Hirundinum hibernacula** III. 470
- Hispanicae plantae rariores** II. 327 seq.
- Hominis historia naturalis** I. 130 seq. excrementorum sal III. 523
- Horticultura academica** I. 104
- Hortus Vpsaliensis** I. 93
- Hughes, Griffith, natural History of Barbados** II. 280
- Humerum in articulo amputandi modus** III. 573 seq.
- Hybridae plantae** I. 99
- Hydatides pericardii** I. 164
- Hydra, insecti species** II. 273. hydatula Linn. descripta IV. 697
- Hydrocele, de ea monita** III. 534
- Hydrocephalus internus** II. 368
- Hydrophobiae curatio** II. 334. III. 529
- Hydrops, Disp. medica** I. 158. eius species I. 159. curatio II. 306 seq. renalis I. 167. vteri grauidi III. 491 seq.
- Hyemis morbi** I. 100
- Hygiene dogmatico practica** I. 168
- Hyoscyami radicum noxa** IV. 672
- Hypochondriasis, eius curatio** II. 306
- Hysterici mali mechanica explicatio** III. 528. cum occulta lue venerea coniuncti casus I. 175 seq.
- I.
- Iamaicenses plantae** I. 112
- Iancke, Io. Godfr. de ossibus mandibularum puerorum septennium Diff. I. et II. I. 184. Progr. de capsis tendinum articularibus** IV. 649. Progr. de cauernis quibusdam, quae ossibus capitis humani continentur IV. 651
- Ibis, avis** II. 346
- Ichnevmon, vid. Viverra.**

Ignis

Ignis proprietates I. 47. circa
eius naturam et actiones
propositiones I. 86. idem est
gravitatis expers I. 87. circa
huius motus leges I. 88. ele-
mentarius, vtrum fluidum
subtilius lumine sit, an contra
I. 89. sacer, morbus II. 361
Niacae passionis curatio II. 310
Imaginationis maternae vis in
foetum affirmata II. 262 seq.
Imhofia, nouum plantae genus
IV. 632
Incubi caussa I. 165 seq.
Indorum morbi IV. 608
Infantum morbi II. 367 seq.
neonatorum cura II. 213
Inflammationis genesis et caus-
ae II. 359. caussa proxima
II. 369. caussa et curatio IV.
707 seq.
Inoculationis variolarum ratio
et modus III. 478. de ea
obseruationes III. 479 seqq.
ei subiicienda subiecta III.
479 seq. ad eam praepara-
tio III. 480 seq. varia opera-
tionem spectantia III. 481.
decursus, de eo obseruata III.
481 seq.
Insecta, de iis memorabilia
I. 98. II. 268 seqq. 275 seqq.
eorum character I. 132. Ae-
gypti et Palaestinae II. 351.
aquatica II. 269. 273. flora
hospita I. 101. III. miracula
I. 101. noxa I. 102
Insensibilitas, de hac opusculo-
rum collectio III. 409. seqq.
Institutes of experimental Che-
mistry Vol. I. II. III. 514

Iorissen, Io. Diff. sistens no-
vam methodum surdos red-
dendi audientes III. 398
Irritabilitas, de hac opusculo-
rum collectio III. 409 seqq.
eius distinctio III. 420. caussae
III. 408
Ischiadicum malum cauterio
actuali curatum I. 142

K.

Kalm, Pehr. Resa til Norra
America T. I. II. III. IV. 585
Kalmiae latifoliae vsus et noxa
IV. 602
Kermes mineralis praeparatio
et virtus I. 43 seq.

L.

Labii leporini curatio IV. 658
Lacerta aegyptia II. 349. cro-
codilus II. 348. huius vsus
ibid. chamaeleon II. 348.
gecko II. 349. stellio II. 349.
stincus ibid.
Lacrymalis sacci hernia seu hy-
drops III. 511. fistula, vid.
Fistula. lacrymalium viarum
morbis medendi noua ratio
I. 146 seq.
Lactationis vsus in matres III.
498
Lactea metastasis quid? III. 501.
eius effectus, species et si-
gna III. 501 seqq.
Lactis differentia, vsus et boni-
tas ex colore pilorum anima-
lis I. 38. in grauidis prae-
sentia probatur III. 498. feri
differentia I. 38
Lapidum

✻   ✻   ✻

Lapidum genera I. 123. ordi-
nes et genera I. 71 seqq.
lapis bufonites II. 320. Free-
stone dictus IV. 592. Cor-
nubiae IV. 728

Laqueorum in arte obstetricia
vſus II. 209

Lauendulae aquae deſtillatae
vſus I. 39

le Laumier, Steph. Petr. Diſſ.
de methodis amputandi bra-
chium in articulo III. 573

Lawrence, Thom. praelectio-
nes medicae duodecim IV.
710

Leandro di Santa Cecilia, Pa-
leſtina ovvèro primo viaggio
in oriente. Perſia ovvèro
ſecondo viaggio. Meſopota-
mia ovvèro terzo viaggio IV.
664

Lenticulae paluſtris vegetatio
I. 64

Leonis nomina ſynonima I.
137 ſeq. deſcriptio I. 138 ſeq.

Leprae curatio II. 306. 371.
haereditaria II. 282. huius
ſymptomata ibid.

Lethargi natura IV. 713 ſeq.

Levret, Obſervations ſur les
cauſes et les accidens des
plusieurs accouchemens la-
borieux IV. 633. Suite des
Obſervations etc. ibid. *Wabr-
nehmungen von den Urfachen
und Zufällen vieler ſchweren
Geburten. Ueberſetzt und ver-
mehrt von D. Job. Jul. Wal-
baum. 1. und 2ter Band* IV.
625

Lieutaud, *Precis de la Mede-
ne pratique* II. 303

Ligaturae vſus et abuſus in ſi-
ſtenda haemorrhagia I. 152
ſeq.

Lignum colubrinum I. 96

Linimentum antiſcorbuticum II.
364

Linnaei, Car. amoenitatum
academicarum Vol. I — V.
I. 90. muſeum Adolphi Fri-
derici, Regis Suecorum II.
252

Liriodendri tulipiferae vſus IV.
600

Lithotomi duplicis deſcriptio et
vſus I. 157. occulti deſcriptio
III. 545 ſeq. hiſtoria et vſus
controuerſus III. 546 ſeqq.
556 ſeqq.

Lithotomia, de ea monita et
obſervationes III. 539. IV.
661. circa eandem contro-
verſia III. 553 ſeqq. eius me-
thodus I. 150. ope lithotomi
occulti peracta III. 546 ſeqq.
huius praefantia III. 549 ſeq.
circa ſitum aegri ſub ea con-
trouerſia III. 547. 558 ſeq.
in foeminis, de hac contro-
verſia III. 551 ſeqq. ad eam
inſtrumenta inuenta III. 552.
555

Lobeliae vſus in lue venerea
I. 107

Lochia quid contineant III.
496

Loefling, Petr. iter Hiſpani-
cum II. 324

Louis, memoire ſur une que-
ſtion chirurgicale relative a
la Iurisprudence III. 435

Lucas, C. *Eſſay on Waters*
I. 7

Lumbrici

Lumbrici intestinalis ortus IV.
 697 seq. a terrestri distin-
 ctio IV. 696
Luminis natura et ab igne di-
versitas I. 89
Lupi in Pensyluania variolosis
insidiantur IV. 601
Lupinus hippopotamo lethalis
 II. 345
Luxatio musculorum quid? I.
 155
Lygium, nouum plantarum ge-
nus II. 327. 330

M.

Mackenzie's, James. History
of Health and the art of pre-
serving it. IV. 611
Macquer, Elemens de chymie
theorique I. 45. **Elemens**
de Chymie pratique Tome
 I. II. I. 45 seq.
Magnetismi theoria IV. 681
 seqq. cum electricitate ana-
 logia IV. 683 seqq. magne-
 tici fluidi natura et proprie-
 tates IV. 682 seqq. de ma-
 gnetismo regulae IV. 685 seq.
 magnetum tria genera IV.
 684. 688. de his phaeno-
 mena eorumque explicatio
 ibid. seq. repulsio et attra-
 ctio IV. 690 seq. de magne-
 tismi communicatione leges
 IV. 690. magneticus vortex
 quid? IV. 691. acus magne-
 ticae declinatio in Cornubia
 aucta IV. 726
Magnoliae virginianae vsus IV.
 600

Supplement. IV.

Malouin, Chimie medicinale
Tome I. II. I. 35
Maluacearum plantarum di-
stinctio I. 65
Malum mortuum morbus II.
 361
Mammarum scirrhus IV. 660
Mandibularum ossa in pueris
septennibus I. 184. 187 seq.
Maniae causae II. 332 seq. cu-
 ratio II. 308. 332 seq.
Margae species I. 69
Marmoroproseron, lapis, eius
species I. 75 seq.
Marmorum distinctio et species
 I. 73 seq. marmoroidearum
 glebarum species I. 74 seq.
Masticis vsus II. 355.
Materiae medicae institutiones
 II. 291. distinctio II. 292.
 distributio et ordo IV. 655.
 regni animalis I. 97. seq.
 regni mineralis I. 100
Medicamenta, eorum princi-
pia actiua II. 294. **sapor** I.
 98. **odores** I. 100. **effectus**
quid? II. 293. **gradus diuer-**
si vnde pendeant ibid. **di-**
visio et actio II. 293. **gra-**
ueolentia I. 110
Medicina, eius obstacula I. 100.
 rationalis eiusque obiectum
 IV. 706. castrensis I. 190.
 forensis, ad hanc spectans
 quaestio chirurgica III. 435.
 seq. practica, huius compen-
 dium II. 303. **medicinae bibli-**
otheca selecta IV. 579 seqq.
Medico chirurgicae obseruatio-
nes III. 508 seq.
Melancholiae causa et curatio
 II. 332
Membra-

Bbb

Membranas vteri dirumpendi
tempus II. 205

Menstruorum causa III. 488

Menynx dura sensu destituitur
I. 164, III. 407

Mercurialis herbae usus defen-
sus I. 176

Mercurius vius, de eo obser-
vatio I. 42. eius ex cinna-
baris renificatio ibid. dul-
cis emendatio I. 84. usus
externus I. 43. sublimati
praeparatio, de hac observa-
tio I. 42 seq. usus in lue ve-
nerea dubius II. 365. con-
tra huius effectus remedia I.
43. mercuriale vnguentum
I. 42. mercurialium frictio-
num usus in lue venerea
I. 118

Metallorum principia et ortus
I. 50. virtus medica affir-
matur I. 41. metallica cor-
pora, de his experimenta
III. 524 seq. metallica fissu-
rae Cornubiae IV. 729

Metastasis lactea quid? III. 501.
eius effectus, species et si-
gna III. 501 seqq.

Methodus plantarum ex foliis
I. 177 seqq.

de Meyferey, la Medecine
d'Armée Tom. I. II. III. I. 190

Miller, Phil. Figures of the
most beautiful, useful and
uncommon plants described
in the Gardeners Dictionary
Vol. I. II. IV. 667

Mineralia corpora, de his expe-
rimenta III. 524 seq.

Minerarum distinctio I. 124

Minuartia, nouum plantarum
genus II. 325. 327

Mirobalani offic. II. 355 seq.

Molae distinctio III. 497. ortus
II. 200 seq. III. 497

Monro, Alexand. Diss. de te-
stibus et de semine in variis
animalibus II. 231

Monspeliensis flora I. 106

Monstrorum partus II. 212.
monstri humani Bononiensis
descriptio II. 262 seq. mon-
strofi partium situs distinctio
II. 336

Montes, eorum aetas III. 450.
glaciales Heluetiae III. 438
seqq. eorum nexus, situs et
altitudo III. 448. distinctio
III. 449 seq. species III. 451
seq. usus III. 452. seqq. noxa
et pericula III. 454. Cor-
nubiensium cauitates et ri-
mae IV. 729

Morbus quid II. 335. eius
distinctio ibid. morbi ex
hyeme I. 100. morborum
causae eorumque distinctio
IV. 655. ex alieno partium
situ ortorum distinctio, causa
et curatio II. 335 seq.

Morea, nouum plantae genus
IV. 673

Morsuli antimoniales, vid. *An-
timoniales*.

Moxae effectus I. 144

Mumia mineralis II. 356

Mungo, mustela I. 96

Mus isculus II. 345. porcellus,
huius historia naturalis I.
104.

Muscorum semina I. 97

Muscu-

Musculorum actionis ratio IV.
700 seqq. vis motrix, anima-
le principium IV. 700. eius
effectus IV. 704. eadem non
pendet a nervis IV. 701 seq.
motus, circa huius explica-
tionem hypothesis II. 240.
luxatio et reductio I. 155.
musculi paralysis a ligato ner-
uo, eius causa explicata IV.

701 seqq.
Musei rerum naturalium instru-
ctio I. 102. institutum et
utilitas II. 252 seqq. museum
Adolpho - Fridericianum I.
94. regium Suecicum II.
252 seqq.

Myricae ceriferae usus IV.

599
Myrtilli folia theae Sinensium
substituenda I. 62

N.

Naeuorum maternorum ortus
II. 361

Naia, serpens I. 96

Naturae oeconomia quid? I. 96

Naturalis historiae praestantia
I. 95. utilitas I. 101

Nauigantium morbi I. 107

Nephrotomia, de hac obserua-
tio I. 156

Nereis lacustris linearis, inse-
ctum II. 273. phosphorans
I. 101

Nervorum sympathia IV. 711:

vis in morbis arcendis IV.

716. medullae spinalis pri-
mi paris historia II. 236 seqq.

descriptio II. 238 seqq. spi-

nalium a cerebralibus diffe-
rentia II. 238. morbi, eo-
rum causae III. 529. reso-
lutio aqua marina curata
II. 250. nervi motus muscu-
laris instrumenta non sunt
IV. 701. nerueum fluidum
negatur IV. 706

Nicolai, Ern. Ant. *Gedanken von
der Verwirrung des Verstan-
des, dem Rasen und Phantasie-
ren* II. 331

Ninfi radix vid. *Ginseng*.

Nitrum, eius usus et abusus in go-
norrhoea I. 44. residui seu
matris usus I. 45. spiritus
fumantis destillatio I. 83. cu-
bicum, quid? II. 264. 268,
circa huius praeparationem
experimenta ibid. seqq. hu-
ius affectiones II. 266 seqq.
proprietas II. 267 seqq.

Noctiluca marina I. 100 seqq.

Nutricum abusus damnatur
I. 101

Nymphomaniae causae II. 333

O.

Obstetriciae artis systema III.

436. 456. 485 seqq. ele-

menta IV. 616. 619. de ea

animadversiones III. 462 seqq.

observationes II. 213 seqq.

IV. 633 seqq. icones II. 219

seqq. ad eam spectantia in-

strumenta noua III. 459 seqq.

465. IV. 647 seqq.

Ochrae species I. 70

Occipitis contusio lethalis

I. 156

✱ ✱ ✱

Oculorum morbi chirurgici IV. 658 seq.
 Odontalgia, contra eam remedium IV. 603
 Oeconomia naturae quid? I. 96.
 oeconomicae plantae I. 95
 Oedematis ortus et distinctio II. 361. causa, ortus et curatio II. 369 seq.
 Oeder, Georg. Christ. Disp. de irritabilitate III. 407
 Olea destillata terebinthina sanguinisata detegendi modus I. 64. olei oliuarum vsus in morfu viperæ I. 148. tartari per deliquium vsus in febribus malignis IV. 627
 Olibanum offic. II. 355
 Omenti ligatura et praescissio. III. 532. ligatura inutilis I. 150
 Opobalsamum II. 355
 Opii vsus in calculis felleis III. 431
 Origanum creticum vsus III. 469
 Ortega, nouum plantarum genus II. 325
 Osbeck, Pehr. Dagbok öfver en Ostindisk Resa III. 467
 Osbeckia, chinensis planta III. 475. eius vsus ibid. seq.
 Osseum frustum deglutitum et in asperam arteriam delatum, tracheotomia extractum II. 242 seq.
 Ossificatio praeternaturalis I. 149
 Ossium genesis vid. Osteogenia: capitis humani caernae, quando et quomodo fiant IV. 651. fractorum restau-

ratio a periosteo II. 259 seq.
 peluis diductio negatur II. 197. eadem in partu difficili asseritur II. 213 seq.
 Osteocolla, medicamentum iners II. 260
 Osteogenia I. 184 seq.
 Otalgia a vermibus IV. 659
 Ottens, Iac. Henr. diff. de anastomosi IV. 675
 Oua contra putredinem per itinera maritima tuendi modus IV. 587
 Ovis historia naturalis I. 104

P.

Palaeestina IV. 664. eius quadrupeda II. 344. aues II. 345 seqq. amphibia II. 348. pisces II. 350. insecta II. 351. plantae I. 106. II. 354 seq.
 Pallas, Petr. Simon. diff. de infestis uiuentibus intra uiuentia IV. 695
 Panax quinquefolium vid. Ginseng.
 Panis diaeteticus I. 108. ex fecali verno et auena coctus IV. 588
 Papen, Chph. Henr. epist. de stupenda et nunquam descripta hernia dorsali II. 380
 Papiliones rariores depicti IV. 630
 Papyrus Chinenfium III. 473
 Paracentesis vsus in ascite IV. 661
 Paragomphosis capitis foetus, de ea obseruationes IV. 635. seq.

-Paralyfis,

Paralyfis, de ea singularis ob-
servatio III. 508 seq. eius
causae IV. 714. curatio
II. 308. musculi a vasis liga-
tis IV. 701 seq.
Paronychia sedes, ortus et cu-
ratio II. 359 seq. de ea ob-
servationes IV. 663
Parotidis scirrhusae extirpatio
IV. 659
Parturientium commodus situs
II. 204. iis succurrendi mo-
dus II. 205
Partus divisio II. 204. natura-
lis, de hoc monita III. 493
seq. phaenomena, II. 215
diversae species IV. 617.
causae, quae naturalem dif-
ficilem reddere possunt III.
493 seq. contra naturalis,
species II. 210 seq. difficilis,
exempla II. 216 seq. IV. 634
seqq. specierum causae II.
206 seq. iis medendi mo-
dus II. 207. ex angustia
aperturae peluis III. 458.
quatenus instrumentis iuvan-
dus III. 459. praeternatu-
ralis IV. 618. 621. eius di-
stinctio III. 496 seq. seroti-
ni casus II. 214. dolores vid.
Dolores.
Passiflora, planta I. 93
Pastillos Keyseri conficiendi
modus II. 366
Pecorum morbus malignus
II. 285
Pectoris morbi II. 309. chirur-
gici IV. 660
Pedicularis morbus II. 367
Pelagi natura I. 108

Peloria planta I. 91 seq.
Peluis osseae structura et aper-
turae II. 197 seq. mensurae
et vitia II. 198. 338. IV. 636
seq. ratio in rachiticis et gib-
berosis III. 487
Peregrinationum per Sueciam
utilitas I. 98
Peregrinatoris instructio I. 111.
Perforatorii nova species III.
459
Pericardii hydatides I. 164
Perinaei indurationes et fistu-
lae III. 539. IV. 661. pun-
ctura quomodo suscipienda
III. 536. ruptura in partu
naturali III. 494
Peritonaei vitia, causa hernia-
rum II. 338
Pernionum causa et genesis
II. 360
Perry's, Charles, mechanical
Account and explication of
the hysteric passion III. 528
Peruviani corticis usus in gan-
graena IV. 663. idem du-
bis II. 359. III. 543
Petromyzonis species IV. 589
Pharmacia rationalis IV. 653
Pharmacopoliorum status apud
Chinenses III. 472
Phaseolus ut nucleus calculi vri-
narii repertus I. 152
Philadelphiae memorabilia IV.
595 seqq. arbores ibi indi-
genae IV. 596
Phlogiston, eius proprietates
I. 47 seq. saporis partium
humani corporis causa I. 163.
primigenium quid et unde?
II. 295. eius natura ibid.

✻   ✻   ✻

Physiologia I. 161. animalis,
 huius principia IV. 699 seqq.
Phytolaccae vsus IV. 600
Pini cortex, hominum alimen-
 tum IV. 589 seq. Canaden-
 sis resinae vsus IV. 669
Piquerus, Andr. opera Hippo-
 cratis selecta hispanica lingua
 edidit IV. 582
Pisces, eorum character et di-
 stinctio I. 131 seq. ordines
 II. 256. icones II. 257.
 Aegypti et Palaestinae II. 350.
 Cornubienses IV. 735
Placentae extractio, de hac mo-
 nita IV. 617. solutio ab vte-
 ro IV. 621. quando et quo-
 modo perficienda II. 206.
 III. 495 seq. extra fundum
 vteri adhaesio IV. 638 seqq.
 eadem causa obliquitatis vte-
 ri IV. 621. 636. 638 seq.
 placenta incarcerata seu sacco
 inclusa IV. 641
Planque, Bibliotheque choisie
 de medecine, Tom. I. II. III.
 IV. V. IV. 579
Plantarum centuriae I. 105. ge-
 nera noua I. 94. 99. histo-
 ria oeconomica I. 54 seqq.
 rariorum icones IV. 629 seq.
 667 seqq. methodus ex fo-
 liis I. 177 seqq. metamor-
 phosis I. 106. nomenclatu-
 ra I. 112. sponsalia seu se-
 xus stabilitus I. 94. somnus
 I. 105. stationes I. 103. suc-
 ci, de his experimenta III.
 524. eorum differentia ibid.
 vigiliae I. 105. vires I. 94
 seq. vernalium crescendi
 modus et virtus I. 61. plan-

tae Aegypti et Palaestinae
 II. 352 seqq. Amboinenses
 I. 103. Americanae II. 329.
 Angliae I. 102. Barbaden-
 ses II. 286 seqq. Camtschat-
 censes I. 98. culinares Chi-
 nenses III. 474. Cornubien-
 ses IV. 733. esculentae Sue-
 cicae I. 100. Hispanicae ra-
 riores II. 327 seq. hybridae
 I. 99. Martino Burserianae
 I. 92 seq. oeconomicae Sue-
 ciae I. 97. officinales I. 102
 seq. tinctoriae I. 111. Vpfa-
 lienses I. 102
Platinae di Pinto grauitas speci-
 fica II. 330
Pleuritis venaesectione curanda
 III. 433 seq.
Plumbi virtus medica I. 113
 seqq. minerae, de his expe-
 rimenta docimastica I. 128
 seq. plumbea vasa ad destil-
 lationem nociua I. 37
Polypi, insecta, eorum historia
 et distinctio II. 269. sensus
 II. 272. plumosi descriptio
 II. 270. pallide lutei. ibid.
 aurantiorum colore ibid. seq.
 circa horum dissectionem mo-
 nita II. 271 seq. eorum mor-
 bi et mors II. 272. obscure
 fusci descriptio II. 272. viridis
 ibid. polypi spurii II. 273
Polypi narium diuersa gene-
 ra IV. 659
Poma sodomitica II. 354
Populaginis florum virtus et
 vsus I. 62
Porcetanarum thermarum exa-
 men et vsus I. 30 seq.
 Por-

*** * ***

Porphyrites, lapis, eius species I. 77

Pott's, Percival, Observations on that Disorder of the corner of the Eye, commonly called Fistula lachrymalis III. 510

Ponhon, fontis medicati Spadani aquarum natura I. 21 seq. partes constituentes I. 22

Pouteau, Claud. melanges de Chirurgie I. 140

Proteus, insectum II. 274

Puerperarum cura II. 212. subitaneae post partum mortis causae IV. 643. his medendi ratio IV. 644

Pulmonum alternus motus irritabilitatis effectus III. 407

Purgantium usus in gravidis III. 492. in febribus a chyli cruditate productis IV. 627

Purgationum vernalium confutatio IV. 720 seq.

Purpura, succus animalis tingens II. 289

Purpurae puerperarum causa et curatio III. 504

Purulentiae genera II. 307

Puzos, Traité des Accouchemens III. 485

Pyritarum species I. 20

Q.

Quadrupeda, eorum character I. 131. dispositio methodica, ordines et genera I. 132 seqq. Aegypti et Palaestinae II. 344

Quercus albae corticis usus IV. 600. marinae species II.

249. succi utilitas in tumoribus glandularum II. 249.

quercuum cortex, boum alimentum IV. 588

Queria, nouum plantarum genus II. 325

R.

Rabidae vaccae curatio II. 281

Rachitidis effectus et causae II. 368. rachiticarum feminarum peluis III. 487

Rangiferi historia naturalis I. 104

Rauwolff, Leonh. Flora orientalis II. 243

Recueil de plusieurs pieces concernant le Traité des Tumeurs et des Ulceres II. 365

Recueil de pieces importantes sur l'operation de la taille faite par lithotome caché III. 544. Suite et Addition du même Recueil cet. ibid.

Renum praeternaturalis status IV. 679

Reptilium character I. 131

Rhabarbari historia I. 101

Rhaeti, Bern. Franc. Cost. dierum criticorum vt imparium ser. confutationes IV. 719

Rheum ribes Linn. eius usus IV. 666

Rheumatismi diagnosis et curatio I. 143 seq. ope cauterii actualis curatio I. 141

Rhodani fluuii ortus III. 443

Rhus vernix, arbor venenata IV. 596 seq. glabrum, eius

usus

✻ ✻ ✻
vſus IV. 596. radicans, plan-
ta venenata IV. 599

Rocca, Ioseph. Maria, de febribus
ab chyli cruditate productis
IV. 622

Roessel von Rosenhof, Aug. Io.
Inſecten - Beluſtigung, 3ter
Theil II. 268. 4ter Theil
II. 274

leRoi, Car. de aquarum mine-
ralium natura et vſu III.
389

Rubigo, frumentorum morbus,
eiusque natura II. 314. ſpe-
cies ibid. de ea obſervatio-
nes II. 317. eius cauſſa II.
321. curatio II. 323. rubi-
go arundinis ſacchariferae
II. 289

Ruffel, Richard. Diff. de tabe
glandulari ſeu de vſu aquae
marinae in morbis glandula-
rum II. 245

S.

Sabatier, Raphael. Beneuent.
diff. de hernia incarcerata
III. 569

Sal, apum nutrimentum IV.
592. primordiale quid et
vnde? II. 295. eius natura
ibid. amarus Epsomensis
I. 19 ſeq. amarus aquarum
mineralium, eius ortus I.
124. corporis humani, eius
indoles I. 163 ſeq. corallio-
rum, eius vſus I. 39. mira-
bile Glauberi, huius vſus et
virtus I. 45. panchreſtus,
eius praeparatio I. 45.
Seignette, huius noua prae-
paratio I. 39. vſus I. 41.

terrae foliatae tartari ſimilis
I. 41. ſales in aquis repe-
riundi I. 13 ſeq. ſalium idea
generalis I. 8. definitio III.
518. ortus et diſtinctio I. 8 ſeq.
48. III. 518. elementa III. 518.
mediorum character et diſtin-
ctio III. 519. in aquis mi-
neralibus inueniendorum na-
tura et differentia III. 391
ſeqq.

Salicorniae vſus ad acetaria
IV. 594

Salinae Anglicae I. 17. Helue-
ticae III. 442 ſeq.

Salinae diſquiſitio chemica I.
166

Saluatio in grauidis periculosa
II. 215

Salviae ſucci expreſſi vſus IV.
600

Sanguinis circulationis cauſſa
IV. 712. variarum venarum
chemica diſquiſitio I. 166

Sanitatis fundamenta I. 107.
hiſtoria eamque conſeruandi
ars IV. 611 ſeqq.

Saponis vſus in calculis felleis
III. 431

Sarcocoles diſtinctio III. 535

Sarcouaricocole curata I. 118

Saturni extracti praeparatio I.
121. virtus medica I. 113
ſeqq. vſus in morbis vene-
reis I. 118 ſeq. ſacchari vſus
in mania II. 308

de Sauvages, Fr. Boiff. metho-
dus foliorum I. 177. diff. de
theoria doloris II. 378

Scabiei cauſſa II. 371. ſedes et
cauſſa II. 360. contra eam
remedium I. 45

Scarabaeus

Scarabaeus fallo II. 278. **Sil-**
pha vespilio dictus II. 276 seq.
ab iis cadauera sepeliuntur
 II. 276 seq.
Scheuchzer, Io. diff. de alimen-
tis farinaceis III. 483
Schisti species I. 72
Schmiedel, Casim. Christ. diff.
de sede variolarum non in so-
la cute IV. 694
Schultz, Dav. Berättelse om
Koppors Ympande III. 478
Scirrhi curatio II. 247 seq. **in**
cancrum mutatio, qua ex caus-
sa fiat II. 362
Sciuri species, de his obseruata
 IV. 602
Scorbuti causa et indicatio cu-
ratoria IV. 704. **contra eum**
remedia II. 363 seq.
Scorzonerae parthicae vsus IV.
 666
Scrophulae, contra eas reme-
dium II. 251
Secundinae, de his obseruatio-
nes III. 492 seq.
Semimetalla I. 124. **Cornu-**
biae IV. 728
Semina muscorum I. 97. **femi-**
nis motus in animalibus vn-
de? II. 234. **huius regres-**
sus ad sanguinem ibid. seq.
dotes et phaenomena II. 235
Senega radix I. 96
Senium Salomoneum I. 111
Sensatio, animale principium
 IV. 703. **eius effectus** IV. 705
Seri lactis differentia I. 38
Serpentum species II. 255
Setaceum in morbis viarum la-
crimalium applicandi metho-
dus I. 146

Sharp's, Sam. critical enquiry
into the present State of Sur-
gery III. 530
Silurum insularum descriptio
physica et historica III. 526
Simiarum classes I. 135. **spe-**
cies II. 255. 344
Smelliana forceps II. 208 seq.
Smellie, Will. Treatise on the
theorie and practice of Mid-
wifery II. 195. **a collection**
of cases and observations in
Midwifery II. 196. **a Set**
of anatomical Tables cet.
 II. 196
Sodae differentiae et species
 I. 39
Solum Cornubiae, vid. Terra-
rum genera.
Somnus plantarum quid I.
 105
Sorbet, potus genus Aegyptio-
rum II. 353
Spadanarum aquarum minera-
lium natura I. 21 seqq.
Spartii monospermi vsus III.
 469
Spasmus quid? eiusque species
 IV. 704 seq.
Specificorum remediorum diui-
sio II. 294
Sphincteres duo veri IV. 676
Spigelia anthelmia I. 110
Spina ventosa, de ea obserua-
tiones IV. 662
Spiritus aquarum mineralium,
eius species I. 16. **cornu**
cerui, eum destillandi noua
methodus I. 83. **sulphuris,**
vid. Sulphur. vini, eum abs-
que igne rectificandi modus
 Bbb 5 I, 41.

* * *

I. 41. vitrioli dulcis, huius
 proprietates I. 51
 Splachnum, muscus I. 97
 Squali piscis vsus III. 470
 Spreckelia, nouum plantae ge-
 nus IV. 632
 Stanneorum vasorum in chemia
 noxa I. 137
 Stannum, quod in Cornubia re-
 peritur IV. 730
 Strincus, lacerta II. 349
 Stipticorum remediorum agendi
 modus I. 153 seq.
 Strumae, earum causa I. 23 seq.
 Sudoris anglici curatio II. 305
 Sueciae plantae oeconomicae
 I. 97
 Sulphur, quid? I. 123. idem
 in aquis mineralibus dete-
 gendi ratio III. 396 seq. eius
 in thermis ortus I. 12. 27.
 sulphuris spiritus Stahlianus
 methodo parati vsus I. 83
 Superfoetationis exempla II.
 214
 Surditas, eius indoles, gradus
 et causae III. 399 seqq. ea
 vt signum in acutis IV. 625.
 contra eam remedium III.
 400 seq.
 Surinamensis Grilliana I. 95
 Sus scrofa I. 113

T.

Tabes glandularis II. 246. eius
 causae ibid.
 Tacconi, Caietan. de nonnul-
 lis cranii ossiumque fracturis
 cet. II. 258

Taenia, vermis I. 96. II. 311.
 seq. eius origo IV. 698.
 variae species IV. 697. hy-
 datoideae descriptio IV. 697
 Tartarus vitriolatus ammoniacalis
 I. 39
 Telluris habitabilis incremen-
 tum I. 98 seq. magnetismus
 explicatus IV. 692
 Tendinum insensibilitas I. 165.
 affirmata III. 412 seq. 419.
 negata III. 414 seqq. 420.
 seqq. capsulae articulares IV.
 649 seq. earum vsus IV.
 650. tendinis Achillis ruptu-
 ra et exfoliatio IV. 663
 Terebinthinae vsus et distin-
 ctio I. 64
 Terrarum genera I. 68 seqq.
 123. definitio I. 70. di-
 stinctio et analysis chemica
 III. 517 seq. terrae distin-
 ctio et proprietas I. 47. ca-
 lor inter tropicos vnde? I.
 90. quae in Cornubia repe-
 riuntur IV. 726 seq.
 Testaceorum maris Adriatici et
 territorii Ravennatensis de-
 scriptio III. 388
 Testiculorum in homine et ani-
 malibus situs II. 232. tuni-
 cae ibid. arteriae et venae
 spermaticae ibid. seq. fabri-
 ca interna II. 233. vasa ef-
 ferentia II. 234. ductus fle-
 xuosi ibid. vasa lymphatica
 II. 235. castratio quando ne-
 cessaria III. 535 seq. eam in-
 stituendi ratio III. 536. ex-
 cisionis vsus in lepra II. 306.
 in mania II. 308

Testu-

Testudinum magnitudo insignis
III. 477

Theae boheae et viridis discrimen
III. 473

Thermarum distinctio I. 14 seq.
caloris causa I. 28. Aquisgranensium examen I. 25
seqq. partes constitutivae I. 28. usus seu virtus medica
I. 29 seq. Bathoniensium antiquitas I. 31. aquarum
examen I. 32 seqq. virtus medica I. 34 seq. prope
Bristolium scaturientium examen et usus I. 35. Porcetana-
rum examen et usus I. 30 seq. Weissenburgensium
examen III. 442

Thlaspeos plantae usus I. 64

Thuyae occidentalis usus IV. 609

Thymi glandulae usus II. 241

Tinea, morbus eiusque causa
II. 361

Tonnelet aquae examen I. 23

Tonillarum scirrhosarum cura-
tio III. 541

Torenia, planta III. 477

Tracheae vulnera IV. 660

Tracheotomiae casus II. 242 seq.

Tractatus duo pathologici: 1.
de morbis puerorum. 2. de
morbis cutaneis. II. 367

Tragopogonis radices usus I. 62

Traité des Tumeurs et des
Vlceres. Tome I. II. II. 357

Tremoris distinctio et curatio
II. 308

Trifolii multiplicatio ab anima-
libus efficitur I. 63

Tritici granorum morbi II. 313

Trochili avis natura IV. 606

Trombus arteriarum, de eo ob-
servationes I. 152 seq.

Troschel, Gottlob Henr. Diss.
de morbis ex alieno situ par-
tium abdominis II. 334

Tumores, eorum genera II.
358. differentiae II. 307.
adiposi, de his observatio-
nes IV. 663 seq. tunicati,
eorum signa essentialia II.
371

Turpethi mineralis edulcoratio
et usus I. 42

Tussilaginis quaedam species
I. 93 seq.

Tympanites I. 160 seq.

V.

Valerianae virtus antepileptica
I. 64 seq.

Valvulae in venis spermaticis
virorum II. 233

Vanucci, Gian - Antonio Rac-
colta de principali maravi-
gliosi effetti della Cavata di
Sangue III. 562

Varicoceles curatio III. 535

Variolarum suppurationis ratio
IV. 694. sedes non in sola cu-
te ibid. seq. sed et in corde
IV. 695. inoculatio, vid. In-
oculario. variolosi miasmatis
ortus II. 368

Vas deferens in homine et ani-
malibus, eius fabrica et usus
II. 234. structura in equo
II. 241

Vasa chemica destillationi in-
servientia, eorum selectus
I. 37

Vege-

Vegetabilium usus I. 56. fa-
 rinaceorum classes III. 483.
 substantiarum elementa III.
 519. analysi III. 520. 523
 seq.
Velezia, nouum plantarum ge-
 nus II. 325
Venaesectionis distinctio III.
 433. effectus, usus et noxa
 III. 562 seqq. usus et abu-
 sus II. 305. usus in calcu-
 lis felleis III. 430. in feбри-
 bus a chyli cruditate produ-
 ctis IV. 626 seq. in graui-
 dis III. 492. in inflammatio-
 ne IV. 708. in metastasi
 lactea III. 502. 504. in
 pleuritide III. 433 seq. de-
 riuatoriae notio III. 433.
 vernalis confutatio IV. 720
 seq.
Venenorum natura ignota II.
 307
Veneri morbi, de his obser-
 uationes I. 117 seq. vene-
 reae luis curatio II. 306. luis
 hysterica affectionem men-
 tientis casus et curatio I.
 175 seq.
Veratri albi usus IV. 604
Vermes, animalium classis I.
 132. eorum genera II. 311.
 dysenteriae causa I. 109.
 in homine reperiendi, ho-
 rum genera IV. 696. origo
 IV. 698. in animalibus re-
 perti IV. 696. seq. a cane
 excreti III. 389. intestina-
 les, contra hos remedium I.
 110. vermiculi in frumen-
 torum granis III. 317 seqq.
 vermis vrina eiectus I. 167.

Guineensis morbus II. 283.
 contra eum remedia ibid.
Vernatio arborum quid? I. 102
Versio foetus in vtero, de ea
 regulae IV. 617 seq. 620 seqq.
 huius ad foetum extrahen-
 dum methodus III. 497. eius
 usus ibid. usus et ratio in
 partu difficili III. 458. 464.
 in obliquo placentae situ IV.
 642
Vesicae vrinariae appendices
 IV. 678 seq. earum origo
 IV. 679 seq. species earum-
 que ortus IV. 680 seq. ca-
 tarrhus II. 312 seq. punctu-
 ra salutaris III. 509. punctu-
 ram instituendi methodus I.
 157. III. 536
Vigiliae plantarum I. 105
Vini principia constitutiua I.
 170. differentia et effectus
 I. 40. 170 seq. bonitatis no-
 tae I. 171. usus generalis
 et noxa I. 174. gallici usus
 I. 172. germanici differen-
 tia et usus I. 172 seq. hispa-
 nici differentia et usus I. 171.
 hungarici usus I. 172. ita-
 lici usus I. 171 seq. vinum
 antiscorbuticum II. 363. con-
 ditum (*Clairer*) I. 40. plum-
 bo mangonifatum detegendi
 modus ibid.
Vipera Aegypti II. 349. vipe-
 rarum morsus, contra hunc
 remedium I. 148
Viscerum corporis humani con-
 sideratio II. 239 seqq.
Viscum ex ilice aquifolio IV.
 670

Vitrio-

✱   ✱   ✱

Vitriolicum acidum fixum et volatile I. 9. vitrioli spiritus dulcis proprietates I. 51

Vierra ichnevmon II. 345. putorius, animal IV. 601

Vlcera quid? II. 362. eorum genera II. 358

Vlicis europaei vsus in Anglia IV. 591

Vlmi americanae corticis vsus ad cymbas IV. 607

Vmbilici vitia II. 337

Vncorum vsus in arte obstetricia noxius III. 459. vncus curuus ad truncum foetus extrahendum IV. 638. 642. elasticus ad extractionem foetus IV. 646

Vnguium ortus a periosteo negatur I. 167

Vogel, Rud. Augustin. Diff. de nitro cubico II. 264

Voluox globator, insectum II. 273. chaos ibid. seq.

Vomicae nucis vsus IV. 591

Vomitoriorum vsus in calculis felleis III. 430

Vomitus grauidarum III. 490. cruenti curatio II. 309 seq.

Vortex magneticus et electricus quid? IV. 691

Vpsaliensis hortus I. 93. vpsalienses plantae I. 102

Vreteris ruptura lethalis I. 167

Vrethrae morbi eorumque curatio I. 120. III. 537

Vrethrocystitimus, instrumentum lithotomicum III. 552

Vrinae incontinentia ex partu difficili III. 494 seq. retentionis causae singulares IV. 662

Vstilago, frumentorum morbus II. 315

Vteri substantia glandulosa II. 199. expansionis causa et effectus III. 488. actionis et contractionis ratio III. 488. explorationis modus III. 489. morbi III. 498 seq. haemorrhagiae, de his observationes III. 499 seq. ruptura I. 157. vaginae excrescentiae fungosae III. 495. tumoris cancrofi extirpatio IV. 661. grauidi crassities II. 214. dilatatorium nouum IV. 647. fibrarum inertia mortis subitae causa IV. 643. ei mendi ratio IV. 644. incrementum vnde? II. 199. exploratio II. 203. hydrops III. 491 seq. mutationes iconibus expressae II. 219. seq. ruptura II. 372 seq. huius causae II. 373. signa II. 374. symptomata II. 374 seq. prophylaxis II. 375. curatio ibid. seqq. situs obliquus causa partus praeternaturalis IV. 618. obliquitatis causae IV. 621. 636. 640 seq. vterus, de eo observata III. 487 seq. duplex I. 167

Vultur percnopterus II. 345

Vuulae relaxatae praecisio IV. 659

W. War-

W.

Warneria, nouum plantae ge-
nus IV. 674

Watsonia, nouum plantae ge-
nus IV. 674

Weissenburgenses thermae III.
442

Winckler, Io. Henr. Progr. de
ratione audiendi per dentes
III. 403

Wipacher, Dau. genuina ratio,
cur pleuritide vera saeuiente
venaesectio adfecti lateris
praeoptanda sit? III. 433

Z.

Zeam inays ab auibus tuendi
modus IV. 604

Emendanda.

Pag. 27. lin. 22. hunc lege huic. p. 33. lin. 3. purredine l. pu-
 tredine. p. 34. lin. 27. notius l. potius. p. 210. lin. 8. icon l. ico-
 nem. p. 266. lin. 11. sal l. salem. p. 274. lin. 7. proles subrotundae.
 p. 293. lin. 19. remeatium l. remeantium. p. 294. lin. 34. princi-
 pata l. principiata. p. 392. lin. 33. not. sales l. salis. p. 396.
 lin. penult. Cauterets l. Cautes. p. 398. lin. 13. ANDREAE
 l. ANDREA. p. 431. lin. 27. saporem l. saponem. p. 444.
 lin. 25. quae l. quas. p. 447. lin. 7. igniuomis lege igniuomus.
 p. 451. lin. 13. tegisse l. tēxisse. p. 455. lin. 26. subterra-
 neae l. subterranei. p. 463. lin. 8. oppresisse l. oppressisse.
 p. 465. lin. 23. Smelliano l. Smellianae. p. 470. lin. 1. affatis l. affis.
 p. 474. lin. 3. quidem l. quidam. p. 475. lin. 28. vina l. viua.
 p. 486. lin. 3. celeberrimo l. celeberrimi. p. 487. lin. 11. Gibbero-
 fos l. Gibberofas. p. 494. lin. 9. rectos l. rectas. lin. 10. illum
 l. illam. p. 498. lin. 9. protest l. potest. p. 499. lin. 19. fecauit
 l. fecuit. p. 503. lin. 15. promoueat l. promouent. p. 516. lin. 17.
 spectat l. spectant. p. 541. lin. 13. intercostalibus l. intercostalibus.
 p. 562. lin. 26. proponit l. proponat. ead. lin. fert l. ferat.
 p. 564. lin. 20. progressimum l. progressuum. p. 566. lin. 30.
 antiquati l. antiquitati. p. 574. lin. 6. vulgarem lege vulgare.
 p. 585. lin. 12. *Tomus primus* in leg. *Tomus primus*. In. lin. 19.
 Sueciae l. Suecia. p. 589. lin. 4. quia l. quin. p. 595. lin. 14.
 appropinquaret l. appropinquaret. p. 597. lin. 6. videntur l. videan-
 tur. p. 607. lin. 11. americani l. americanae. p. 612. lin. 17.
 conseruandi l. conseruandae. p. 617. lin. 10. ferri l. ferre.
 p. 627. lin. 1. febribus l. febribus. lin. 3. qui l. quae. p. 632.
 lin. 10. antberae l. antherae. p. 638. lin. 4. orificii l. orificii.
 p. 639. lin. 9. DEVENTERVN l. DEVENTERVN. p. 641.
 lin. 7. parte l. parti. p. 652. lin. 12. hic l. his. lin. 17.
 conulsiones l. conuulsiones. lin. 24. enchereisis l. encheire-
 ses. p. 665. lin. 29. discunt l. discant. lin. 31. iuuantur
 l. iuuentur. p. 666. lin. 19. aliquo l. alicui. lin. vlt. sciret l. sci-
 rent. p. 679. lin. 20. vmbilicum l. vmbilicum. p. 690. lin. 7.
 heterogenee l. heterogenea. p. 694. lin. 10. ventriculam l. ventri-
 culum. p. 697. lin. 6. Duos l. Duas. lin. 27. tranuersim l. trans-
 uersim. p. 699. lin. 5. Societ. l. Socio. p. 716. lin. 20. copiflore
 l. copiosiore. p. 718. lin. 3. has l. haec. p. 731. lin. 32. lithan-
 traces l. lithanthraces.